

LÄS OM: parningens tid/osynligt skepp/skota hem/vårens primörer/hållnäs grodor/
strömmingen firas/klaverens hus/hemlig orden/storjungfrun/ingarö museum

magasin **SKÄRGÅRD.**

sinne/smak/sevärdheter

Varsågod!
Magasinet är gratis.

Läs om pilska sjöfåglar
i parningstider på sid 6.

» ... flyttfåglar återvänder,
djur vaknar ur sin dvala,
snödroppar blommar,
det blir islossning, dagsmeja
och pollenallergiker nyser.«

vår 2019

Filippinerna väntar på dig.

Varmt välkomna till vårt hotell i paradiset nästa vinter.
Flyg och boende i två veckor. Pris från 15.000:-

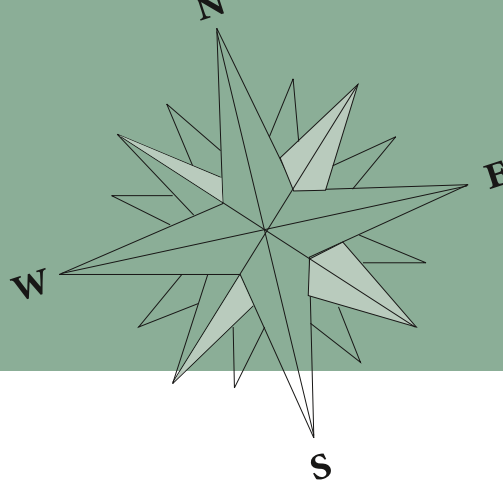

FREYS RESEBYRÅ
www.freysresebyra.se

Tullportsgatan 7
761 30 Norrtälje

Tel 0176 - 555 95
info@freysresebyra.se

Mellan hägg och syrén

När temperaturen är stigande och mellan 0-10 grader sju dygn i sträck. Ja, då är det vår, enligt meteorologin. Andra tecken är att flyttfåglar återvänder, djur vaknar ur sin dvala, snödroppar blommar, det blir islossning, dagsmeja och pollenallergiker nyser. En del blir förälskade under förnyelsens tid och får extra energi. Mycket ska hinnas med. Båten ska rustas och sjösättas. Frön sås och trädgården krattas. Eller så gör man som skomakaren, stänger butiken »mellan hägg och syrén«. Innan tiden är förbi.

Det är en intensiv period. Fåglar tjoar, plaskar och kivas i jakt på honan att para sig med. Det råder bråda tider att stilla sina pilska begär. Slutet av maj och innan midsommar är också ögonblicket då gölgrodorna lever upp och bjuder på knarrande konsert samt »bubbelgumuppblåsta kinder«. En sällsynt chans att uppleva något unikt om man passar på. På Kristi Himmelfärdsdagen hyllas strömmingsfisket i Trosa. En sedvänja från förr var att trosabor flyttade ut i skärgården för att inleda sin fiskesåsong. Det

celebreras med teatervandringar, fiskrätter, försäljning av färsk strömming och mycket mer under Strömmingsfestivalen. Samtidigt som anrika fisketävlingen Trosametet.

När vi nu står inför det pånyttfödda (med bland annat ett fräscht vårnummer) glömmmer vi inte det åldersstigna och historiska. Som 127 år gamla Pelarorden, Ingarös hembygdsgård, Ålands kulturhistoriska museum samt Klaverens Hus med sina räddade pianon, flyglar och orglar. I år är det 300 år sedan ryssarna härjade i vår skärgård.

I samma kölvatten far vi med Birka på en guidad fyr- och skärgårdskryssning. Med hela 94 fyrar i sikte. Och likt ståtliga fyrtorn ploppar sparrisar upp ur jorden. Apropp växter, visste du att en medeltida sägen menar att vi alla har en egen blomma som speglar vår själ och följer oss i livet? Kanske var häggen skomakarens? Glad vår & angenäm läsning. / REDAKTÖREN

»Det är en intensiv period. Fåglar tjoar, plaskar och kivas i jakt på honan att para sig med.«

VitaminSea
Segla med oss i Kroatien

sailing-vitaminsea.com
info@sailing-vitaminsea.com
Tomas Kerttu & Gabriella Fischer

ARHOLMA NORD
0176 560 40 | info@arholmanord.se | www.arholmanord.se

VI HAR HAVET SOM VÅR NÄRMSTA GRANNE

BOENDE | AVENTYR | RESTAURANG | BATTERI ARHOLMA

MOTORKAMPANJ VÅREN 2019

Trivs du med din båt, men känner att motorn inte längre uppfyller dina krav? Då är det dags för en uppdatering. Mellan den 1 februari och 4 april är det extra förmånligt genom våra olika motorerbjudanden. Kom till någon av vårens båtmässor och träffa våra auktoriserade återförsäljare. De vet vad som passar dig och din båt allra bäst!

- **15% rabatt** på utvalda D3-motorer
- **15% rabatt** på utvalda V6/V8-motorer

LAGERVIKS BÅTVARV

Lagerviks båtvarv Blidö
0176-820 04 info@lagerviks.se

Alla motorerbjudanden är exkl. propeller. Rabatter och erbjudanden gäller hos auktoriserade Volvo Penta återförsäljare t.o.m. 1 april 2019. Kan ej kombineras med andra rabatter eller erbjudanden eller lösas in mot kontanter. Alla priser är rekommenderade cirkapriser inkl. moms. Lokala avvikelser kan förekomma.

VOLVO PENTA

Redaktionen:

ANSVARIG UTGIVARE O. REDAKTÖR
Josefin Ekberg,
JE Mediaproduktion,
Gräddö varsväg 12, 760 15 Gräddö,
0176-181 90, 0709-701 901,
josefin@magasinskargard.se,
www.magasinskargard.se

SÄLJARE Josefin Ekberg 0709-701 901
OMSLAGSFOTO Roine Karlsson
FRILANSREPORTRÄR Lisa Berlin
Hans Brandt / Helena Forsgård
Gunnika Isaksson-Lutteman
Misse Ljungström / Héléne Lundgren
Roine Karlsson
KRÖNIKÖR Titti Gnosselius
ART DIRECTOR Eva Englund
ILLUSTRATÖR Lars Holm
TRYCKERI Printall, Estland
DISTRIBUTION 75 000 ex/år
(vår/sommar, vinter)
MagasinSkärgård är en fristående produkt. För ej beställt material ansvaras ej. Medlem i:

visitroslagen

Gilla oss på
Facebook!

Rättelse: Mannen i den skära gården

I förra numret skrev vi om Ralph Lundsten och hans skära/kära hem kallat Skärgården. Tyvärr blev det fel rosa villa på bilden. Han bor nu i ett annat men minst lika skärt hus.

FOTO: HANS BRANDT

VI KÖPER DITT GULD & SILVER & MYNT!

Bästa dagspris. Vi uppger alltid grampriset. Omarbeta gärna ditt guld och behåll värdet inom familjen.

Handla tryggt – handla lokalt. Välkommen.

PORATHS GULD

Tullportsgatan 1, Norrtälje | Tel. 0176-101 62 | www.guld.net

Innehåll

6

16

48

56

Dags för fåglars parning s 6
Det märks att våren har kommit när ljudmattan i naturen förändras. Det låter i alla möjliga läten när återvändande fåglar är ivriga att få komma till och föra sina gener vidare. Det skvätter och tjoas så det står härliga till.

Korvett med massa teknik s 16
Hon smyger tyst fram, osynligt för radarn eller med en missvisande bild. Försvarets fartyg är också avmagnetiserad och avger heller ingen värme. Inga fienden ska kunna upptäcka korvetten HMS Visby när hon verkar i Östersjön.

Segling - frihet för alla s 32
Alla – oavsett funktionsnedläggning – ska ha chans att komma ut och segla, känna vindens krafter och friheten till havs. Det ser stiftelsen Skota Hem i Saltsjöbaden till blir möjligt.

94 fyrar ombord på Birka s 42
Ifjol arrangerades en fyr- och skärgårdskryssning med Birka Cruises för tionde året i rad. Passagerarna guidades dygnet runt via fartygets högtalare. Snart går den populära kryssningen av stapeln igen.

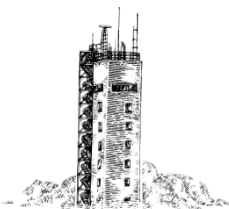
Grodan gökar i gölar s 48
I norra Upplands kustområde och i synnerhet på Hällnåshalvön, finns den unika arten »gölgrodan«. I vårt avlänga land är det bara här den trivs. På försommaren kan man se de uppblåsta grodorna och höra dess knarrande konsert.

Trosa festar med fiskar s 56
Sedan tre år, samtidigt som anrika Trosametet på Kristi Himmelfärdsdagen, arrangeras Strömmingsfestivalen i Trosa. Då går trosaborna man ur huse.

Landsort Sommar - Höst - Vinter

Njut av utsikten från ditt rum i det gamla Lotstornet - milsvidd utsikt över skärgården och Landsorts fyr Sveriges äldsta.

Ni kan börja med ett glas champagne på sjunde våningen i Lotstornet. Vandra ner till restaurangen och njut av en middag eller om ni är sällskap upp till tolv personer sitt på sjunde våningen ät och njut av utsikten

LOTSTORNET
LOGI & RESTAURANG SVEDTILJAS

SVEDTILJAS BÅTTAXI

Gör en heldagsutflykt till Landsort
10.00 - 21.00

MÖJLIGT NU TACK VARE BÅTTAXI

Besök Erstabatteriet i Norrhamn och upplev kalla krigets fasor, ta en promenad ner till byn och njut av en lunch. Besök fyren, ta en promenad runt byn eller ligg och njut på klipporna. Avsluta dagen på restaurang Svedtiljas med utsikt över skärgården

www.g-mo.se - info@g-mo.se - 070-542 80 48 eller följ oss på Facebook - Instagram

---

FAKTA:

LÄS MER OM kustfåglar i Skärgårdsstiftelsens rapport »Levande Skärgårdsnatur« och i Sveriges Ornitologiska Förenings skrift »Kustfågelbeståndets utveckling i Stockholms läns skärgård«.

Ämorösa fåglar skapar liv

Det ropas och hoas, bråkas och kivas, stänker och skvätter. Testiklar som växer. Hannar blåser upp sig i sin praktdräkt för att imponera på honan. Våren i skärgården är fåglarnas parningstid.

TEXT O FOT: Roine Karlsson

Ejdrarna kivas om honorna.

»Hit kommer också över hundratusen kustfågelpar för att häcka och inta sina revir. För dem väntar inga lata dagar på bryggan. Nu gäller det att hitta en lämplig partner att para sig med och finna ett bra ställe att häcka på.«

Om man vill uppleva en levande skärgårdsnatur är den här årstiden bäst. Det är inte bara sommarfolket som kommer ut för att se över sitt revir nu. Hit kommer också över hundratusen kustfågelpar för att häcka och inta sina revir. För dem väntar inga lata dagar på bryggan. Nu gäller det att hitta en lämplig partner att para sig med och finna ett bra ställe att häcka på.

Redan i mars med snö och is som ligger kvar, börjar truten ropa in sitt favo-

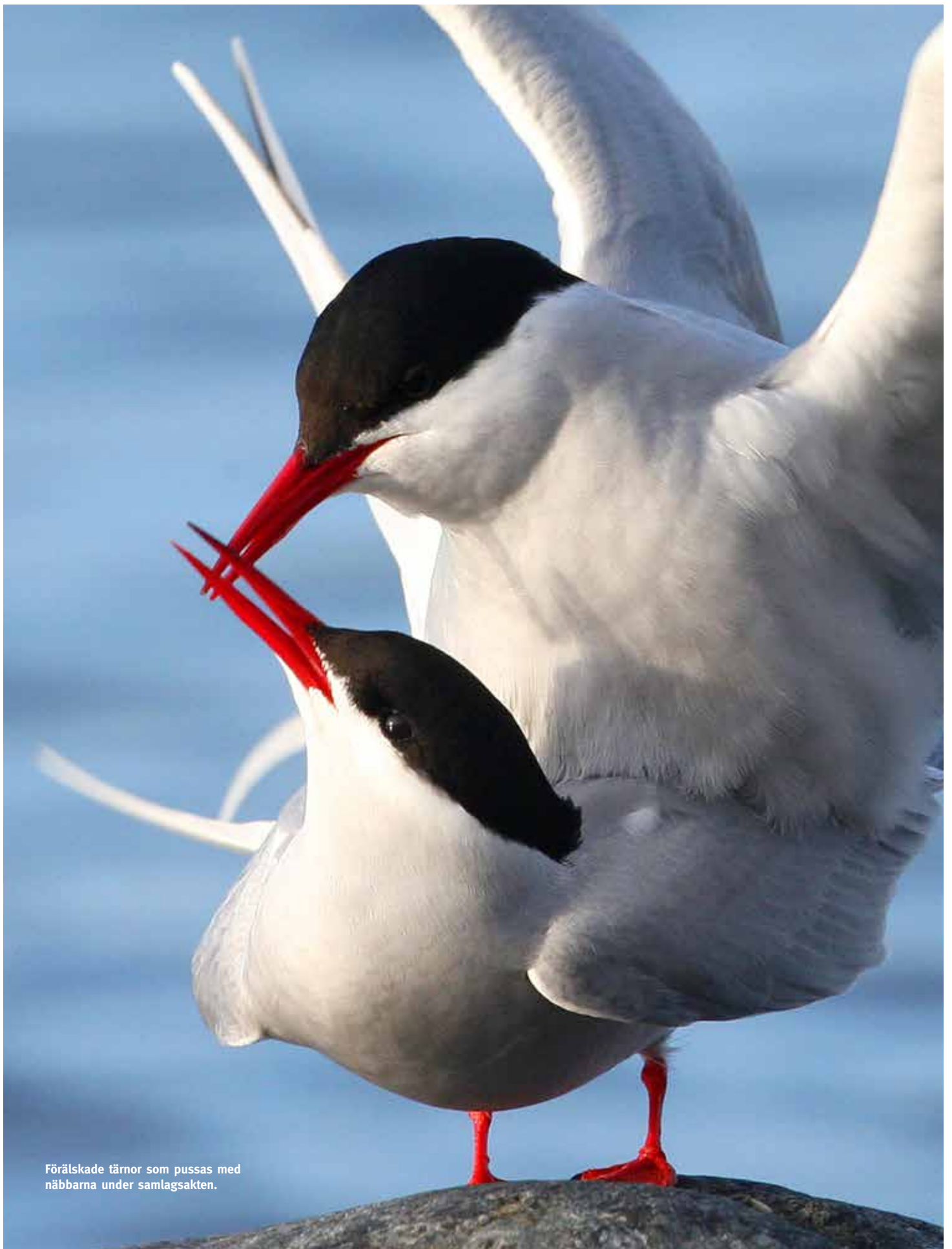
ritskär. I april när dagarna blir allt längre fyller flera fågelarter på. Först ser man dem bara som små böljande sträck som rör sig fram och tillbaka över horisonten. Det är den här tiden som ejdersträcket kommer igång på allvar. De återvänder från de danska öarna där de har övervintrat.

Alfågeln på fjärden får då sällskap några veckor. De kom hit redan i oktober för att övervintra. Med sin sång har de underhållit oss hela vintern. Men en

dag i mitten av maj blir skärgården en stämma fattigare. Då beger sig alfågeln norröver för att häcka. När gullivorna blommar har vi förhoppningsvis sett de första ejderungarna.

Strandskatan är en fågel som har bråttom hit efter att ha övervintrat vid västeuropas kuster. Den har fått många namn som förknippas med våren. I Bohuslän kallas den »marspitt« eller »skärgårdens tussilago« för att den står med fötterna i snön. I början av maj

Förälskade tärnor som pussas med näbbarna under samlagsakten.

Aooo – ropar pilska gudingar och ådan svarar med ett kucklande läte.

anländer skärgårdens långflyttare nummer ett – silvertärnan. Den fågel som flyttar allra längst av våra nordiska arter. Ända från Antarktis.

Liv och kiv

Vårt nordiska ljus påverkar inte bara oss människor. Ljuset får också fåglarna att bilda familj här. Testiklarna hos en fågelhanne växer med 100 procent(!) under parningstiden. Då börjar man förstå allt liv och kiv som uppstår på och mellan öarna.

I början av 2 000-talet häckade 167 216 kustfågelpar i Stockholms skärgård, av 38 arter. Dominerade gjorde ejdern med över hundra tusen par och de näst vanligaste var fiskmåsar, tätt följd

av gråtrut, tordmule och silvertärna.

Att ejdern gått tillbaka sedan dess är känt. Vill man fördjupa sig i hur det går för våra kustfåglar i Stockholms skärgård kan man gå in på Skärgårdsstiftelsens hemsida och söka på »Levande Skärgårdsnatur«. För hela riket finns Naturvårdsverkets kustfågelinventering med resultat från 2015.

Förälskade fågelpar som kommer hit för att föröka sig, är nog de som uppskattar vår skärgård allra mest. Så boka in en ejder- och alfågelmorgon i parningens tid. Och upplev någonting unikt. Men respektera fågellivet. Fågellarna har det stressigt just nu. Passa på och lyssna till parningens tid – det får inte bli en tyst vår. 🐦

»Förälskade fågelpar som kommer hit för att föröka sig, är nog de som uppskattar vår skärgård allra mest. Så boka in en ejder- och alfågelmorgon i parningens tid. Och upplev någonting unikt. Men respektera fågellivet.«

SPARA TID OCH PENGAR
— FÖRKÖP DIN BILJETT PÅ
TRADGARDSMASSAN.SE

TRÄDGÅRDS- MÄSSAN 21-24 MARS

FÖRNYA DIN TRÄDGÅRD OCH BALKONG. VÄLKOMMEN ATT FÅ
INSPIRATION OCH FYNDA NYA FAVORITER.

NORDISKA
TRÄDGÅRDAR

I SAMARBETE MED FRITIDSODLINGENS RIKSORGANISATION

Stockholmsmässan

W

FOTO: ROINE KARLSSON

I naturreservat varnas det rörliga friluftslivet för farorna med omkullfallna träd.

Boktips
Hitta din
roslagsbok

Litteratur om Roslagen

För den som söker efter skönlitterära verk eller faktabaserade böcker om norra delen av Roslagen, så finns nu Östhammars litteraturförenings folder »Dikt och verklighet i Roslagen« (2018).

Anna-Lena Lindgren Jorlin, Lena Löfstrand
FÖRLAG: Östhammars Litteraturförening

Roslagen har med sin vackra natur, spännande historia och intressanta människoöden inspirerat många författare genom åren. Litteraturlistan innehåller över 80 titlar. Häftet finns bland annat på bibliotek och turistbyråerna i Östhammars kommun.
/ ROINE KARLSSON

TITEL: Dikt och verklighet i Roslagen

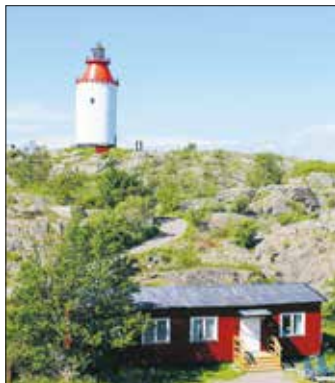
REDAKTÖRER:

Alfrida tog oss med storm

Det här året fick en minst sagt stormig start då ovädret Alfrida härjade och lämnade stor förödelse efter sig runtom i skärgården. Med rotvälter, omkullfallna träd som låg som plockepinn och strömbrott i veckor. Men Barbro Nordstedts båt Alfrida klarade sig utan skrämor. Båten låg på land när stormen for fram. Om hon skulle ha råkat i sjönöd då hade det nog varit vanskligt att ropa Alfrida över VHF:n. Barbro köpte båten en Minor 800 på Möja år 2012. Den döptes efter hennes pappas moster som hette Herta Rut Alfrida.

FOTO: STAFFAN BERG

LANDSORTS VANDRARHEM

Bara en dryg timmes resa från Stockholm hittar du en unik och storslagen miljö i den allra yttersta skärgården.

Landsorts Vandrarhem ligger vackert nedanför Landsorts fyr på öns södra udde.

34 bäddar fördelade på olika hus, alla hus har kök, altan, dusch, toalett, några är handikappsanpassade och ett hus har bastu. Hyr hela huset eller per bädd.

Konferens/festlokal för ca 40 personer.

www.landsortsvandrarhem.se * info@landsortsvandrarhem.se * 073 231 90 01

Välkommen till

Fjärdlångs vandrarhem

enkelt boende i en underbar miljö!

Telefon: 0735 - 955 303, 08-501 560 92

www.fjardlang-huvudskar.se

Skärgårds
hotellet
NYNASHAMN

www.skargardshotellet.se • 08-520 111 20

08-542 474 00 www.svartsonorra.se

Dagskryssning

TILL ÅLAND

BUSS + BÅT + UNDERHÅLLNING

Webbpris **70:–**
Ordinarie pris 100:–

STORT SKÄRGÅRDSBORD

Webbpris **245:–**
Ordinarie pris 265:–

ECKERÖ € **LINJEN**

www.eckerolinjen.se • Tel. 0175-258 00

BESÖK ÖSTERSJÖNS MEST ENSLIGA Ö

Upplev lugnet och stillheten. Njut av milsvida stränder, se sälar på nära håll och svävande havsörn. Vandra längs med 60 km markerad led genom säregen natur.

GOTSKA SANDÖNS
NATIONALPARK

Foto: Magnus Lepsch

Båt från Nynäshamn & Fårösund
24 maj-8 september
www.gotskasandon.se

»Livsblomman sätt att vara, se ut och växa, speglade en människas karaktär, egenskaper och uttryckssätt.«

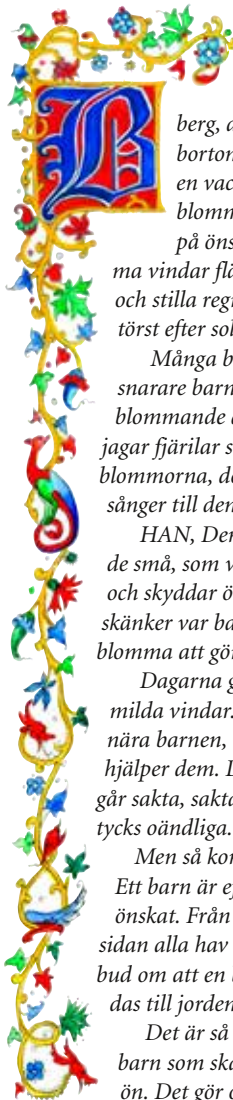
En medeltida blomlegend

Det finns en blomsterlegend som härrör ända från medeltidens dagar. Enligt den har varje människa en egen blomma som följer dem genom livet. Livsblomman speglar ens själ och egenskaper. **TEXT O ILLUSTRATION: Kristina »Titti« Gnosspelius**

Först några »nutida« ord om denna legend, funnen i en handskrift från äldre medeltid. Det är en ganska okänd saga som berättar om varje människas »egna« blomma. I legenden sägs det att alla blommor speglar en människas personlighet ... själ ... Ibland är speglingen, den symboliska betydelsen en sorts talisman. En munk från cistercienserorden tecknade ner denna saga med sirliga bokstäver, inramad av blommor och fabeldjur, och det var länge helt vedertaget, helt visst och sant att varje människa hade en egen blomma som följeslagare genom livet.

Det var inte självklart att det rörde sig om den blomma man fångslades mest av. Livsblomman sätt att vara, se ut och växa, speglade en människas karaktär, egenskaper och uttrycksätt.

Äldre århundradens syn på flora och fauna var fylld av symboler och mystik. Men även om naturen var för medeltidsmänniskan vild och skrämmande personifierades den, djuren gavs mystiska, symboliska betydelser och deras beteende »tolkades« på gott och ont. Inte bara skogens djur utan även örter och blommor ansågs vara levande, och kunde tala till oss. I naturnära kulturer har synen på att vi är ett med naturen, djur, skogar, floder, berg och växter varit en självklar överlevnadskunskap.

Bortom alla skogar, bortom alla berg, alla sjöar och floder, bortom alla hav ligger en ö, en vacker grön ö. Tusentals blommor lyser i alla färger på öns många ångar. Ljuma vindar fläktar runt stränderna och stilla regn släcker markernas törst efter solvarma dagar.

Många barn, eller kanske snarare barnasjälar, leker på de blommande ångarna. De skrattar, jagar fjärilar som letar honung i blommorna, de dansar och sjunger sånger till den klarblå himlen.

HAN, Den Vänlige, som vaktar de små, som vårdar blommorna och skyddar ön mot allt ont, skänker var barnasjäl en egen blomma att gömma i sitt hjärta.

Dagarna går under sol och med milda vindar. HAN finns alltid nära barnen, tar hand om dem och hjälper dem. Det är som om tiden går sakta, sakta, blomsterdagarna tycks oändliga.

Men så kommer det ett bud: Ett barn är efterlängtat och önskat. Från länderna på andra sidan alla hav och skogar sänds ett bud om att en barnasjäl skall sändas till jorden.

Det är så svårt att välja vilket barn som skall lämna blommor ö. Det gör ont i Den Vänliges hjärta, det svider att skicka bort en själ från den paradiska tillvaron på ön.

Men HAN vet att det lilla barnet är efterlängtat och kommer att bli just så

älskat som ett barn skall bli. (Men ibland slår detta inte in, ibland går det fel och då sørjer HAN så svårt att det går ovädersmoln över ön.)

Barnet som blivit utvalt bäddas ner i en båt, försänks i en djup sömn, för resan är lång. Båten pryds med barnets egen blomma. Kransar och girlander smyckar den från för till akter. Doften av blommorna är bedövande ... och barnet sover.

Den Vänlige och alla de små står tysta på stranden och ser den lilla farkosten ge sig ut på sin långa, långa resa, mot det okända långt bortom horisonten.

Båten seglar ut över haven, den lägger bakom sig alla skogar och berg, alla sjöar och floder, och barnet sover. Resan är lång, så lång att blommorna som båten pryddes med börjar att vissna. När den till slut når den plats dit barnet kallats, när farkosten till sist lägger till vid den främmande stranden har blommorna förvandlats till skrupna blad och vissna stjälkar.

Barnet vaknar när båtens köl skrapar mot strandens stenar. Ibland minns det vilka blommor som båten kläddes i, dess egen blomma. Men ibland har sömnen varit så djup att minnena från tiden på ön, Den Vänlige, livsblomman och den långa resan har gömts i glömskans dis.

Men det kan hända att en gång i livet ett svagt minne dyker upp, man kanske blir stående länge, betraktande ett blommor vid väggkanten. Kanske just en enda speciell som fångar ens blick, av alla dem man ser på sin väg. Det är som om den blomman talar till en...

»Se mig, känner du att vi hör hop... jag är din blomma, din egen blomma.«

/ KRISTINA »TITTI« GNOSPÆLIUS

KRISTINA »TITTI« GNOSPÆLIUS Bildkonstnär, konsthantverkare och designer. Uppvuxen i Stockholm och dess skärgård. Bosatt och verksam i Trosa sedan 1960-talet. Konstnärlig ledare på AB Lilla Paradiset.

HMS Visby ser utan att synas

Hon ser ut som en papperssvala i grå toner, men är mer som en häftig farkost ur någon Bondfilm. Fartyget är byggt för att smyga tyst fram och osynligt för radar. Vi går husesyn på korvetten HMS Visby.

TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Roine Karlsson

Visbykorvetten K31 var först i världen med sina unika »stealth«-egenskaper, det vill säga smygteknik.

Hon kan färdas tyst och obemärkt för fienden. Varken radar, infraröd teknik eller hydroakustik ska upptäcka henne. Andra länder ser på skapelsen med avund och försöker ta efter. Svenska flottan har idag fem liknande korvetter.

Vi är välkomna ombord när HMS* Visby ligger vid kaj i Stockholm.

– Hon är till för både ubåtsjakt, ytstrid, minröjning och luftförsvar, säger fartygschef Urban Söderman Carlsson.

Han visar oss runt, bland kablar, utrustning och trånga utrymmen. Vi går som genom en labyrint av gångar, luftslussar, branta lejdare och höga trösklar. Inget för halta och lytta precis.

– Fartyget byggdes på Kockums varv och sjösattes år 2000, berättar han.

Skrovet är av kolfiberarmerat plastlaminat. Och därmed av naturen omagnetiskt. Maskiner och annan metallisk utrustning är avmagnetiserade utåt med diverse fiffiga lösningar. Det kantiga och konstiga utseendet på båtens form, är för att undvika räta vinklar som reflekterar fartyget och därmed avslöjas på radar. Och ytskiktet på fartygets skrov är av radarabsorberande material. För säkerhets skull finns radarreflektorer monterade i fredstid. Det går på så vis att manipulera sin radarsignatur, så att bilden liknar ett litet fartyg istället för ett stort på 770 ton. Avancerad teknik är bara förnamnet.

Kyler avgaserna

Korvetten drivs på brännolja med hjälp av två olika maskinerier, antingen för låg fart eller hög. Vid till exempel ubåtsjakt krävs att kunna växla mellan att krypa sakta fram och förflytta sig snabbt. Högfartsmaskineriet gör uppåt 35 knop och motorerna för lågfart som mest 15 knop.

– Hon går väldigt bra i sjön, säger Urban.

För att eliminera buller är maskinerna monterade på ljuddämpande bäddar. Hon styrs med vattenjet (ej propeller)

Mycket får plats på liten yta. På däck finns en helikopterlandningsplats.

och har ett djupgående på bara 2,4 meter. Det gör att fartyget lättare kan smyga omkring på våra grunda skärgårdsvatten. HMS Visby ska inte heller upptäckas av värmekamera. Avgaserna kyls ner med havsvatten så att utsläppen sänks till omgivande temperatur.

Vi blir guidade från den ena avdelningen till den andra. Det blir mycket information att ta in. Korvstopponing om en korvett kan man säga. Vi ser en särskild dusch ifall man har blivit kontaminerad, sonarer, undervattensfarkoster, dykar-dräkter, robotar, sjunkbomber, torpeder, sjukstuga, isoleringshytt, mäss (för sjuka), hytter för besättningen (krypin utan fönster), maskinrum och gym. På däck finns landningsplats för helikopter. Mycket har man fått plats med på liten yta. »Compact living« i ordets rätta bemärkelse.

– Vi tillverkar också eget vatten, säger Urban och förklarar att det finns en avsaltningsanläggning.

Vi blir guidade vidare upp till kommandobryggan. Det enda rummet med utsikt mot havet. Här finns fullt av paneler med färgade knappar, lampor, spakar och annat för den oinvidige obegripligt. Åsynen liknar ett kontrollrum för något kärnkraftverk. Här gör man säkrast i att inte ramla eller tappa något, så fel lampa börjar lysa eller något larm går. Gud förbjude.

– Ett halvår tar det att lära sig alla knappar och kunna framföra fartyget på ett säkert sätt, säger Urban.

Full koll

Vi får besöka stridsledningscentralen, även kallad »fartygets hjärna«. Här sitter ytstridsofficer John Hallgren och ytstridsbefäl Malin Zanderholm djupt

försjunkna i sina datorer. Personalen har full koll och lyssnar bland annat efter andra radarstationer. Manskaper ombord består av 43 personer. De jobbar i sextimmars pass. Gemenskapen är stor då alla är beroende av varandra.

– Man lär känna varandra väl. De är som min andra familj, säger Urban.

Korvetten kan ta emot extern ledning utifrån och även leda andra fartyg.

– Högsta beredskapsläget kallas »Klart Skepp«, avslöjar han.

Sverige ska ju vara ett militärt alliansfritt land men det finns mycket samarbete med försvarspakten Nato och Finland. HMS Visby gör omkring 70–90 dygns sjötid per år med diverse övningar, både nationellt och internationellt samt med civila aktörer som till exempel kustbevakningen och sjöräddningen.

– Marinchefen vill bygga åtta till fartyg av den här modellen fast längre, avslöjar Urban.

Han berättar att det skett en förändring på Östersjön de senaste fem åren, med ökad militär närvaro, från både Nato-länder och Ryssland. De gamla kombattanterna från »Kalla krigets« kapprustningsera. Att det har pågått främmande ubåtstrafik i våra svenska vatten och fortfarande säkert förekommer, råder inget tvivel om längre.

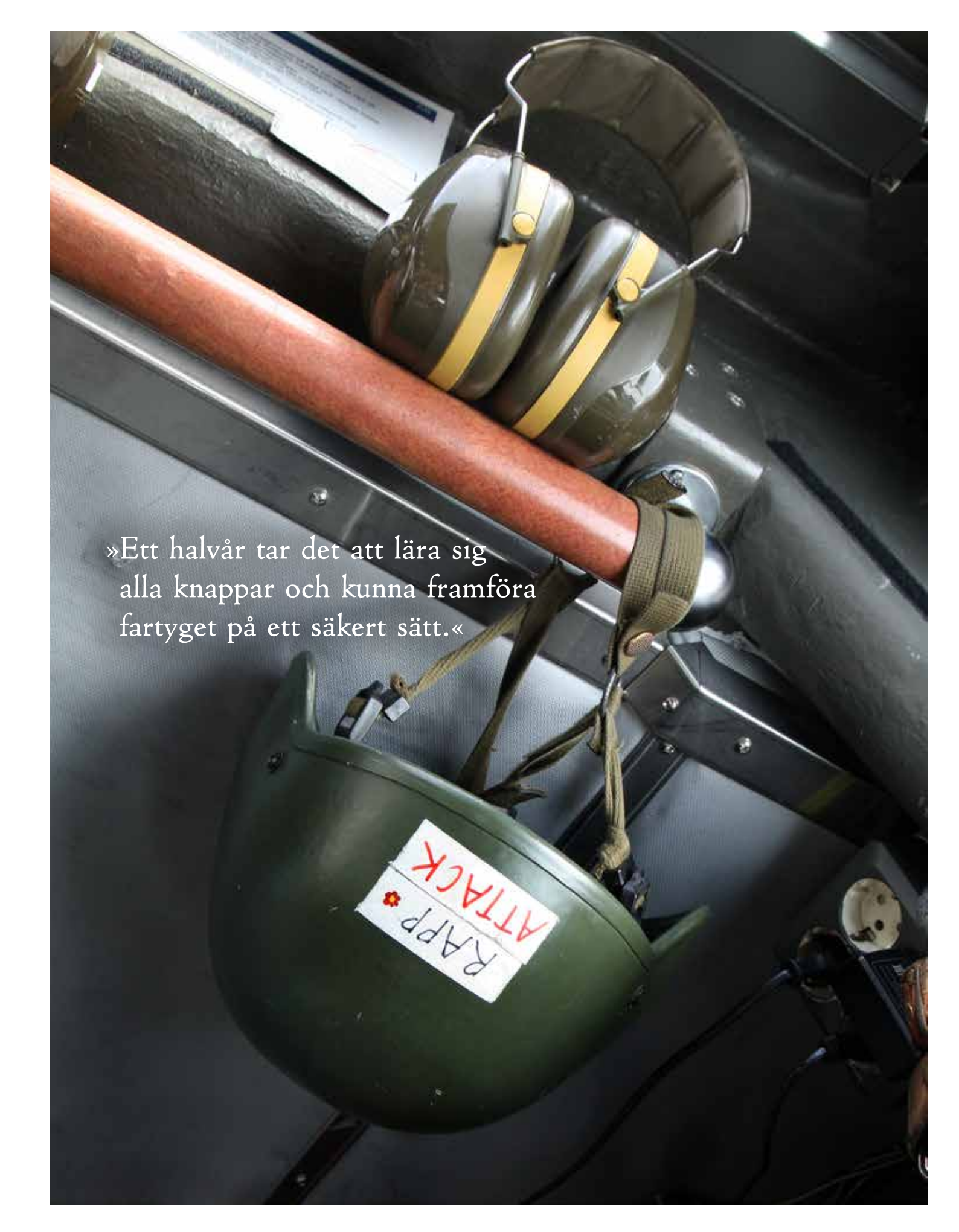
– Men syftet vet vi inte, säger han.

Visbykorvetten är som artonåring i skick som ny. Välkött efter årlig översyn och regelbundna reparationer. Snart ska ny Natokompatibel utrustning installeras.

– Hon har minst 20 år kvar i tjänst, tror Urban. 🐦

Fotnot: *HMS står för Hans Majestäts Skepp.

»Ett halvår tar det att lära sig
alla knappar och kunna framföra
fartyget på ett säkert sätt.«

ICA VÄDDÖ
Supermarket 0176-778 80

**VI HAR ÖPPET 8-21
 ALLA DAGAR**

Välkommen!

percys
 CATERING

0176-525 12
 info@sirpercys.se
 www.sirpercys.se

**Spännande & traditionell
 mat med skärgårdskänsla**

Olika bufféer • Bröllopsmenyer • Företagsfester
 Glas & porslin • Bord & stolar

Ni ordnar festen – vi ordnar resten

Vaddö »Här trivs man«

Vaddö (Wäddö) är den norra delen av en ö i norra Roslagen (i Norrtälje kommun) och ligger cirka 10 mil norr om Stockholm. Vaddö räknas tillsammans med den södra delen av ön, som går under namnet Björkö, som Sveriges till storleken sjunde största ö. I söder övergår Vaddö till Barnens Ö och Björkö och i norr finns broförbindelse till Fogdö och Singö. Från Grisslehamn går färjor till och från Åland. Ön har cirka 3 000 permanentbostäder och drygt 8 000 fritidshus. Näringslivet på ön är beroende av sommarturismen. Många hantverkare arbetar som egna företagare.

ROSLAGENS SJÖFARTSMUSEUM
 Älmsta Vaddö

Museum (550 m²) med rika samlingar från
 Roslagens sjöfart under gången tid
 Beläget på Kaplansbacken
 Egen brygga vid Vaddö kanal

ÖPPETTIDER:
 1 juni to 31 augusti kl 10.00 – 16.00
 Midsommarafton stängt
 Extra öppethållande för grupper efter
 överenskommelse

Telefon 0176-502 59
www.sjofartsmuseet.se
 Försäljning av kaffe, läsk, bröd och glass

TOHATSU Outboard, Cessna TERHI, OSKOWIG, Cimpro, EVINRUDE, HONDA MARINE, Oskelbo, FRISBERG STING

**Stort urval av roddbåtar
 i plast och aluminium**

Vinterförvaring
 och service

Vaddö båtcenter/Älmsta Alubåtar
 0176-503 44 www.alubatar.com

Öppet:
 vard 10-17
 lörd 10-14

Vaddö Båtcenter

Bo centralt i Älmsta

64
 hyresrätter
 1-4 rok

Vi bygger Roslagsskutan
 med inflytt sommaren
 2020. Ställ dig i vår
 kostnadsfria bostadskö.

Tel. 0176-20 75 00
www.roslagsbostader.se

RB Ett hem att
 längta till!
 Roslagsbostäder

Bondens Glasskalas, Vaddö GÅRDSMEJERI, Bonden & Burgaren

**Glasskalas, burgarfest och en
 riktig bondgårdsupplevelse.
 Vi ses hos oss i sommar!**

Mer info
 om oss

Instagram, Facebook icons

ILLUSTRATION: ANNICKA WESTERLUND »ANNICKA KAOS«

Mormor seglar iväg – ny barnbok

Författaren bakom MagasinSkärgårds följetong »Omöjligt är ett hjärnspöke« Eva Kullgren, kommer nu ut med sin första barnbok. Titeln är »Mormor seglar iväg« och är den första delen i en serie om Mormor och hennes äventyr. En självbiografisk barnbok kan man säga. Illustrationer är gjorda av Annicka Westerlund »Annicka Kaos« som är tatuering till yrket. I denna första bok får barn och vuxna läsa om hur Mormor seglar ner till Polen, med sig på resan får hon ett skeppspöke vid namn »Herr Omöjlig«. Boken är viktig: den bryter fördomar, ger insyn i båtlivet, är tvåspråkig på svenska/spanska och sist men inte minst förmedlar den budskapet att inget är omöjligt. Mer info om boken finns på <http://eva7seas.wordpress.com>

Öppna bakluckan i Norrskedika

I Norrskedika mellan Östhammar och Öregrund ligger Roslagens största drive-in-loppis. Den öppnar för säsongen lördag 18 maj. Här kan du fynda allt mellan himmel och jord. I snitt kommer cirka 200 säljare/lördag och omkring 50 000 besökare per säsong. Om du vill sälja är det bara att komma. Det är ingen förbokning av plats. Öppet 18 maj–31 augusti varje lördag utom midsommar. Insläpp mellan klockan sju och nio. Personal finns på plats. Glöm inte att ta med växel pengar och påsar som ni kan stoppa grejorna i när kunden handlar. Mat och dryck finns att köpa i gatu-köksvagen. Bord får man ta med själv.

www.roslagen.se

Roslagen

BOKA HÅLLBARA UPPLEVELSER I VÄRLDSKLASS – ÅRET RUNT

Foto: Staffan Björklund.
Vandringsupplevelser. Foto: kasto80.

Sålsafari. Foto: Roine Karlsson.

Skärgårdsäventyr – Söderarms fyrplats.

Wira-spelen. Foto: Roslagen & Co.

Följetong Del 12

Omöjligt är ett hjärnspöke

AV Eva Kullgren

Resumé: År 2010 startade Eva Kullgren sin ensamsegling på de stora världshaven. Trots alla som avrådde henne tänkte hon att »omöjligt är ett hjärnspöke« och har tagit motgångar och strapatser med övertygelsen att allting ordnar sig. Vilket det också gör på hennes »omöjliga« äventyr. I boken »Omöjligt är ett hjärnspöke« skriver hon om både sin inre och yttre resa. Eva och hennes segelbåt Olina har kommit till Amazonfloden och styr snart kompassen mot Karibien.

I hela Amazonasområdet förekommer användning av Ayahuasca, men det är ingen dryck man köper i affärerna.

Trots att användning av Ayahuasca är helt laglig så tycks det ligga som en mystisk dimma över drycken. Jag har haft privilegiet att medverka vid tillverkningen av Ayahuasca, en sex dygns lång process.

Det optimala är att fabricera drycken eller teet under full- eller nymåne. Först beger man sig ut i skogen och söker efter en särskild lian, cipó. Chacrona, en giftig växt har man oftast planterat i massor kring platsen där framställningen äger rum, så den behöver man inte leta efter. När man har samlat en tillräckligt stor mängd av de magiska växterna så sätter själva produktionen igång.

Cipó, banisterriopsis caapi, skärs i kortare bitar och tvättas noga. Den äger styrkan och man behöver också styrka för att bearbeta den. Bitarna slås med träklubbor tills fibrerna liksom »trådar sig«. Det är som musik när det sitter ett gäng och slår med sina klubbor på liankvistarna. Vissa arbetade så intensivt att de fick sår i händerna.

Chacrona, psychotria viridis, är ljuset. Det är en liten buske med vackra gröna

blad som är släkt med kaffeplantan men i sin naturliga form är den giftig. Bladen plockas, sköljs och man stryker bort smuts från bladen med fingrarna. Det är en enorm mängd av blad som ska sköljas och ett tålmodskrävande arbete. Chacrona och Cipó blandas i stora kokkärl, vatten fylls på och de ställs över elden. Brygden kokas och innehållet trycks hela tiden ner i botten av kärlet. Det får koka tills det mesta av vattnet ångat bort. Sedan hålls brygden över till ett annat kärl. Teet provas ideligen och reduceras tills rätt styrka är uppnådd.

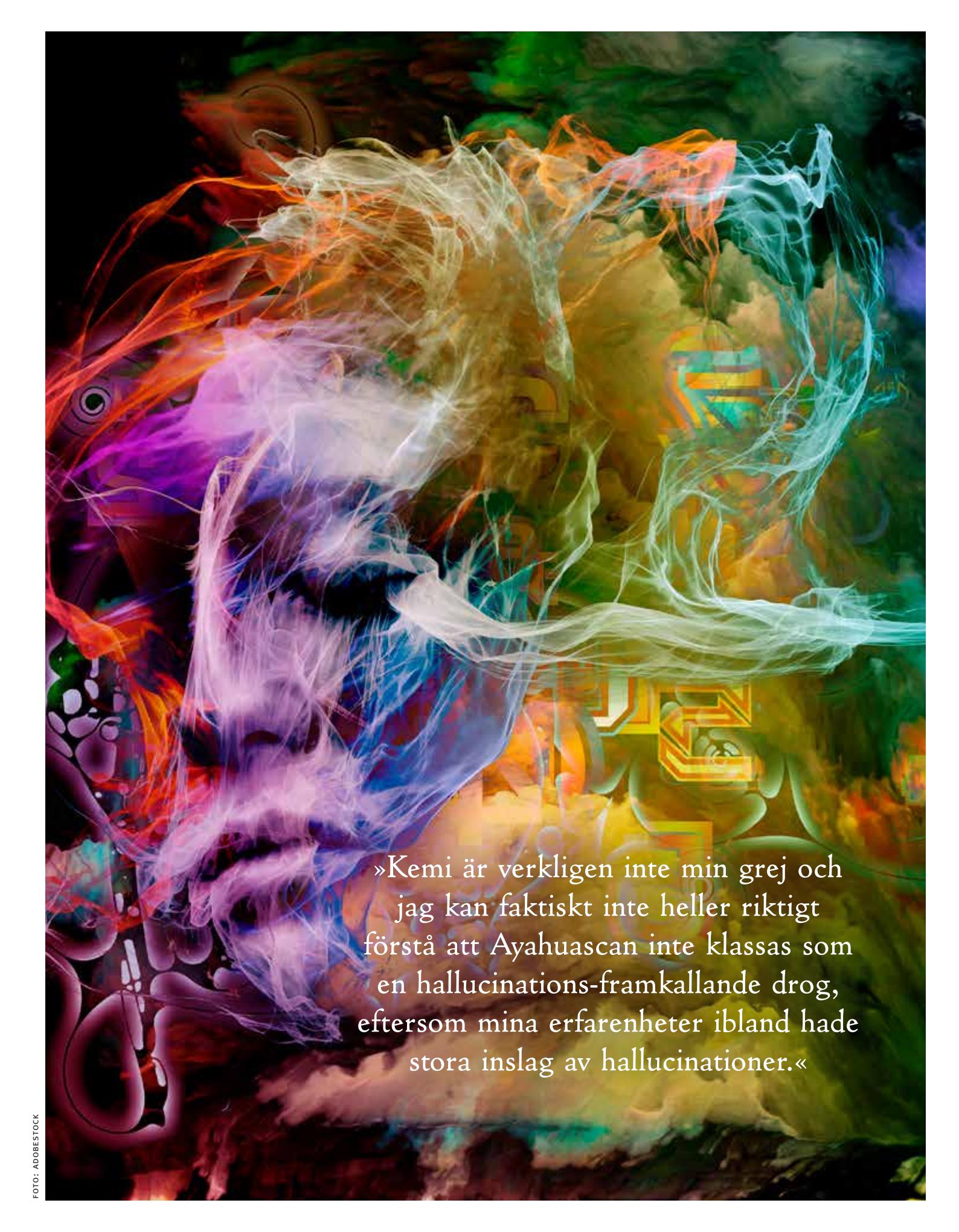
För att förstå hur det kan komma sig att folk ägnar sex dygn åt att framställa detta te ska jag försöka att ge er lite historia och personlig erfarenhet av drycken. Arkeologer har hittat rester av Ayahuasca-substanser i keramik etcetera som daterar 1 500-2 000 år före Kristus. Ayahuasca är ett ord från inkaindianernas språk quechua, och betyder ursprungligen: aya = dödens ande, ancestral. Huasca = själens lian. Nuförtiden säger många »läraren« rätt och slätt, så den etymologiska betydelsen har varierat genom tiderna. Drycken används huvudsakligen av schamaner

för att få insikt om orsakerna till sina patienters sjukdomar. Patienterna genomgår sedan en helande process med hjälp av örter och en stor del ayahuasca-te.

Det råder inga som helst tvivel om att Ayahuasca äger helande effekter, åtskilliga studier bevisar detta. Jag tror det finns omkring fyrtio olika recept på teet och det tycks alltid vara den DMT-stimulerande substansen, i detta fall chacronan som är utbytbar. Själva lianen, cipó, är en MAO-hämmare, vilket innebär att drycken inte ska intas av personer som använder antidepressiva medel. Kemi är verkligen inte min grej och jag kan faktiskt inte heller riktigt förstå att Ayahuasca inte klassas som en hallucinations-framkallande drog, eftersom mina erfarenheter ibland hade stora inslag av hallucinationer. Enligt brasiliansk lag och även i många andra länder är användningen helt laglig. Ayahuasca har ingen nedbrytande eller beroendeframkallande effekt på kroppen såsom till exempel alkohol och många andra droger han.

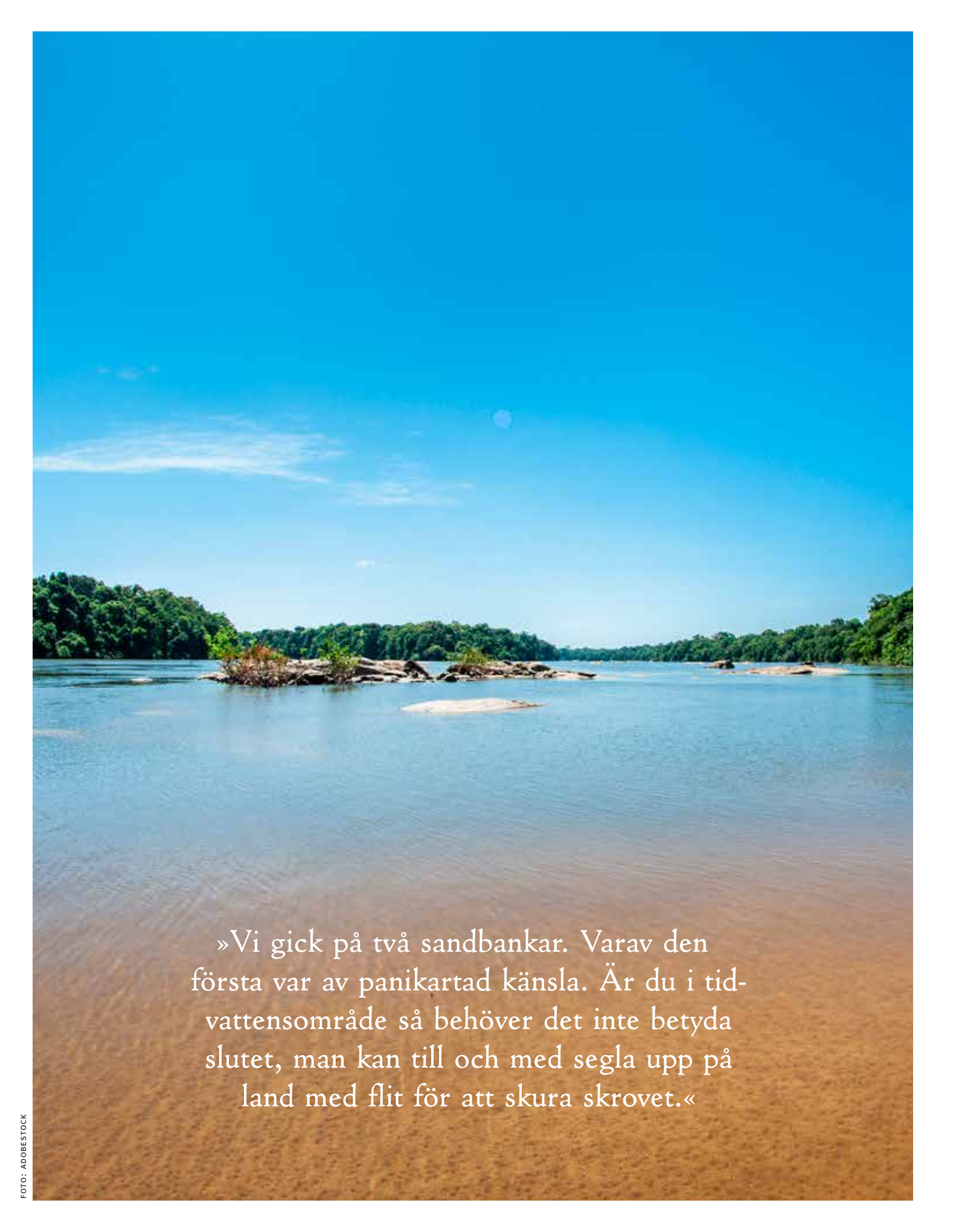
Någon gång under 1800-talet började jesuiterna att intressera sig för Ayahuasca och använde den i religiösa ceremonier. Santo Daime-kyrkan skapades, vilket innebär att man alltså tar den i stora grupper under högtider i kyrkan. En massa påtända troende på en och samma gång(!). Jag drar paralleller till religiösa ceremonier i Indien där man dricker hasch lassi.

Jag genomgick en reningsprocess där det enda religiösa inslaget var en form av en melodiös bön, vilket påminde mig om ett mantra. Innan jag drack teet tvättade jag mig i floden och sköljde kroppen med ett bad av örter. Sedan fick jag ett pulver inblåst i näsborrarna som skulle rena och öppna kanalerna (språkförbistringen gör att jag inte lyckats förstå exakt vad pulveret innehöll). Det går egentligen inte att bekräva upplevelsen av Ayahuascaruset eftersom upplevelserna varierar från gång till gång och dessutom är helt igenom personligt grundade. Några gemensamma nämnare har jag dock lyckats hitta. Ljuset blir intensivare, vilket troligen är orsaken till att drycken oftast tas under natten. Färger intensifieras. Upplevelsen av helande, renande. Närheten till naturen. Det påstås att det undermedvetna släpps

»Kemi är verkligen inte min grej och jag kan faktiskt inte heller riktigt förstå att Ayahuasca inte klassas som en hallucinations-framkallande drog, eftersom mina erfarenheter ibland hade stora inslag av hallucinationer.«

A wide, calm river flows through a landscape. In the foreground, a sandy bank is visible, with the water's surface showing some ripples. The middle ground features a line of trees and a small island or sandbank. The background is a dense forest of green trees under a clear, bright blue sky with a few wispy clouds. The overall scene is peaceful and natural.

»Vi gick på två sandbankar. Varav den första var av panikartad känsla. Är du i tidvattensområde så behöver det inte betyda slutet, man kan till och med segla upp på land med flit för att skura skrovet.«

FOTO: EVA KULLGREN

Ensamsegelaren Eva Kullgren är vis av erfarenheter.

Segelbåten s/y Olina blev Evas trofaste »vän« på världshaven.

fram och många pratar om mötet med sig själv, att lära känna sin personlighet.

Jag upptäckte inga nyheter från mitt undermedvetna men hade vid en session en känsla av att vara ett kattdjur som i detta tillstånd lämnade min kropp och gav sig in i skogen. Är det inte en hallucinerande upplevelse? Nej, mina vänner, jag fick helt enkelt bara kontakt med djuret i mig ... Är jag en katt nu? Ja, vem sa att det är omöjligt?

Amazonäventyret tar slut

Resan nerför Amazonfloden var ett äventyr. En vansinnesfärd mellan öar som finns eller inte längre fanns. Sjökortet höll på att flyga överbord ett flertal gånger. För första gången tog jag med mig två liftare, ett ungt par från Argentina. I min vildaste fantasi hade jag aldrig kunnat föreställa mig att vi skulle råka ut för dessa äventyr, för då hade jag inte utsatt dem för detta. Skuld känslor! Det blåste kuling och flickan hängde två dygn över relingen, spyendes. Det cirkulerade en »speed-båt« omkring oss som uppenbarligen inte hade rent mjöl i påsen. Man kan bli skjuten för en ynka klockas skull men mina hippies och jag var tydligen inte värda att slösa kulor på, för efter en stund lämnade han oss ifred.

Vi gick på två sandbankar. Varav den första var av panikartad känsla. Är du i tidvattensområde så behöver det inte

»Vi slet som slavar med att dra och vinscha ut Olina centimeter för centimeter ända fram till solnedgången. Vi kom loss. Vem sade att det var omöjligt?«

betyda slutet, man kan till och med segla upp på land med flit för att skura skrovet. Nu var vi långt upp i floden, långt från tidvattnet och satt rejält fast. Det var sent så vi rodde bara ut ett ankare som höll stånd mot strömmen som annars kan gräva fast båtar.

I gryningen rodde vi runt och mätte djupet omkring oss för att finna vägen ut. Det var grunt precis överallt. Saliven torkade i munnen på mig då jag insåg att där kunde jag sitta tills regnperioden. Det började blåsa och vi ställde seglen på så vis att Olina fick slagsida. Två ankare hade vi rott långt ut med megalånga linor och så började kampen. Vi slet som slavar med att dra och vinscha ut Olina centimeter för centimeter ända fram till solnedgången. Vi kom loss. Vem sade att det var omöjligt? Resan fortsatte ner mot Macapa. Mina liftare lämnade förskräckta Olina och kanske de aldrig mer sätter sin fot på en båt.

Olina låg förtöjd i Santana, vilket är Macapas hamn. Santana är en sådan

hamn som man läser om i noveller men helst inte vill besöka i verkligheten. Det fullkomligt kryllade av små flodbåtar som kommit från de små öarna för att sälja eller köpa något. När du tror att det inte får plats fler båtar, så klämmer sig fem till in och sedan ytterligare fem till. Inte så sällan såg jag deras avundsjuka blickar på Olinas utrustning och jag läste fast allt jag kunde med kätting. Ibland kom det en barnfamilj intill mig och det kändes rätt tryggt tills barnen började klättra omkring på Olina.

På kajen stretade lastarbetarna tapert med sina överlastade kärror fram och tillbaka. Längs de små mat- och ölstånden hängde tandlösa och smutsiga män i slitna kläder och med mörka giriga blickar följde de mig då jag gick förbi. På passagerarbåtarna hängde hängmattorna alltför tätt och folk gjorde sig redo för den långa färden uppför floden.

I själva staden kunde jag inte hitta en enda säker plats där man kunde ta en

kopp kaffe och ladda batterierna till datorn och kameran. Största delen av bostadsområdet låg på pålare med smala gångvägar över de extremt smutsiga och skräpiga diken, där snoriga och skitiga barn lekte. Ibland steg det upp en unken odör och jag hade svårt att dölja mitt äckel.

Ja, Santana är ingen trevlig stad. Vad skulle jag ta mig till? Det var ju trots allt en hel del att förbereda innan jag kunde ge mig ut på Oceanen och egentligen bara en tidsfråga när jag skulle bli rånad. Jo, jag seglade upp bredvid kustbevakningsbåtarna och sa precis som det var »Jag är rädd, får jag ligga förtöjd bredvid er?« Efter några timmars byråkrati så fick jag tillstånd. Nu var jag en bit utanför staden och det var krångligt att handla och göra utklareringen. Allt tog längre tid men det har ingen betydelse. Att känna sig lugn och trygg är viktigt.

På Oceanen igen

Den första oktober kom jag äntligen iväg. Det är en utmaning att ta sig ut ur deltat utan motor. Min »rabeta« hade jag lyckats sälja, för den duger inte på Oceanen. Det tog mig fyra dagar att nå den försat waypointen »Ponta do Ceu«. Varför? Jo, jag gick bara dagtid under de timmar som jag hade tidvattnet till min fördel och ankrade på de tryggaste platser som jag kunde hitta. Det tog lång tid men det har ingen betydelse. Att kryssa lugnt och med god säkerhetsmarginal till sandbankarna är viktigt.

Olina nådde kusten igen efter sex månader av flodfärder och vi kryssade ut i den smala kanalen. Motvind och strömmar gjorde att det tog två dygn innan vi nådde ett acceptabelt djup. I två sömnlösa dygn halvlåg jag vid rodet och lyssnade på de otäcka ljuden då tidvattnet drog in och ut. Ibland gjorde vi stadig fem-sex knop, men fart över grund var högst ett par knop. Jag bad till vindgudarna att vinden skulle hålla i sig. Att driva upp på en sandbank därute skulle betyda slutet för Olina. Visserligen hade jag förberett ett ankare men jag var tveksam över att det skulle fungera. Ut kom vi i alla fall. Det var en härlig känsla att iaktta hur vattnet sakta

FOTO: ADOBESTOCK

»Den tjugonde oktober steg jag iland på Barbados. Varför tog det så lång tid? Jo, när man seglar en gammal båt med bristfällig utrustning så är det säkrare att inte pressa din båt för mycket eller ta onödiga risker. Det tog lite längre tid men det har ingen betydelse. Att stiga iland med kropp, själ och båt i behåll är däremot viktigt.«

skiftade färg från brunt till grönt för att slutligen få den där djupa havsblå färgen som betyder att du är på väg över tusen meters djup.

Jag försökte hålla kurs så långt österut som möjligt men kurs över grund var cirka 010 grader. Jag fick gå en hel del sydsydöst, vilket ju är helt fel men efter ytterligare ett par dygn hade jag lyckats nå ett säkert avstånd till »Cabo do Orange« och kunde slappna av. Sedan var det min förträffliga självstyrningsanordning som seglade resterande sträckan, förutom några dagars stiltje när vi bara låg och drev. Den tjugonde oktober steg jag iland på Barbados. Varför tog det så lång tid? Jo, när man seglar en gammal båt med bristfällig utrustning så är det säkrare att inte pressa din båt för mycket

eller ta onödiga risker. Det tog lite längre tid men det har ingen betydelse. Att stiga iland med kropp, själ och båt i behåll är däremot viktigt.

Då jag öppnade min inbox hade jag fått flera mejl av seglare som jag känner. »Ge dig inte iväg utan motor. Det är omöjligt« skrev de. Ibland kan saker och ting verka omöjliga med oftast tar det bara lite längre tid. Vem sa att det var omöjligt? Läs fortsättningen och sista delen i nästa nummer som kommer ut 14 juni. 🐦

FAKTA: Eva Kullgren håller inspirerande föreläsningar om sin ensamsegling på världshaven. Om vad hon har upplevt och vad resan har lärt henne. Både själsligt, om sig själv och andra människor. Vill du boka? Du når henne på evay7seas@yahoo.se och 070-835 43 01.

SVERIGES NATURLIGASTE FRISKVÅRDSPOJEKT

Enkelt sätt att få motion
Upptäck nya och vackra platser
www.orientering.se/hittaut/norrtalje

Information om Hittaut Norrtälje

Du letar checkpoints i din omgivning.
Registrera dem och ha chans att vinna fina priser. Allt är gratis. Pågår april-oktober.
Info: www.orientering.se/hittaut/norrtalje
Mail: norrtalje@hittaut.nu

AniCura Roslagens Djurklinik
Tel: 0176-108 08
info@rsdk.se | www.rsdk.se

Norrtälje »Roslagens huvudstad«

Namnet Norrtälje skrevs 1298 in Telgium samt 1409 Norra Tælgha. Detta har i doktrinen ansetts stå för ett med tälja besläktat namn på inbyggare: »deras som bor vid inskränningen«, med vilket avses »vid den långa viken«. Mitt igenom staden flyter Norrtäljeån. I hamnen ligger ångbåten S/S Norrtälje sedan 28 juli 1968. Båten levererades år 1900 och har trafikerat ett flertal sträckor bland annat till Åland. Idag är ångbåten en restaurang.

Visste du att Pensionat Granparken, Hotell Roslagen och Lilla Torget har varit inspelningsplatser för filmen »Ha ett underbart liv«?

JANSSONS MARKISER

Allt i solskydd
**Markiser • Persienner
Rullgardiner**

Kontakta oss gärna för gratis mättagning!
Vi har flyttat till Esplanaden 14, 761 45 Norrtälje
Tel 0176-177 95, E-post info@janssonsmarkiser.com
www.janssonsmarkiser.com

GULDSMEDERNA

VIGSELRINGAR

Välkommen in i vår ateljé och låt oss förverkliga din drömring!

Posthusgatan 6 · 761 24 Norrtälje · Tel. 0176 156 56
www.guldsmederna.se #@guldsmederna

Contura 556T
Täljstenskamin
24.900kr
exkl. tillbehör

Contura

A+

Eldabutiken Norrtälje
Söderlinds Vedspisar

Storstensvägen 6 | tel. 0176-142 00
norrtalje@eldabutiken.se
Öppet: Mån-Tor 10-18 Fre 10-17 Lör 11-14

NAMN: Gösta Roxell
ÅLDER: 91 år
YRKE: Pensionär, fd båtman
BOR: Blidö
INTRESSE: Bygga träbåtar

Ett helt liv till sjöss

Redan som 15-åring arbetade Gösta Roxell till sjöss, mitt under brinnande världskrig. Trots långa dagar och hårt slit grep livet på sjön snabbt tag om honom. Ett kortlivat försök som stadsbo ökade bara hans sug efter skärgårdslivet.

TEXT: Lisa Berlin FOTO: Roine Karlsson

Efter 91 år som blidöbo är nog Göstas erfarenheter värdefulla för kommande generationer. Han förstår inte hur man kan bo i Norrtälje eller Stockholm när det finns en skärgård att leva i.

– Det är en mycket lugnare och trevligare atmosfär här. Det bullrar ju jämt i städerna så att man knappt hör eller ser och man har grannar som man inte känner, säger Gösta.

Men så böljande lugnt har dock inte skärgårdslivet jämt varit för blidöpojken som minns sina ungdomsår till sjöss. 1942 mönstrade den då fjortonåriga Gösta för första gången. Ombord på sandkilen Helmi fraktade han material till försvarsanläggningar längs Furusundsleden tillsammans med sin morbror.

– Man låg inte på latsidan precis. Vi körde tills isen la och direkt igen när isen gick upp. Ibland jobbade vi åtta, nio dagar i veckan, berättar Gösta och minns att dagarna ombord var långa.

1943 fick Gösta ett vikariat på Lotsverket (vilket numer ingår i Sjöfartverket) och fartyget Vega som bland annat körde gas och proviant till Gotska Sandön och Gotland. Mitt under brinnande världskrig.

– När vi passerade de svenska kobbarna och kom ut på internationellt vatten då skrek styrman »Nu drejar krigsrisk!» Det var lite spännande första gången. Vi såg jagare och kryssare och alla möjliga

där ute på havet. Mest tyskar tror jag, minns Gösta.

Han minns att de spände upp svenska flaggan på däck och målade den på både babord och styrbord sida för att inte bli anfallna. I mitten av 40-talet var sjön till och med för farlig för att Göstas mamma skulle låta honom fara iväg.

– Jag fick inte mönstra ut mer för min mamma. Man var tvungen att ha en underskrift av föräldrarna men morsan skrev inte på. Hon ville att jag skulle överleva. Det hade försvunnit många skutor och blidögrabbar så det var tji, säger han.

Gösta fick vackert lämna det spänningsfyllda livet till sjöss och hamnade istället på Postverket i Stockholm. Han vantrivdes och efter ett år återvände han till Blidö och fick då tillåtelse av mamma att mönstra på en skuta som en släkting till familjen fraktade ved med. Gösta var

äntligen tillbaka på den plats han allra helst ville vara, på sjön.

Till slut fick han anställning på Sjöfartsverket där han bland annat körde lotsbåtar och där blev han kvar tills pensionen för 31 år sedan. I dag trivs han med lugnet på sin ö och är en känd ö-profil som ofta blir inbjuden att prata om sin uppväxt på Blidö vid olika tillställningar.

– Det är nog ganska viktigt att historierna berättas vidare. Man hör ju nu när det blir strömvabrott om folk som bara står och gapar och inte vet vad de ska göra, säger Gösta och berättar att han alltid har haft en vedpanna i garaget att värma upp huset med.

Nu till våren sjösätter Gösta åter igen sin träbåt som han själv byggt. De saltstänkta dagarna fortsätter, men under lite lugnare omständigheter. 🐦

»När vi passerade de svenska kobbarna och kom ut på internationellt vatten då skrek styrman »Nu drejar krigsrisk!» Det var lite spännande första gången. Vi såg jagare och kryssare och alla möjliga där ute på havet. Mest tyskar tror jag.«

W

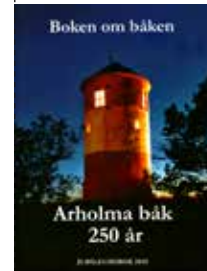
Stendörren är ett gammalt skärgårdshemman som har blivit ett stort naturreservat med naturrum.

FOTO: ROINE KARLSSON

Boktips
Bok om
spännande
båk

Båken på Arholma 250 år

Den välkända båken på Arholma fyllde 250 år ifjol. Det firades med en jubileumsbok på 191 sidor – Boken om båken. Under åren har jubilarer ständigt fått nya uppgifter samtidigt som den stått pall för hårda stormar. Båken har befolkats av kustbevakare, kronlotsar och soldater i freds- och krigstider. Numera är båken ett byggnadsminne och sommartid används den som konstgalleri med en liten souvenirbutik. Boken följer byggnadens historia från ryssarnas härjningar på 1700-talet fram till 2000-talets kulturverksamhet. Den är rikt illustrerad med

massor av historiska bilder, ritningar och sjökort med mera. Mer info på arholmabak.se

TITEL: Boken om båken

REDAKTÖRER: Pia Åstbom, Christer Forsander

FÖRLAG: Arholma Båk HB

ANTAL SIDOR: 191

ISBN: 978-91-637-9970-9

Biologiska mångfaldens dag

Söndag den 19 maj klockan 11–14 bjuder naturrum Stendörren mellan Trosa och Nyköping till familjedag med tema biologiskt mångfald. Under dagen inviger Martin »Mitt i naturen« Emtenas de skulpturer av hotade arter som flyttat ut i reservatet. Efter det får du följa med honom på en vandring till ett par skulpturer där vi träffar artexperter. Natur- och friluftsföreningar visar upp sin verksamhet. Kom och utforska livet i Östersjön, gissa bajset, lär dig gå vilse och testa dina kunskaper om allemansrätten.

**MATTSSON
& THOLEN**
BYGGER AB

- Totalentreprenör på fastland & öprojekt
- All slags om-, ny- & tillbyggnader
- Utför öjobb med egen båt & transporter

Magnus 0733 11 99 91
Tomas 0703 77 02 75
info@mtbygger.se
www.mtbygger.se
Följ oss på Facebook & Instagram

Intensivkurser

Fartygsbefäl klass VIII

April 2019. Trettonde året i

Rådmansö bygdegård, Gräddö

Fartygsbefäl klass VIII 6-7 april, 13-14 april

Säkerhetskurs för fiskare 12-13 april

Handhavande av snabba fartyg 15-18 april

Jörgen Emanuelsson
0705-90 13 87
je@kustens.se
www.kustens.se

KUSTENS.se
marina utbildningar

MARINFLYTBRYGGAN

Egen tillverkning
Lager
Helhetslösningar
Flytbryggor i trä
Flytblock
Ponton- & hamnbryggor
Båt- & badbryggor
Bojar och bommar
Förtöjningsmaterial
Tillbehör

MARINFLYTBRYGGAN

Allt för hamnen

Tel. 0176-22 16 35 / 070-812 65 28 www.marinflytbryggan.se

Rådmansö

öppna famnen till Roslagen

ALLT FÖR BÅTEN

MERCURY VOLVO PENTA

GRÄDDÖ MARINA
0176 499 00

WWW.GRADDOMARINA.SE

Bröllop & Fest

RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD
Gräddö • 0709-701 901
www.radmansobydegard.se

Trevis
Måleri AB

070-403 31 03
070-722 01 15
www.trevismaleri.se

**Fritidsbyn
Kapellskäret**

Vandrarhem STF Camping SCR
Gästhamn

www.fritidsbyn.se
Tel 0708-800 838

GRÄDDÖ
ELINSTALLATIONER AB

0709-556 636
www.graddoel.se

FRÖTUNA TAXI & BUSS AB
*Vi kör dig långt
och säkert*

ABONNERING AV BUSSAR
Telefon 0176-26 90 65
www.frotunataxiobuss.se

DIN BYGGHANDEL!

RäfsnäsSåg AB

0176-402 65 www.rafsnassag.se

BOLIST

ZUMBA!
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD

move
CATARINA HAGSTRAND ZUMBA fitness

www.movecatarina.se

Pizzeria
GRÄDDÖ
KEBAB SALLAD GRILL PASTA

Lunch 89:--
(10-14) Ingår salladsbuffé, dryck, bröd, kaffe.
Fullständiga rättigheter 0176-400 11
Öppet må-to 10-20, fr-lö 10-21, sö 10-20

Lidö
VÅRDSHUS
0176-404 99
www.lidovardshus.se

Present & Gårdsbutik

**BREVIKS
LOGEN**

brevikslogen@tele2.se
0701-471 549, 0176-428 06

ICA Gräddö **QSTAR**
Skärgårdshandel
Välsorterad ICA-butik
Tel: 0176-400 12

ATG, Svenska Spel och DVD-uthyrning
Ombud för Posten och Systembolaget

**GRÄDDÖ BYGG
& SNICKERI AB**

TOTALENTREPRENÖR

Mattias Anders
070-723 41 20 070-723 41 21

www.graddobygg.se

kajak & uteliv

0176-403 15
www.kajak-uteliv.com

**SPILLERSBODA
LANTHANDEL**

Två mil öster om Norrtälje
Öppet året runt: må-fr 9-18 lö-sö 9-16
0176-22 10 01
facebook.com/spillersbodalanthandel

**Mauds
HEMSLÖJD**

Refsnäs 0176-403 92 eller 070-547 19 36

Välkommen **GRÄDDÖ SALONGEN AB**

Ingela Wickman
Boka tid (i mån av tid drop in)
0176-401 41
ingela.wickman@hotmail.com
Mitt emot ICA i Gräddö

Samlagens gård

Viltsafari Delikatessbutik Café
Matservering Minigolf Femkamp
Stugor Musikevenemang
Öppet året runt! www.samstorp.se

Hällristningen
i Kapellskär är
från 1752 då kung
Adolf Fredrik och
hans mannar låg
och väntade på
våder för att
segla till Finland.

Skota Hem håller till i Saltsjöbadens hamn.

Skota Hem och känn friheten

Att få uppleva krafterna i en segelbåt och låta friheten blåsa med salta vindar i håret är inte alla förunnat. Men stiftelsen Skota Hem gör det möjligt för de som önskar att lämna sin funktionsnedsättning vid bryggan och bli ett med havet, båten och vinden.

TEXT: Gunnika Isaksson-Luttelman FOTO: Skota Hem

Emma Hallén instruerar.

Med en lift kommer rörelsehindrade ombord.

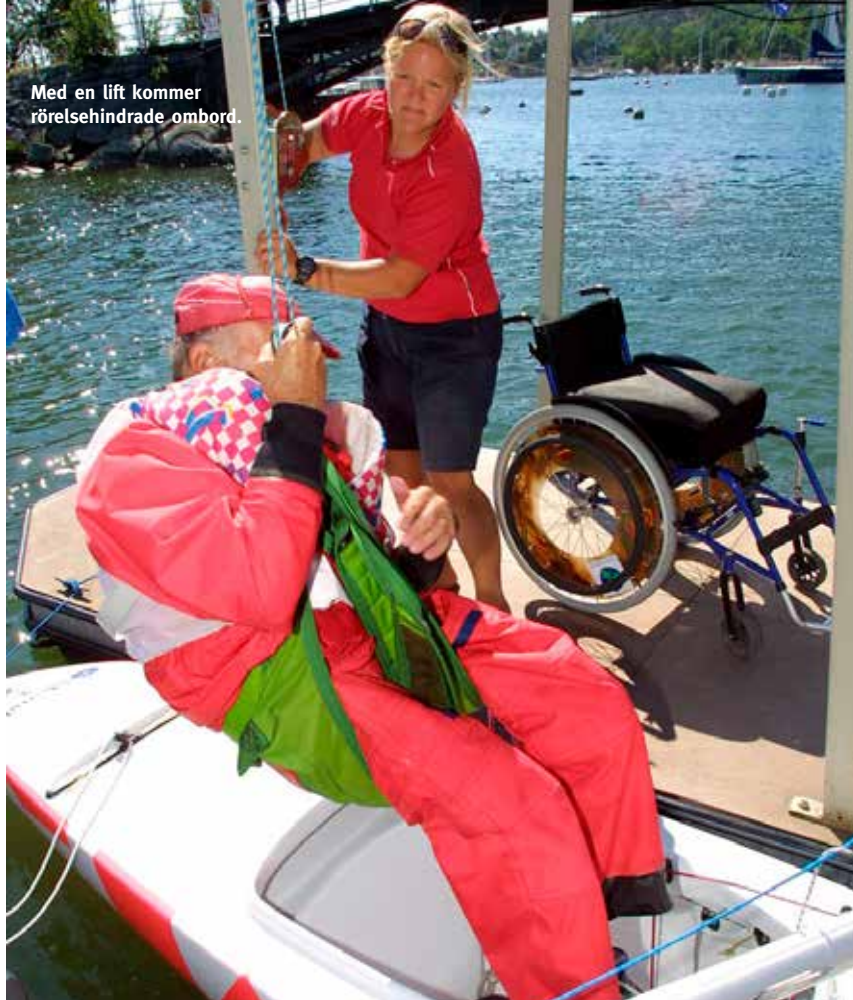

FOTO: DAVID HYNES

Alldeles bredvid KSSS högkvarter i Saltsjöbadens hamn vilar en röd liten stuga. Vårsolen värmer äntligen, kråmar sig i vattenytan och får istapparna att droppa på stugans terrass som vetter mot bryggan. Sedan 1995 kallar Skota Hem den sin klubbstuga och det är här de tar emot personer med funktionsnedsättningar av olika slag och lär dem att bemästra vinden, övervinna sina rädslor och stärker deras självförtroende.

När livet vänder

Några veckor innan sitt eget bröllop orsakade ett dyk från en brygga och en sten som inte skulle vara där, en bruten nacke med ryggmärgsskada och förlamning som följd. Det hindrade dock inte Claes Hultling från att ägna sig åt forskning inom rehabiliteringsmedicin för ryggmärgsskadade. 1987 startade han stiftelsen Skota Hem tillsammans med Pelle Gedda och Björn Wahlström för att ge fler möjligheten att med vindens hjälp känna glädje igen när allt annat känns dystert.

Stiftelsens aktiva fas började 1993 när en av Sveriges mest meriterade seglare,

Marit Söderström, kom in i bilden. Hon startade projektet Segling utan gränser som under tre års tid årligen besökte ett tjugotal seglingsklubbar för att visa upp och försöka etablera paraseglingsaktiviteter runt om i landet. Idag är det Emma Hallén som håller i tamparna och det var också hon som förde in barn- och ungdomsverksamheten i Skota Hem.

– Framtidsmelodin är totalinkludering i den vanliga seglingsverksamheten, förklarar Emma och fortsätter, några av våra seglande ungdomar i Hansajolle tränar tillsammans med KSSS Optimist-seglare till exempel.

Segling för alla

I Saltsjöbaden hålls kurser och prova-på-dagar för de som vill och under sommarhalvåret är det fullt upp för Emma och hennes instruktörer. De hjälper till med anpassad pedagogik eller anpassat mate-

rial och båtar, allt beroende på individ.

– Vårt mål är att få dem att segla så självständigt som möjligt, berättar Emma under pratstunden i klubbstugan.

Skota Hems båtar kan inte välta vilket gör seglingen till en säker aktivitet men ändå med fart och frihetskänsla. Båtvalet anpassas efter deltagarens fysiska och mentala kapacitet. Klarar de att segla ensamma är Tvåfyran eller Hansajollen det självklara valet. Tvåfyran seglas av vuxna medan Hansajollen är för Skota Hems unga seglare. De som vill ha sällskap av en kompis eller instruktör på havet tar en Martin 16, och i Sonaren får hela familjen plats att uppleva naturen tillsammans. Hansajollen och Martin 16 kan utrustas med en elektrisk modul som kan styras med joystick och Martin 16 kan även kompletteras med sug-och-blås-kontroll.

– Så även om du är totalförlamad men kan kontrollera din andning, så kan du segla på egen hand, säger Emma entusiastiskt, genom ett sugrör spänner du och släpper ut seglet och genom ett annat styr du rodet.

Segling ger självförtroende

Många som kommer till Skota Hem går genom tuffa perioder i livet och tycker att rullgardinen har dragits ner framför ögonen på dem. Emma och hennes instruktörers roller blir då både livscoach, kompis, tränare och problemlösande mekaniker för att få dem att förstå att segling inte är svårt eller läskigt. Med fingertoppskänsla känner de av vad varje person behöver för att bli självständiga seglare och få kontroll över elementen. Det i sin tur kan bli en knuff att ta tag i andra aspekter av livet. De vågar anta utmaningar som att skaffa barn, söka ett jobb, gifta sig eller börja med en annan parasport.

– Det är många dimensioner i det hela, vi vill att alla ska fylla sin personliga potential. Att bygga självförtroende kommer i första hand och seglingen är vårt verktyg för att stärka individen, avslutar Emma.

Läs mer på www.skotahem.se. 🐦

»Det är många dimensioner i det hela, vi vill att alla ska fylla sin personliga potential.«

Vaxholms Hembygdsgårds Café

Här njuter du av god mat och dryck och en otrolig kakbuffé med hembakat av alla de slag. Kaffe från Vaxholms eget rosteri, öl, vin och champagne. Du sitter

på första parkett vid havet och kan bara njuta av atmosfären av lugn, båt och havsluft. Vi finns i Norrhamnen i Vaxholms äldre bebyggelse.

Trädgårdsgatan 19 • 08-541 319 80
www.facebook.com/vaxholmshembygdsgardscafe

Pia Alm
Certifierad Inredare

INDOOR STYLING
&
DESIGN

0708-11 86 56
pia@indoorstylingdesign.se

400 KOLBULLAR OCH 140 VETERANTRAKTORER

Veterantraktorns Dag
Färsna Gård
Lörd 10 aug 2019, 11-16

Åka hölass, defilering,
godisregn, servering.

www.veterantraktorklubben.nu

**SVINNINGE
MARINA**

SPECIALITET:
Båtupptagning – segelbåtar med masten på – för bottenvätt,
inspektion eller reparation. "Drive in" eller beställ tid.

SERVICE:
Motorer, propellrar och försäkringsskador.

Beställning av upptagning och information om båtplatser
Tel: 08-540 631 55 • Fax: 08-540 273 50
www.svinningemarina.se

Vildmarkssafari · Delikatessaffär · Café · Minigolf · Konserter · Grillkvällar · Femkamp · Konferenser · Barnkalas

SAMSTORPS GÅRD

En upplevelse du sent kommer glömma!

www.samstorp.se

Viltsafari **Bokas i förväg**

Åk med i en av specialbyggda vagnar och träffa visent, kron- & dovhjort, mufflonfår, vildsvin och, om du har tur, havsörn.

En vagn är anpassad för rullstol. Låt oss veta när du bokar.

*Välkomna till Samstorp!!
Tommy, Helena m. personal*

Delikatessbutik

Vi har fyllt vår gårdsbutik med delikatesser från både vår gård, Roslagen och även annat gott från olika delar av Sverige.

Läs mer

Scanna QR-koden med din mobilkamera.

www.samstorp.se

Evenemang

Grill med buffé, underhållning, livemusik och dans.

Vi anordnar många typer av event, både för företag och privatpersoner.

Bokat just nu

Barbados: 2019-07-17

Lars-Kristerz: 2019-08-01

Från grön sparris till vitlök

Kerstin och Anders Rörby odlar vitlök och grön sparris på Gällnö. Efterfrågan på vårens första primörer är stor. Både gourmetrestauranger och öns rådjur älskar sparrisen. Nu odlar de främst färsk vitlök som djuren inte är lika förtjusta i.

TEXT O FOTO: Héléne Lundgren

Kerstin och Anders Rörby har haft sommarhus vid Gällnönäs i 36 år och numera bor Anders på ön från maj till augusti.

– När jag skulle gå i pension ville jag inte bara sitta och rulla tummarna och funderade på att börja odla sparris. Vi åkte runt till olika sparrisodlare i Sverige för att lära oss mer om hur man odlar sparris och vi gick även en sparrisutbildning i Halland, berättar Anders Rörby.

Det fanns en yta på ön som de kunde arrendera och det första året började de med att plöja åkern. Nästa år harvade de åkern och 8 000 sparrisplantor köptes in från Skåne. Sen var det bara att vänta i tre år på skörden. 2011 började sparrisen växa som sjutton. När det var varmt ute kunde de skörda två gånger om dagen.

– Sparrisen växte fort. På en dag kunde den växa flera centimeter. Från maj till midsommar var vi här hela tiden och rensade ogräs varje dag. Vi levererade bara till gourmetrestaurangen Volt som har en Michelinstjärna. Två gånger i veckan kunde vi skicka flera kilo färsk sparris med Waxholmsbolagets båtar till Stockholm. En kock från restaurangen cyklade ner till Strömkajen för att hämta sparrisen, berättar Kerstin Rörby.

I början gick det bra med sparrisod-

lingen. De hade sparrisprenumeranter som fick sparris en eller flera gången i veckan och arrangerade även sparrisafari där besökarna fick smaka på nyplockad sparris. Odlingen var skyddad med elstängsel men populationen av orädda rådjur är enorm stor på ön. Av alla plantor blev det bara 1 600 kvar.

– 2011 var sparrisodlingen som allra bäst. Sen har det successivt blivit sämre. Vi har fortfarande sparrisodlingen kvar och kan sälja lite sparris lokalt. Efterfrågan är det dock inget problem med, säger Anders och ler.

Blast blir krydda

Det var då som Michelinrestaurangen Volt frågade efter färsk vitlök, som kommer upp på våren när det inte finns så mycket andra färska grönsaker. Sagt och gjort, på hösten satte Kerstin och Anders igång att plantera vitlök på fri-land. I mars kom det upp lite blast och i maj kunde de börja skörda den färska

vitlöken. Restaurang Volt köpte all vitlök och i mitten av juli tog de upp resten av vitlöken, som brukar hänga och torka i sonens sovrum under tre veckors tid.

– När Kerstin och Anders först började odla vitlök var det omöjligt att få tag i svensk ekologisk vitlök. All vitlök kom då från Kina. Den första vitlöken använder vi som en primör och blasten torkar vi antingen till en krydda eller mixar med olja för att få en knallgrön vitlöksolja, berättar köksmästaren Fredrik Johnsson från gourmetrestaurangen Volt.

Både sparrisen och vitlöken har uppfyllt kraven för att vara kravodlad och de använder inga gifter alls. Allt ogräs plockas manuellt.

– Det är inte många som odlar kravmärkt vitlök och att odla utan ogräsmiddel är arbetskrävande, säger Anders.

Vitlökarna planteras på hösten och Anders har förberett genom att dela vitlökarna i klyftor som ska planteras i jorden. Längs de raka raderna har snören satts upp och Anders har utvecklat en egen kapp i två olika nivåer för att kunna plantera vitlöksklyftorna på rätt djup, vid cirka fem-sju centimeter. För mig börjar det bli dags att ta båten tillbaka till fastlandet och jag lämnar Anders och Kerstin som har fullt upp med att plantera flera hinkar fulla med vitlöksklyftor. Sen är det bara att vänta tills våren när den första färska vitlöken tittar upp efter vintern ...

Mer info: www.skargardssparris.se

»Den första vitlöken använder vi som en primör och blasten torkar vi antingen till en krydda eller mixar med olja ... «

W

FOTO: WWW.FACEBOOK.COM/KOLFIBERRODRET

Kolfiberrodret seglar till någonsans nära Finnhamn. 150 båtar.

Boktips

Levande öden från 1669-1809

Skärgårdsöden från en spännande tid

Efter många år av forskning i kyrkoböcker, gamla brev, kartor och andra dokument är Carina Wolff-Brandts bok »Piga, klockare, inhysing, lots« klar. Det är en levande skildring av kvinnor och män i Åbolands skärgård under de spännande och turbulenta tiderna 1669-1809. I boken

vävs verkliga politiska och historiska händelser samman med fiktiva berättelser om verkliga människor som levt i Kyrkosundsskär. För de vetgiriga finns ett omfattande block med faktauppslag om till exempel båtsmanhållet, lotsväsendet och rätt-

skipningen. Det här är en ovanligt snygg och välgjord bok med vackra illustrationer av Jenny Wiik. En fin present till skärgårdssintresserade både i Sverige och Finland.

TITEL: Piga, klockare, inhysing, lots. Skärgårdsöden 1669-1809

FÖRFATTARE: Carina Wolff-Brandt

FÖRLAG: Vingpennan **ANTAL SIDOR:** 280

CIRKAPRIS: 31 euro (hos Adlibris)

ISBN: 978-952-68548-4-7

Regatta under ett dygn

Den 14-15 juni går årets Kolfiberrodret av stapeln. Det är en seglingsregatta för enkölade och flerskrovsbåtar. En totalvinnare utses. Starten sker under fredag eftermiddag i närheten av Grinda och målgång sker dagen efter vid Finnhamn, där det sedan blir regattamiddag och mingel. Begränsat antal deltagare är 150 båtar. Besättningen består av två personer. Banan blir cirka 100 sjömil under normala vindförhållanden.

Det brukar ta omkring 20 timmar för en vanlig segelbåt med SRS 1,0. Arrangör är Viggbyholms Segelsällskap.

KOLFIBERRODRET

Redo för
RENOVERING?

Vi har produkterna och kunskapen som gör jobbet enklare!

På Roslagens Golv har vi många års erfarenhet av det mesta inom renovering – golvläggning, golvslipning, mattläggning och badrumsrenovering för att nämna några exempel. Varmt välkommen in till oss, vi hjälper dig gärna med dina hemmaprojekt!

Instagram:
nordsjo_osthammar

Facebook:
NIDosthammar

GVK

Roslagens Golv

Östhammar: Energivägen 1
Telefon: 0173-212 35
Öppettider: Vard 7-18, lör 9-14
www.nordsjoidealdesign.se

Nordsjö Idé & Design

VI PRESSAR INTE BARA SLANG, VI KAN HYDRAULIK OCKSÅ!

Butiksförsäljning i Roslagen: Gammelbygatan 18 i Östhammar
www.parkerstore.com/se • www.industrihydraulik.se

Eds Trädgård

In till riks väg 76 - 1 km norr om Östhammars rondell.

Specialist på Frukträd, Bärbuskar & Rosor
Mångårig erfarenhet av Naturtomter

Vi kan leverera färdig häck, större prydnadsträd & buskar.
Hembesök Trädgårdsplanering Trädgårdstjänster
Tel. 073 64 65 925 Öppettider se edsradgard.se eller Facebook

Öregrund/Östhammar »Grannstäderna vid havet«

Namnet Östhammar består av den fornnordiska ordet »hamar« som betyder stenig backe. Staden omnämns första gången 1368 då den fick sina stadsprivilegier. I slutet av 1400-talet hade farleden till Östhammar blivit så grund att borgarna anhöll om att få flytta till Öregrunds näs. Vilket bifölls och staden Öregrund föddes. Namnet betyder »grusgrundet« och antas syfta på Dummelgrundet utanför hamnen.

Skadeservice Jour Dygnet Runt

info@skadeservice.se • www.skadeservice.se

Fastighetsjour: 010-155 61 00

Sanering • Översvämningsberedskap • Städning
Återställning av skadade fastigheter • Bygg...

KNUTMASSOMUSÉET

Knutmassocaféet

Öppettider:

Måndag:	Stängt
Tisdag - Fredag:	Kl. 11 - 16
Lördag:	Kl. 11 - 15
Söndag:	Stängt

Presenttips

Kulans trutar

har flugit ur konstnären Erik »Kulan« Wennbergs tavlor. Handskurna i trä. Pris stående fågel 500 kr, liggande trut 300 kr. Finns hos Kulans Hantverkshus på Blidö. www.kulan.org

Våryra hos Plurr!

Exklusivt för MagasinSkärgårds läsare får du under våren 20% rabatt på Plurrs brickor och underlägg ur kollektionen »Skärgård«. Det unika handtaget gör att du kan hänga brickorna på väggen eller få ett stadigt grepp när du bär ut fikabrickan i vårsolen. Finns i mönstren sjökort (blå), farled (brun), sjögräs (vit), vass (grön), segel färg och segel grå. Klicka hem din bricka eller underlägg på www.plurr.se och ange rabattkod »skärgårdsvår2019« i kassan.

Ankarset i rostfritt stål

Fina halsband och örhängen med ankare. Finns i färgerna guld eller stål. Kedjan är 50 cm lång med ovala länkar och smyckena har en liten sten cubic zirkon, som gnistar fint. Nickelsäkra. Pris: 195 kr/set. Finns i webbutiken www.claudiap.se

Ta med Guldkannen ombord!

Kombinerad potta och vattenkanna ett enkelt och bekvämt sätt att ta hand om sitt guldvatten* –världens bästa växtnäring! Och som extra toa på båten – håll havet rent. Läs mer och beställ på www.guldkannen.se. *Guldvatten = en del kiss och tio delar vatten.

Sandhamn. Miklagårds handdukar och badrockar är tunna, torkar fort, är lätta att bära med sig och tar extremt liten plats i t.ex. badväskan, resväskan eller på båten. Färger: svart, grön, blå, grå. Material: 100 % bomull. Handduk storlek: 100 x 90 cm. Badrock: S/M, L/XL. För mer info maila info@miklagard.nu. www.miklagard.nu

Kuddfodral Signe, Lovisa, Britt från Westerbloms i Spillersboda. Med mönster från gamla pensionat Westerbloms tapeter från 1800-talet. Pris 395 kr/st. Bäddset Signe. Påslakan och örngott av högsta kvalitet. Pris 895 kr. www.westerbloms.se

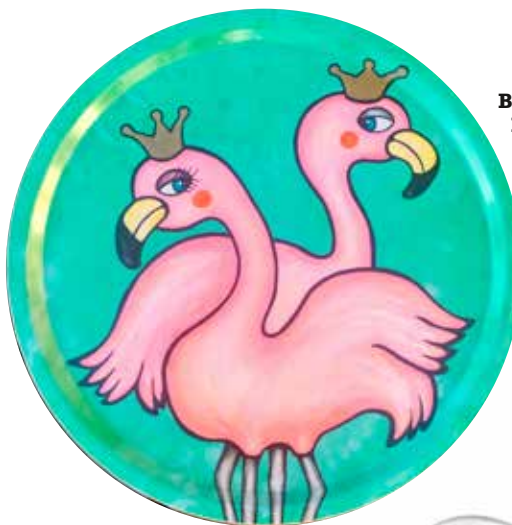
Armband tillverkat i den vikingatida tekniken nålbindning. Handgjorda i Roslagen av Grävling Naturprodukter Gräsö. Materialet är svensktillverkad tenn- eller koppartråd. Pris: 300kr/st, finns i olika längder och modeller. www.gravlingsnaturprodukter.se, 070-327 54 21

Kaffefilter i linne. Dessa produkter samt mycket mer finns hos Tant Grön Städ på www.tantgronsstad.net Pris: 5 euro

Sundboden Design. Sjöskottsbricka »I Roslagens famn«. Från Örskär/Gräsö i Norr till Grisslehamn i Söder! Bricka ø65cm, formpressat trä, Made in Sweden. Pris: 945kr. Finns att köpa hos Sundboden, Öregrund. Butik & Webshop. 0173-133 64, www.sundboden.se

Bricka som drar blickarna till sig
En färglick i hemmet. »Flamingolove« 46 cm. Tål maskindisk och UV-ljus. Svensktillverkad finns att köpa i webbshop: www.angelaalden.se Pris: 549 kr. Ange »SKÄRGÅRD« Så får du 15% rabatt i shoppen!

Blomman hittar du i den åländska skärgården! Den finns i olika storlekar samt i både silver och 18 K guld. Besök GULDVIVAs nya butik och verkstad i Sjökarveret i Mariehamn, eller vår webbutik på guldviva.com.

Äppelmust på kallpressade svenska äpplen och fina bag-in-box-påsar tillverkade av återvunna segel och tampar som fått nytt liv. Det och mycket mer hittar du hos Norrtälje Musteri på Estunavägen 63 i Norrtälje. www.norrteljemusteri.se

Intresset för fyrar och skärgård förenar passagerare på den här kryssningen.

Fyrar kryssas av på kryss

Det började med att Skärgårdsstiftelsen ville fira 50 år och fick idén att arrangera en guddad fyr- och skärgårdskryssning förbi en massa fyrplatser. Med Birka Cruises fartyg. Det blev omåttligt populärt. Och i år sker fyrkryssningen för elfte året i rad. Nu med två resor.

TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Roine Karlsson

Den första fyrkryssningen blev snabbt fullbokad och Birka Cruises har sedan dess i egen regi fortsatt med succén varje år. Det brukar bli snabbt fullbokad. Många vill åka igen och snacket går. Genom åren har det varit varierande rutten och olika antal fyrar som visats.

I fjol firades tio-årsjubileum. Då passerades rekordmånga 94 fyrar(!). Den som ville se alla fick hoppa över skönhetssömmen. Resan startade den 17 juni klockan 16.00 från Stadsgårdskajen i Stockholm. Rutten gick norrut längs Furusundsleden, förbi Kapellskär, Simpnäs, Svartklubben och Öregrund innan vi rundade Örskär. Kryssningen pågick i 22 timmar.

Under färden guidades vi av fyrexpert Anders Hedin (som skrivit flera böcker om fyrar och öar) och skärgårdskännaren Göran P Sjödin. Männens kompletterar varandra väl med sina skilda kunskaper.

– Jag gillar inte att läsa innantill och använder inget manus. Allt berättar jag spontant. Det ögat ser förklarar jag under resans gång. Det kan vara om byggnader och kulturhistoria. I år apro på 300-årsminnet blir det mycket om rysshärjningarna, avslöjar Göran.

Röster ur högtalarna

I Söderarms skärgård fick vi höra talas om Erland Kroon, tillsynsmannen som gick i pension och vägrade sätta sin fot på fastlandet under sina sista 26 år(!). Guidernas röster ekade ur alla högtalare ombord, var vi än var. Timme efter timme. Risken att missa något blev minimal. Mitt i natten var det Panoramabaren högst upp som gällde för oss inbitna fyrälskare. De mest trängna nattsuddarna belönades med både stämningsfull solned- och soluppgång.

Ombord fanns busslastar med folk från bland annat Östhammar och Norrtälje. Många bekanta ansikten och lokala skärgårdsbor. Karin Mohlin och Östen Österberg från grannbyn Räfsnäs var med för andra gången. De bokade sin kryssning inklusive charterbuss från Norrtälje via en resebyrå.

– Vi är väldigt väldigt nöjda. En bra resa, bra båt och bra upplevelse. Vi har inget att klaga på. Det har varit jätteroligt Vi har träffat många vi känner. Både

De kanske häftigaste fyrarna passerades i gryningen.

Göran P Sjödin och Anders Hedin.

»Allt berättar jag spontant. Det ögat ser förklarar jag under resans gång.«

folk vi visste skulle vara med och inte, säger Karin och berättar vidare:

– Vart vi än har pratat med folk så visar det sig att vi alla har dansat på Tyvö.

Paret tycker att det var trevligt att lyssna på guiderna i högtalarna men det var inga nyheter som hördes då Karin och Östen är väl förtrogna med sina hemmavatten.

Två kryssningar i år

Vi sprang på flera gamla bekanta men även nya såsom ett härligt danskt par från ön Bornholm. Dit Birka för övrigt brukar ordna en specialkryssning. Vi typ »lovade« att komma och hälsa på dem.

Utbudet ombord är inte bara guidning om fyrar och skärgård, utan också den vanliga underhållningen som pianobar, spelhörna, musikquiz, allsång, musikmedley och dansbandet Titanix. I restaurangen serverades tre-rätters middag. Det och hytt samt frukost ingick

i det facila paketpriset 975 kronor.

Därmed räckte reskassan också till att handla lite i taxfree-shopen.

Skärgårdsstiftelsens smarta påfund att fira 50 år med en fyrkryssning tycks ha blivit en outhärlig tradition in i den oändliga framtiden. Guiden och sjökaptan Göran P Sjödin fortsätter att förmedla sina skärgårdskunskaper tillsammans med Anders Hedin.

– Jag lär mig något nytt efter varje kryssning. Det är extra kul att höra sådant som inte står i några böcker, säger Göran.

Passagerare som återkommer kan således räkna med att höra nya historier. I år blir det två fyrkryssningar. Den 26 maj går den norra rutten, där man får se 76 fyrar och den 9 juni körs en slinga söderut med 78 fyrar i sikte. Däribland Landsort med landets äldsta fyrtorn. Till och med äldre än rysshärjningarna. Den resan tänker Karin och Östen boka in sig på. Och kanske vi också. Man blir onekligen sugen. 🐾

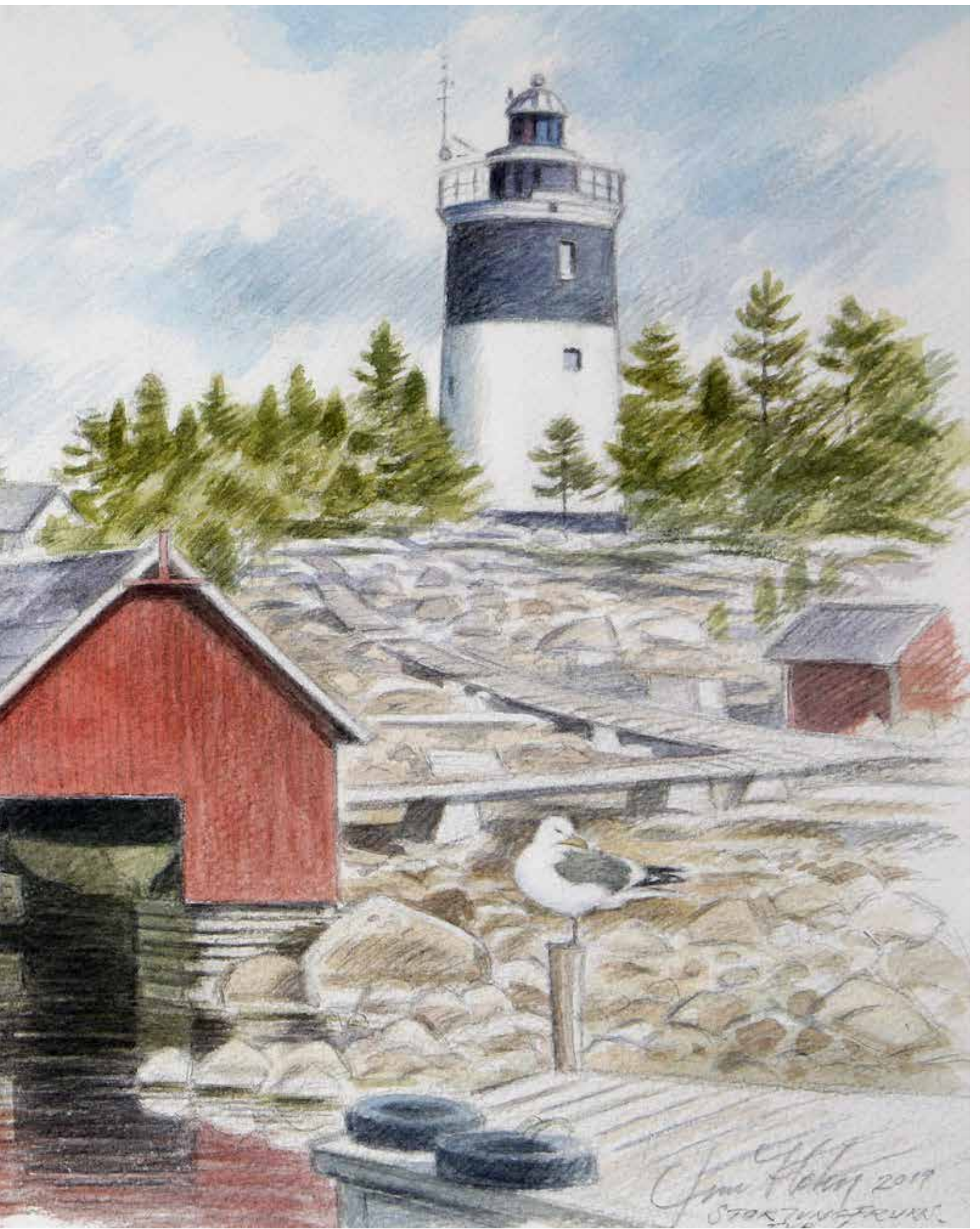
Sveriges sista koleldade fyr

Storjungfrun ligger en bra bit ut i Söderhamns skärgård. Här finns fina sandstränder, skogsstigar, klapperstensfält, bastu och mysiga stugor att hyra. Lars Lindstedt visar oss runt på ön där hans far och farfar var fyrmästare.

TEXT: Hélène Lundgren **ILLUSTRATION:** Lars Holm

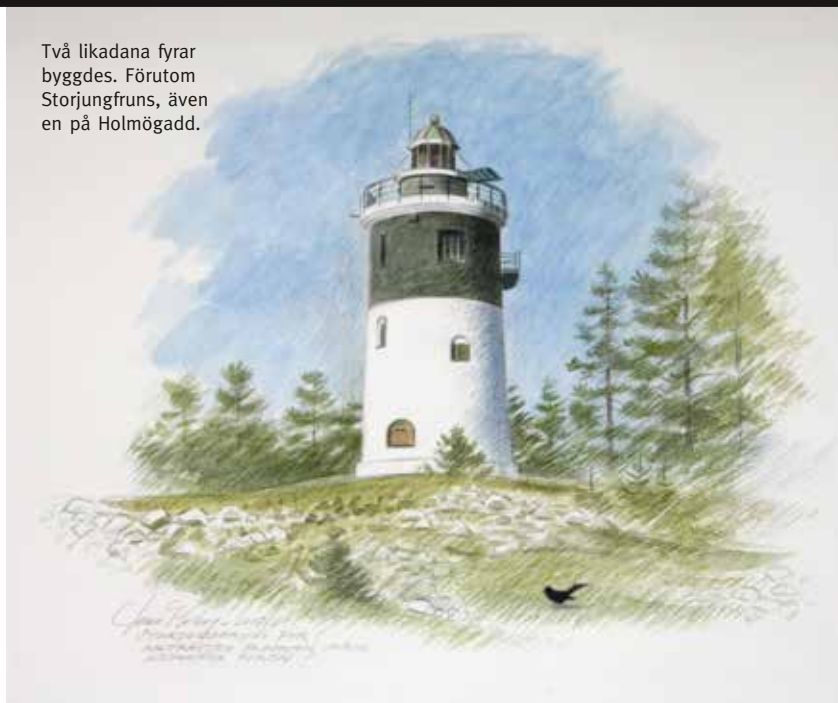

June 7, 2019
STOK JUN 7, 2019

Två likadana fyrrar byggdes. Förutom Storjungfruns, även en på Holmögadd.

Från Stenö havsbad utanför Söderhamn tuffar vi sakta ut med M/S Hulda på väg mot Storjungfrun.

Ön ligger en bra bit ut i havet och det gungar lite på vägen dit. Efter rysshärjningarna längs hälsingekusten kom de första lotsarna till ön 1721 och som mest bodde 89 personer på ön.

– Skärgården är mycket svårnavigerad här och man brukar säga att Gud fick stenar över när han skapade jorden och släppte ner dem över Söderhamn. Det är en hel del båtar som har gått på grund här. 1954 blåste det så mycket att jag med egna ögon såg fisk som hade fryst fast i träden, berättar Lars Lindstedt som är ordförande i Storjungfruns Hamnförening.

På avstånd börjar den runda svartvita fyren på Storjungfrun med sitt över 20 meter höga fyrtorn sakta närma sig. Vi landstiger på bryggan och fortsätter upp till fyren. Fyren är fortfarande till nytta för båtfolket och med en solventil tänds fyren när det har blivit mörkt. 1836-38 byggdes två likadana stenkolseldade fyrrar, en på Storjungfrun och en på Holmögadd.

– En fyr eldades med engelskt kol och en med svenskt kol. Tanken var att se vilken kol som lyste bäst. Det var den engelska kolen som var bäst men det visste ju alla redan, berättar Lars Lindstedt, vars pappa Gösta och farfar Karl här varit fyrmästare på Storjungfrun.

1952 fick Lars Lindstedts pappa arbete som fyrmästare på Storjungfrun och hans mamma var fiskardotter på ön. Själv tillbringade Lars och hans bror hela sommarlovet här och nu bor han på ön från maj till september, i det hus som har

varit i familjens ägo ända sen 1919.

– Pappa skickade ofta upp mig och min bror i fyren för att tända den på kvällen. Min pappa har även arbetat på Femörehuvud, Hävringe och Härads-skär. Och mamma brukade säga att jag blev till på Härads-skär, säger Lars och ler.

Tre soluppgångar

Lars har många minnen på den tre kilometer långa ön där han kan vandra rot och sten. Han minns på 50-talet när de kunde gå över isen till Vallvik på fastlandet för att köpa mat.

– En gång när vi hade gått halva vägen över isen så kom isbrytaren och vi fick hoppa på isflaken. Pappa åkte ibland in till Söderhamn för att handla och när jag var en liten grabb brukade mamma skicka upp mig i en tall som stod i närheten av fyren för att spana ut över havet efter pappa. När jag såg honom så var det lagom för henne att sätta på potatisen. Vid några tillfällen så ramlade telefonkabeln som gick tvärsöver ön ner så att telefonförbindelsen försvann. Jag och min bror gick i skolan i Söderhamn

och vid ett tillfälle kunde vi under två månaders tid inte få kontakt med våra föräldrar. Vi visste inte om det hade hänt dem något eller om de överhuvudtaget levde, berättar han.

Vi klättrar uppför trappan till fyren och härifrån har man en vidsträckt utsikt över öns små röda stugor, väderstationen, fyrhamnen, kapellet som byggdes 1619, den karga steniga naturen och den vida horisonten. Storjungfrun är naturreservat och har 14 kilometer vandringsstigar som leder genom blåbärsskogen till den fina sandstranden »Toppartall« som ligger i en bukt på den andra sidan av ön.

– Jag har sett solen gå upp tre gånger på samma dag. En gång här uppför fyren, en gång vid foten av fyren och när vi var ute på havet och drog upp näten, berättar Lars. 🐦

INFO: Från maj–augusti går båten från Stenö havsbad & camping ett par dagar i veckan och det finns mysiga små stugor med brunn på gården att hyra. Fyrhamnen har en gästhamn samt bastu och vid Toppartalls sandstrand finns en brygga och grillplatser.

»Skärgården är mycket svårnavigerad här och man brukar säga att Gud fick stenar över när han skapade jorden och släppte ner dem över Söderhamn.«

Där havet öppnar sig ligger idyllen Öregrund – en av Sveriges bäst bevarade trästäder och ostkustens enda stad där man kan se solen gå ner i havet. Öregrund anlades 1491 och blev en sjöfartskonkurrent till Stockholm. Den lilla staden blev sedermera känd som populär kurort.

Öregrund

– staden vid havet –

Epokgården
Lägenhetshotell - Konferens
Vandrarhem med de sköna sängarna
0173-302 00
www.epokgarden.se

**NORRSKEDIKA
HOTELL**
bar & café
Ett riktigt hotell
0173-150 55
www.gamlajarnhandeln.se

KLOCKARGÅRDEN
Långgatan 33 742 42 Öregrund
Oasen mitt i stan
Hotell i 1700-talsmiljö
0173-300 65
www.klockargardenoregrund.se

ÖRSKARS FYR
VANDRARHEM, STUGOR
& SERVERING
Roslagens nordligaste utpost!
boka@orskarsfyr.se
www.orskarsfyr.se

**ÖREGRUNDS
TRÄDGÅRD**
Trädgårdsrådgivning
Trädbeskäring Trädgårdsskötsel
Klara: 070-752 84 78
www.oregrundstradgard.se

Möbler, Kläder & Cafe
www.sundboden.se 0173-133 64

MUSKOT
En lifestylebutik för
honom & henne
Hamngatan 10, Öregrund
www.muskotfashion.se

Modebutikerna
PepNChilli
100 % personlig service
0294-100 80 Skärplinge
0173-300 63 Öregrund

Nyströms Motor
Snesslinge
0173-140 04, 070-576 96 41
www.nystromsmotor.se

GULDKORN: Solnedgången i havet, Stadsvandringar, Hembygdsgården med Sjöfartsmuseet, Medeltida stenkyrkan och klockstapeln, Fyrskippet Västra Banken, Strandpromenaden med Societetshuset, Badortsdagarna, Tallparken med utsiktsplatser, sandstrand och klippor ...

Gölgrodans knarrande lek

Vill du vara med om en unik grodföreställning? Med kväkande gölgrodor som blåser upp sina »Hubbabubba-kinder« för att stila inför lämpliga partners. Den sällsynta grodan håller bara till (i vårt land) längs norra Upplandskusten.

TEXT O FOTO: Roine Karlsson

Norr om Forsmark på Hällnåshalvön ligger Fågelsundet, Upplands största fiskeläge. Hit kommer många på sommaren för att köpa fisk eller bara ströva runt bland de pittoreska sjöbodarna. Halvön hyser också ett unikt bestånd av den sällsynta gölgrodan som har sitt starkaste fäste här. Vill man lyssna till grodornas knorrande kväkningar, måste man vara på plats före sommaren. Grod-leken brukar börja i slutet av maj och kan pågå fram till midsommar.

Strax väster om Fågelsundets fiskeläge finns en två kilometer lång naturstig där man kan uppleva det spektakulära spelet. Vid spårets början finns en folder med karta man kan ta med sig på vandringen. Guiden kan vara till god hjälp om man vill lära sig skilja på olika arter man stöter på. Leden slingrar sig fram mellan småsjöar och kärr med gölgrodor samt gott om orkideer. Den går över hällmarker med gamla tallar, genom djup granskog och grönskande strandlundar där man kan höra rosenfinken sjunga. Vidare ut mot den öppna kusten, där man kan vila på mjukslipade berg-hällar i lä av havtornssnår. Tips: Om du vill övernatta nära havet står sälstugan borta vid Rödhäll alltid öppen.

Från sjön Källviken hörs grodornas spel långt innan man kommer fram till stolpe nummer två i foldern. Men när man kommer fram till bänken vid sjön, blir det plötsligt alldeles tyst. Då är det bara att slå sig ner och sitta alldeles stilla, så börjar grodornas lek snart om. Om man har tur kan man få syn på hanarna då de tampas med varandra. De blåser upp sina vita strupsäckar. Det ser ut som om de har bubbelgum i båda mun-giporna. Hela sjön vibrerar av av deras knarriga kväkande »vääk,vääk« eller det hårdare och snabbare ringande »rrrrrek, rrrrrrek« allt för att imponera på honorna som kommit till sjön för att lägga sina ägg, men först måste vattentemperaturen ha stigit till 16 grader.

Grodhotell i Forsmark

Tack vare landhöjningen på Hällnåshalvöns flacka kust skapas nya små sjöar

Grodan vill imponera på honan med sina uppblåsta strupsäckar.

»Strax väster om Fågelsundets fiskeläge finns en två kilometer lång naturstig där man kan uppleva det spektakulära spelet.«

när vikar avsnörs från havet. Det gör att gölgrodorna hela tiden är på väg mot öppet vatten. Gölarna fungerar bra som lekdammar eftersom de värms upp snabbt under försommaren. Gölgrodan är mer värmeälskande än till exempel vanlig groda och sjögroda, vilket gör att den endast väljer solexploaterade dammar och gölar.

Vår groda var den första som fridlystes i landet, då den bara förekom i ett litet område längs upplandskusten. Gölgrodan har rödlistestatus och klassas som »sårbar«. Under senare år har den även upptäckts i Östra Götaland. Alla svenska grod- och kräldjur är fridlysta idag. Art-

typiskt för den här grodan är det grön-gula strecket utmed ryggens mittlinje. De blir fem-nio centimeter och är brunare samt lite mindre än den så kallade »ätliga grodan« som är snarlik gölgrodan.

Vid Forsmark har Svensk Kärnbränslehantering tvingats bygga grodhotell för den hotade arten eftersom gölgrodans livsmiljö fyllts igen. Där har bolaget enligt artskyddsförordningen tvingats skapa nya gölar och en övervintrings-plats åt de sällsynta grodorna. Passa på att vara med om någonting unikt den här årstiden. Det är bara under några veckor du kan uppleva de fridlysta grodornas konsert ute på Hällnås. 🐸

Hållnäs & Skärplinge

– halvön norr om Öregrund –

Butik & Servering
0294-231 10, 070-559 86 78
www.kallesfisk.nu

OI-Anders väg 1 Skärplinge
0294-102 55 www.ica.se

GRIGGEBO BERGTÄKT

070-312 31 32

Husqvarna - Stiga - Evinrude
Ryds - Ockelbo 0294-221 51

Kastbergs
Edvallav. 19, Hållnäs
0294-220 05 www.ica.se

HÅLLSTRANDS FISK

Hästkär

FÄRSK & RÖKT FISK-SURSTRÖMMING
0705-44 85 56
www.hallstrandsfisk.se

Modebutikerna

PepNChilli

100 % personlig service

0294-100 80 Skärplinge
0173-300 63 Öregrund

HÄR FINNS GOTT OM SMULTRONSTÄLLEN:

Lingnåre, Sikhjälma, Fågelsundet,
Rossholms stigar, Ängskär, Fagerviken,
Gudinge, Slada och Kapplasse naturreservat.

W

FOTO: ROINE KARLSSON

På Norrtälje Brenneris loge ska gästerna få en mordgåta till middagen.

Boktips
Bok om
Norrtälje

Norrtälje stad förändras

Har man presentbekymmer och en koppling till Norrtälje. Då är kanske Christer Bergströms nya bok om staden lösningen. Som journalist på Uppsala Nya tidning och Norrtälje tidning har han rapporterat om stadens förändringar under 40 år.

Christer's ambition med boken har varit att skildra stadens utveckling från tiden innan den grundades år 1622, till våra dagar. Boken har ett generöst format där bilderna från staden får mycket plats. På ett uppslag finns en intressant karta över Norrtäljes betesmarker från år 1753. Och i slutet finns en stor bild på hur den nya stadsdelen i hamnen är tänkt att se ut. / ROINE KARLSSON

TITEL: Norrtälje stad i förändring
TEXT O FOTO: Christer Bergström
KONTAKTUPPGIFTER: 070-712 27 22
ANTAL SIDOR: 120
ISBN: 978-91-639-3964-8

Mordgåta hos bränneri

Mordteatern och Norrtälje Brenneri (i Lohärad utanför Norrtälje), presenterar en nytt samarbete och en ny mordgåta: »Den sista Versen«. Njut av spänning, humor och god mat & dryck under kristallkronorna på brenneriets loge. Ledtrådar vävs samman och pusselbitar läggs på plats för att ni ska kunna avslöja vem mördaren är. Skådespelarna rör sig nära bland borden. Mellan scenerna serveras en 3-rätters meny. Sista föreställningen sker 12 april kl 19.00. Endast förköp.

Mordgåtan finns också som evenemang hos Furusunds värdshus (i Furusund) där man erbjuder paket med middag, frukost och övernattningsnatt den 5 april. Läs mer på www.mordteatern.se

AB FINA FÖNSTER & SPRÖJS

I VÄSTERFÄRNEBO

Vimax löstagbara spröjs med 20 års garanti!

Före

Efter

Nya spröjs till gamla fönster

Passar till såväl nya treglas-
som äldre kittade fönster
(Gratis uppmätning och offert)

Ge ditt hus ett nytt fräscht utseende!

Vi monterar över hela Sverige!

Krokvägen 9 0224-68 05 68 info@finasprojs.se
733 60 Västerfärnebo 070-775 69 98 www.finasprojs.se

Forsmarks Wärdshus

Giftastankar? Boka ert bröllop hos oss.
Boende i herrgårdens flyglar med vigsel i brukets
egen kyrka eller i den vackra engelska parken.

www.forsmarkwardshus.se Tel 0173-501 00

HYR UT DIN STUGA MED OSS

Tryggt – Enkelt – Betalning i förskott
– Skattefritt upp till 50 000:-

info@stugsommar.se
www.stugsommar.se
020-625625

Stugsommar
HYR I HELA SVERIGE

Här trampar ingen i klaveret

Sedan några år finns ett museum fyllt av räddade klaverinstrument, som pianon och orglar i Lövestabruk. En engagerad förening har gjort massiva räddningsinsatser för instrument från en förlorad tid då familjer samlades kring klaveret istället för framför TV:n.

TEXT: Misse Ljungström FOTO: Roine Karlsson

Egentligen börjar allt redan i mitten av 1970-talet. Lite förenklat kanske man kan säga att det är TV:ns fel. För det är nu som TV-apparaten på allvar har axlat manteln som hemmets viktigaste möbel. Det är nu som det som kallas »den stora pianodöden« går mot sin fullbordan. Pianoteknikern Conny Carlsson i Stockholm inser vad som håller på att ske och börjar samla in ratade pianon och orglar, verktyg, instrument och ritningar. Han dokumenterar allt som har med piano- och orgeltillverkning att göra.

Intresset sprids till likasinnade och blir så småningom rikstäckande. Man reser land och rike runt och samlar in industriminnen främst från glansperioden från 1800-talets slut till 1987, då de sista fabrikena stängde. Därmed dog en hantverks- och fabriksgrän som funnits från cirka 1750 till 1987 och som mest omfattat 300 instrumentverkstäder i landet. Musikhistorikern Eva Helenius, som doktorerade 1986 med en avhandling om svenskt klavikordbygge 1720–1820 och är en av de drivande bakom museet och dess tillkomst, förklarar:

– Pianot och tramporgeln var så mycket mer än instrument förr. Det fanns ingen radio och ingen TV att lyssna på utan den musik man ville höra fick man spela själv. Det handlade om en aktiv musikkultur. Det spelades och sjöngs i kyrkan, skolan och hemmen, där det var mer en umgängesform, säger Eva Helenius.

Folkets Hus blir Klaverens Hus

1998 startar de aktiva klaveräddarna en förening och börjar bygga upp en representativ samling instrument och indu-

striminnen. Tyvärr går Conny Carlsson ur tiden 2001 och hinner aldrig uppleva att Klaverens Hus blir verklighet i ett eget hus. 2015 får man tips om att Folkets Hus i Lövestabruk står tomt och flyttar in. Tack vare engagemang hos Folketshusföreningen i Lövestabruk får museet i juni 2016 huset som gåva (!) från Folkets Hus.

– Museet är unikt i Europa och nu har föreningen, som är ideell och allmännyttig, omkring 300 medlemmar från Skåne till Norrland, berättar Eva Helenius.

– Här finns unika samlingar av industriminnen och instrument. Vi anordnar också konserter, föredrag, berättarstunder och bedriver forskning om instrument och deras roll i samhället. Det här är både ett arbetslivs- och kulturhistoriskt museum och vi får även väldigt många praktiska frågor om att datera, kulturhistoriskt värdera och att sköta instrument från både allmänhet och yrkesfolk.

Klaverens Hus har öppett för obokade besök mellan maj och september, men resten av året måste man boka tid för besök. Att museet ingår i Tierp kommuns kultursatsning »Konst på Väg« bidrar förstås till att kännedomen om Klaverens hus sprids till allt större kretsar.

– Bland besökarna finns både kyrkomusiker och pianotekniker och utländska grupper. Det är tur att föreningen har engagerade medlemmar och många hjälpande händer samt att vi får ekonomiskt stöd från olika instanser och kulturfonder, för annars skulle verksamheten ha svårt att fungera. Vi är två som jobbar här i Lövestabruk men vid konserter och andra arrangemang krävs det fler. På årets långfredag har vi genom »Konst på Väg« den världsberömda konsertpianisten Niklas Sivelöv inbokad, vilket känns som ett exklusivt och publikdragande arrangemang, säger Eva Helenius. 🐾

VI HAR BÅT
OCH FLAKMOPED

Låt oss skapa värme i stugan!

- Kanalreningar
- Skorstenar
- Öppna spisar
- Många års erfarenhet
- Kaminer
- 12 års garanti
- Kakelugnar
- på kanalreningar

Kontakta oss för offert! www.lagaskorsten.se | 0727 10 22 07 | 08-10 22 00

PÄRLOR I TRÄDGÅRDEN!

Härliga sommarkvällar i sällskap med familj och goda vänner! Utomhus kan du njuta av vedlagad mat, värmande eldslågor och vacker design. Vi erbjuder ett unikt sortiment av eldstäder, grillar, bastur, och mycket mer som är tänkta att användas ute under bar himmel.

Välkommen till vår butik för visning!

Morsö Forno Dansk design och gjutjärn tillsammans med en kärlek för mat ger dig högkvalitativa produkter för matlagning utomhus. Att spisen skapar härlig brasvärme och har en tuff design gör saken bara bättre.

Vi har det stora sortimentet av bastuugnar från finska Kastor. Ugnarna finns i många storlekar och även utförande med inbyggd vattencistern. Till ugnarna finns kompletta lättmonterade skorstenar.

Baseco bastuhus finns i många alternativ. Modern design med stora glas förenar den varma bastun med naturen kring stugan. Komplettera med elektrisk eller vedeldad bastuugn.

Bastuspecialisten

BASTU | BRASVÄRME | BAD

Karlsbodavägen 19A, Box 11104, 168 11 Bromma.
Tel: 08-445 14 10. E-post: info@bastuspecialisten.se

Se alla våra kampanjer på www.bastuspecialisten.se

W

FOTO: ROINE KARLSSON

Boktips
Fullmatad bok
om sjöfart

Postrodden
startar i år från
Grisslehamn.

Postrodden över Ålands hav

Årets **Postrodd** går av stapeln lördagen den 15 juni med start i Grisslehamn på norra Väddö klockan 10.00 lokal tid. Målgång några timmar senare på andra sidan Ålands hav på Eckerö. Mer information finns på www.sjofartsmuseet.se

Lördag den 4 maj blir det en plantbyttardag på Ljusterö Torg klockan 10–14. Kom och byt/köp/sälj plantor.

Årsbok med djupa anor

Roslagens Sjöfartsmminnesförening på Väddö gör ett värdefullt och kulturhistoriskt arbete med sin 79:e årsbok, som kommit ut oavbrutet ända sedan 1940. Boken är en betydande dokumentation över Roslagens sjöfartshistoria och dess hembygd. I år har det gått 300 år sedan 1719 då ryska trupper härjade vilt längst den svenska ostkusten. Minnesåret får stort utrymme i årsboken »Rospiggen 2019«.

ROSPIGGEN 2019

där föreningens ordförande Lars Nylén gör en imponerande genomgång på 18 sidor av vad som försigick. I ett kapitel finns en sammanställd lista för varje ort där man kan se hur ens

ö, stad eller by drabbades av förödelserna. Boken innehåller 18 kapitel till om sjöfart och intressanta människoöden. / ROINE KARLSSON

TITEL: Rospiggen 2019

GRAFISK UTFORMNING OCH REDIGERING:

Birgitta Nyström, Svante Lövgren

FÖRLAG: Roslagens Sjöfartsmminnesförening

ANTAL SIDOR: 128

MER INFO: sjofartsmuseet.se

ELBIL - med hytt

Vi har elbilar till skärgården
Bullrar inte, ryker inte och luktar inte
Elbilen som är pålitlig i alla väder

Ring 08 –10 82 83

Epton Trading AB
Generalagent för ClubCar i Sverige

ClubCar

Säckar

Upphämtning av
byggsäckar

Sjötransport

Frakttjänster
i skärgården

Ved, jord, grus

Leverans av
förbrukningsvaror

Speciallösningar

Det mesta går
att lösa

**SEA
BAG**
www.seabag.se

SEABAG är en storsäck avsedd för Stockholms skärgård. Säckarna finns i två storlekar och passar perfekt för byggarbetsplatser, tomtröjningar och vindsrensningar. Gå in på seabag.se för prislista och beställning eller ring oss för mer info **08-409 190 50**.

Byt ruffen mot ett Trädhus för en natt!

Vandrarhem vid Trosavikens mynning
www.studiolagno.se
 0156-224 70 info@studiolagno.se

Upplev Trosa - året om!

VISIT **TROSA** trosa.com

Trosa »Världens ände«

Trosa är känt som stad sedan 1300-talet och är därmed en av Sveriges äldsta städer. Eftersom landskapet runt ån är flackt, har landhöjningen resulterat i att havet dragit sig tillbaka och landarealen ökat. Staden låg från början cirka en halv mil inåt landet fram till slutet på 1500-talet. Redan i början av 1400-talet var Trosa en betydande handelsplats och stadsprivilegium erhöles år 1610 på den plats Trosa ligger idag.

Ett anrikt bageri

Välkommen och ta en fika i den gamla fina konditormiljön med anor från 1800-talet.

Nilssons Bageri
 Västra Långgat. 27 Trosa 0156-123 94
 Mån-fre 07.30-18, lör-sön 9.30-16

Välkommen!

- Fontäner, vattenkonst
- * Trädgårdsfigurer, skulpturer
- * Marina tavlor, modellskepp
- * Handmålade blommor på glas
- * Fatunderlägg med fyrar målade på sjökört där de står
- * Blomsterdekorerad keramik
- * Odlade pärlor

Ateljé Lilla Paradiset
 Östra Långgatan 21
 61930 Trosa
 Tel. 0156-13753

www.lillaparadiset.com

I strömmingstället steks det
panerade fiskar för glatta livet.

Havets silver firas i Trosa

Sedan tre år har Strömmingsfestivalen gått av stapeln i Trosa. Alltid på Kristi himmelfärdsdagen, samtidigt som Trosametet. Strömmingen har sedan urminnes tider betytt mycket för trosabor. Det firas stort med ett digert program i fiskens tecken.

TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Paola Andersson, Trosa Tourist Center

Ifjol kom Stensunds
båtbyggarelever med
sin storöka.

Festivalen lyfter fram
Trosas historia
med skådespel och
»torparkärringar«.

– Det är väldigt mycket fokus på **strömming, fiske och mat**. Lokalt fångad strömming, säger Jessica Guståv, ägare och ansvarig utgivare på tidningen Östra Sörmlands Posten som samordnar festivalen.

Många av Trosas föreningar och företag bidrar till eventet. Restaurangerna har strömming och fiskrätter på menyn, Trosas ende yrkesfiskare ligger vid kaj och säljer nyfångad strömming direkt från sin fiskebåt NG8. I »strömmingstältet« finns strömmingsmackor och alkoholfri dryck till försäljning. Det blir lotteri med fina vinster. Första priset är en riktig trosaströmming i äkta silver(!). »Havets silver« i sin egen ädla metall med andra ord. Team Sportia och ABU finns på plats

och säljer fiskeutrustning samt ger goda fiskeråd.

– Vi har velat lyfta fram Trosas historia och nuläget i Östersjön, berättar Jessica vidare.

Det blir historiska teatervandringar med start vid Strandcaféet. Klockan 11.00, 12.30 och 15.00. Promenaderna tar cirka en halv timme. En skärfogde med trumma visar hur man kallade ihop Trosas »skärlag« inför vårens första fiske. I forna tider lämnade många trosabor stadslivet om sommaren, för att bosätta

sig i skärgården och helt ägna sig åt fisket, det var därför de kallades för skärborgare (borgare på vintern och skärgårdsboende på sommaren). Trosas historia visualiseras denna dag med skådespel, torparkärringarna från Hedeby kommer också till Östra Hamnplan.

I Trosa skärgård ligger Askölaboratoriet som forskar på Östersjön och dess tillstånd. De medverkar under festivalen och välkomnar besökare ombord på sin forskningsbåt i hamnen, man informerar och svarar gärna på frågor kring sitt arbete. Överskottet från Strömmingsfestivalen går till forskarnas verksamhet och bidrar till inköp av nya instrument. Att ha ett hälsosamt hav med gott om strömming och friska fiskar ligger trosabor och såklart oss andra, varmt om hjärtat.

Även barnens dag

Mycket roligt sker denna dag i maj. För gammal som ung. Fisketävlingen Trosametet startar klockan 10.00 vid Trosaån. Många barn och unga deltar men även vuxna. Förra året deltog 177 personer. Knattar och juniorer upp till 15 år får gratis fiskekort, maggot, metrevar och metspön. Den som drar upp mest fisk vinner. Hela fångsten vägs och tyngsta resultatet blir segrare. Ifjol fick vinnaren i herrklassen ihop hela 5 627 gram fisk. Det populära evenemanget har funnits i 30 år.

Det satsas på rikt utbud för barnen och dagen kallas också »Alla Barns Roliga Dag«. Det blir cirkusskola, fiskdamm och Blå Tåget kör sin premiärtur. Och nog så viktigt, den här tiden – inför annalkande fästingsäsong – finns möjlighet till TBE-vaccinering. Barn och ungdomar upp till 19 år får gratis sprutor. Vuxna betalar 340 kronor.

Det här är vad vi vet i skrivande stund men programmet uppdateras alltjämt. För aktuell information hänvisas till hemsidan www.trosastrommingsfestival.se. 🐟

»Vi har velat lyfta fram Trosas historia och nuläget i Östersjön«

Gammal vänskap i anrik orden

Ibland ser man det röd-vita klistermärket som liknar en signalflagga på någon bil. Där åker nog en »pelargubbe« kan man ana. Hemliga Pelarorden är väl mest känt för att Taube diktade fram »Calle Schewens vals« åt den. **TEXT: Josefin Ekberg FOTO: Roine Karlsson**

I ÅRATAL HAR NYFIKENHETEN på Pelarorden värt och växt. Ingen tycks vilja ställa upp på intervju. Men det gör inte så mycket. Annars skulle nog mystiken tyna. Mycket kan man ju ana mellan raderna ändå. Det finns ganska mycket skrivet om Pelarorden. I dess egna jubileumsböcker. En guldgruva att gräva stoff ur. Vi vill glänta lite på locket till den hemliga klubben.

Sällskapet bildades redan 1892 av skådespelaren Axel Hultman. På en porträttbild ser han ut som en riktig spjuver. Han ville råda bot på stadsbornas fördomar om skärkarlar och sammanföra dem för umgänge under trevliga former. Gemensamt för de så kallade »bröderna« (i begynnelsen var det bara öppet för män) var kärleken till skärgården, havet och båtar. Klubben skulle bestå av 50/50 sommargäster och fasta öbor. En fin och kamratlig tanke.

Rika direktörer och fattiga fiskare blev bundis med varandra. En unik vänskapskrets över klassgränserna. Kanske är det just det (och alla skratt) som är kittet som gjort att det med dagens mått mätt, ålderdomliga ordenssällskapet har överlevt till nutid. Och om tre år ska fylla 130 år(!). För många är det en ynnest att få frågan om att vara med. De välkomnas in i gemenskapen med någon

sorts »hemlig« invigningsritual. Bara de invigda vet vad som sker. På en ö i Roslagens skärgård.

Häftiga fester

Medieskygga Pelarorden vill ogärna avslöja var. Eller när. Vilket man kan förstå och respektera. Vi tror oss veta vilken ö och helg deras »sommarting« brukar vara, men låter det vara osagt. Av hänsyn. Så de kan vara ifred med vad det nu är de gör egentligen. Roligt verkar man ha i alla fall. Med sång, dans, spex och måltid med fiskrätter. Kanske en nubbe eller två slinker ner också. Många skrönor har det säkert blivit genom åren, kan man tänka sig. Som inte tycks lämpa sig på pränt. Inte ens i Pelarordens egna böcker.

En gammal historia från 1932 har vi grävt fram. Albert Engströms dotter Malin skrev i ett brev till honom om en olycka som nästan tog kål på hövdingen:

»Hultman hade stått bredvid krutdurken för att hälsa ett nytt offer välkommet och omkring honom stod de som skötte om skottlossningen. Vem som tappade en cigarrglöd i pytsen är annu inte uppkärlat – men faktum är att det fattade eld och small. Hultman trillade omkull av trycket och blev hejdad i sin framfart av en liten, liten buske på

»Sällskapet bildades redan 1892 av skådespelaren Axel Hultman. Han ville råda bot på stadsbornas fördomar om skärkarlar och sammanföra dem för umgänge under trevliga former.«

kanten av en 15 meter djup bergvägg. Hade han inte blivit fasthållen av busken hade vi fått ner honom på vårt smörgåsbord, som stod inunder. Lill-Kalles beskrivning på hur Hultman rullade är utmärkt. Han lär ha krupit ihop som en igelkott och brännvinsglaset på mössan hade dinglat vispande omkring. När vi sen fick se honom, såg han ganska vidbränd ut. Ögonbryn och ögonhår voro borta och ena handen var bränd och på magen var han sotig och byxorna voro vridna ett helt varv. Dessutom var han alldeles förbannad – och det kan man inte säga något om.« finns att läsa i jubileumsboken Pelarorden 75 år.

Ja, det kunde säkert gå vilt till och gör kanske så än idag (men utan krut får man hoppas). Men det vet vi som sagt inget om, då inget läcker ut till oss andra.

Färgstarka personligheter

Mystiken lever vidare för oss utanför gemenskapen. Vad betyder det »heliga tecken« man hälsar med? Den där klappen med händerna. Vad är det

för lustiga hattar med ejdrar på? Och vad betyder egentligen alla symboler? Som ögat i triangeln på deras standar. Vad betyder lösenordet »POLIS«? Varför dricker hövdingen ur ett horn? Mycket är nog lekfullt skoj.

Alla färgstarka skärgårdsoriginal och kreativa personligheter har säkert bidragit till olika upptåg. Delar av dåtidens kulturelit har samlats här. Namnstarka författare, konstnärer och trubadurer som till exempel Evert Taube, Anders Zorn, Roland Svensson, Albert Engström, Olle Adolphsson, Vilhelm Moberg, Einar Malm och Sten Rinaldo. Flera av dessa har också blivit valda till ordensskald. En viktig roll har varit och är att skriva verser när någon gått bort. Pelargubbarna i himlen (för det är väl där de är?) börjar bli en hel del, efter alla år som gått.

En av dem är Axel Hultman i egen hög person. Frågan är om han ännu vakar över »sina bröder« på jorden. Man kan tro det i alla fall. Han talade nämligen in en grammofonskiva innan han dog, som skulle spelas upp för pelarbröderna efter hans död. Då uppmanades de att fortsätta följa den rituella ed som svurits och ett litet varningens finger höjdes när han bland annat sa »Se, långt där borta i sydväst svävar en liten molntapp, det är jag som nu ser ner till eder ... «

Pelarbröderna (och systrarna, det finns ett antal kvinnor idag) ägnar sig inte enbart åt att roa sig och ha kul. De gör nytta också. Som sagt var är en gemensam nämnare dem emellan kärleken till skärgårdens natur. Således värdar man den traditionsenligt med sina viktiga slätter- och röjningsdagar. Och vore det inte för dess självvalda hemlighetsmakeri, hade orden säkert fått naturvårdspri-set vid det här laget för sin värdefulla insats.

Fakta Pelarorden:

Antal medlemmar är idag 222 bröder (män) och ska så förbli. Det finns också 17 systrar (kvinnor). Enligt stadgarna är syftet att citat: »sprida vänskap, kamratskap och förståelse samt utgöra en broderlig sammanslutning mellan de svenska män, som plöjer skärgårdens böljor, känner dess farvatten och älskar dess natur.«

»Ögonbryn och ögonhår voro borta och ena handen var bränd och på magen var han sotig och byxorna voro vridna ett helt varv. Dessutom var han alldeles förbannad ... «

W

ILLUSTRATION: LARS HOLM

Ejdrar är ett av Lars Holms favoritmotiv.

Boktips
Dikter hyllar Rådmanös natur

Rådmanöbondes dikter

När Lennart Albinsson (då 86 år) hastigt avled 2015, lämnade han ett stort antal dikter efter sig. Nu har hans släkt och Rådmanö Hembygdsförening givit ut hans lyrik i en 27-sidig skrift. Lennart började redan som tonåring skriva poesi. Han funderade på att utbilda sig till pastor men när hans far Albin blev

för gammal för att driva gården i Gillberga, övertog Lennart den 1956. Gården hade då gått i arv i släkten sedan 1500-talet. Att

Lennart älskade naturen och sitt Rådmanö märks tydligt i hans dikter. Han skrev också Rådmanövalsens som Lars Larsson har tonsatt. Den sjunges traditionellt av elever på skolavslutningarna i Rådmanö kyrka.

Dess första vers går:

»Där vågorna brusar och stormarna gnyr,
där bränningen dånar och saltvattnet yr,
där stiger ur havet den bygd som är vår,
det arv som från fäder till ungdomen gå.«

/ ROINE KARLSSON

Lars Holms konstutställning

I år firar konstnär Lars Holm 40 år som konstnär med utställningen »Utsikt« hos butik Edbladd i byn Gåsvik nära Vaddö. Han är framförallt känd för sina vackra akvareller med motiv från skärgårdens natur och fågelliv. Det blir vernissage lördag den 13 juli.

Vårmarknad på Nynäs Slott

Söndag den 12 maj klockan 11–17 blir det vårmarknad med temat Trädgård & Hantverk på Nynäs Slott mellan Trosa och Nyköping. Utställare från Sörmland visar upp sina verksamheter och säljer produkter. Allt från keramik, textilhantverk, silversmide till plantor och närproducerade matprodukter. Vårmarknad på Nynäs är ett utflyktsmål för hela familjen med flera aktiviteter för barn, inte minst utställningen »Älskas ... Ätas«.

FOTO: ROINE KARLSSON

Vi kör i vått och torrt!

- Lastbåt med kran för frakt av gods
- Leverans av grus och jord i storsäck
- Utläggning av bojar och flytbryggor
- Bärgning och bogsering
- Hämtning av bygg- och grovsopor
- Mark- och schaktarbete

SKÄRGÅRDS
TJÄNSTER
YXLAN AB

070-5379019 www.skargardstjanst.eu

FEJAN CANVAS HOTEL

www.fejanoutdoor.se

Är ditt hus
elsäkert?

Trasslar
nätverket?

Har du
dålig tv-bild?

Är fastigheten
olarmad?

Behöver du
elektriker?

KONTAKTA OSS!
Vi hjälper dig med allt inom:
**Elteknik • Larm
Nätverk • Antennsystem**

TEAM TEAB

Aldéns EL AB

Höstgatan 1
761 50 Norrtälje
www.aldensel.se
0176-28 48 50

JANSSONS MARKISER

Markiser Persienner Rullgardiner
Plisséer Lamellgardiner

5 års garanti på allt från Selt.

NYHET!

Måttbeställda hissgardiner
och gardiner från Mairo.

Kontakta oss gärna för gratis måtttagning!

Vi har flyttat till Esplanaden 14, Norrtälje
0176-177 95 info@janssonsmarkiser.com
www.janssonsmarkiser.com

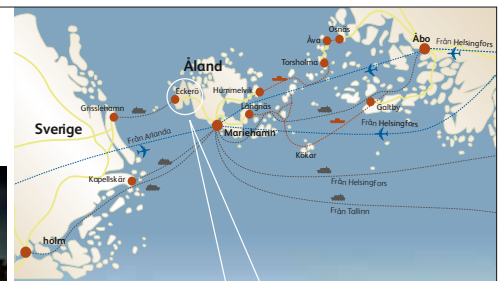
STRANDBY KÄRINGSUND

Moderna Strandvillor

Strandbyn i **Eckerö** på Åland erbjuder ett bekymmersfritt fast- eller fritidsboendealternativ för dig som älskar havet och skärgården. Möjligt även som investeringsobjekt med garanterad avkastning. För mera information besök **www.strandby.ax**

The Prime time on dry land

strandby.ax

ÅLANDS TURISMINVEST AB

Försäljning: Hubertus von Frenckell
+358 50 2795, hvf@ati.ax

Eget hus | Adress: Käringsundsvägen 194, 22270 Eckerö | Rumssyta: 101,0-105 m² | Antal rum: Private: Vån 1: vr/kök och storstuga + 1 sr + bdr + d + wc + 2 x terras + uteförråd + tekn. utr. Vån 2: 2 r + bdr | Business: Vån 1: vr + k + 1 r + bdr + d + wc + 2 x terras + uteförråd + tekn. utr., Vån 2: 3 sr + 2 x bdr | Färdiga: Ber. 05/2012 | Försäljningspris 198 750 €, skuldfritt pris från 397 500 € | Föhandsmarknadsföring

Strandby villor bildar ett aktiebolag som har hyrt tomten av Ålands Turisminvest Ab med ett långtidshyreskontrakt på 99 år. Detta möjliggör att villorna kan köpas och ägas även av personer som inte är bosatta på Åland.

Före detta Ålands museum har renoverats och öppnats igen.
Ålands kulturhistoriska museum heter det nu.

Alla epoker i Ålands historia

Hundratals ålänningar tar emot besökare på Ålands kulturhistoriska museum. Porträtten av dem ramar in dörren till basutställningen som förnyats från grunden. Efter porträttväggen kommer man in i »slussen«. Här står en allmogebåt och på väggarna visas filmer med havet i fokus.

TEXT: Helena Forsgård FOTO: Roine Karlsson

Åland har många minnen av krig.

Det finns en tanke med slussen – här kan man stanna en stund och ställa om sin hjärna. Här låter man dagens aktiviteter utanför museet rinna av en medan man ser på vågorna, hör brusets och upplever hur havet växlar färg under årstiderna. Efter en stund i naturens famn är man redo för nya upplevelser i en annan tid och en annan värld.

Ålands kulturhistoriska museum – tidigare Ålands museum – nyöppnades i augusti 2016. Då hade museet varit stängt över tre år och genomgått en omfattande renovering. Man hade helt enkelt kommit till en punkt i museets historia när något radikalt måste göras. Basutställningen hade hängt med från 1981 och den hade förlorat sin attraktionskraft. Utöver det var klimat- och ljusförhållandena i lokalen inte alls bra. I synnerhet känsliga arkeologiska föremål var illa utsatta och textilier blektes.

Därför beslöt man sig för att göra om precis allt – att skapa ett klimat anpassat för känsliga museiföremål och att bygga en helt ny basutställning.

Den nya utställningen går i krono-

logisk ordning och visar livet på Åland under 7 500 år. Böljande montrar lotsar besökarna från stenåldern via forntiden, medeltiden, stormaktstiden, den ryska tiden fram till dagens självstyrda samhälle.

De första besökarna under stenåldern kom till spridda öar i havet. De stränder där dessa jägare och fiskare slog läger, ligger i dag – efter den ständigt pågående landhöjningen – 55 meter över havet. På Åland har man hittat forntida fynd i olika stilar, både från den »gropkeramiska« kulturen som var vanligare i väster och den »kamkeramiska« som var vanligare i öster.

– Ett bevis för att Åland var en bro mellan öst och väst redan under forntiden, säger museivärden Geir Henriksen.

Museipersonalen talar om ett yttre och ett inre spår i utställningen. Den kronologiska berättelsen finns i det inre spåret, i det yttre spåret finns plats för fördjupningar i olika teman. Här finns till exempel vardagslivet under 1800-talet med både arbete och högtider.

Geir Henriksen som guidar besökare

i museet, uppehåller sig gärna en stund extra vid 1600-talet, en mycket dyster och hård tid för den åländska allmogem.

Den svenska staten stärkte sitt grepp om befolkningen som tvingades till allt mer – de togs ut i krig, de skulle betala mer skatt och se till att posten kom fram. Utöver det skulle de hinna och orka livnära sig på små jordbruk och på söndagarna tvingades de till kyrkan som kunde ligga långt bort. Om de inte uppfyllde alla krav var straffen hårda och skoningslösa, säger han.

Ett av Geirs favoritföremål i museet kommer också från den här tiden – en liten ring som man lätt missar. Ringen hittades i Kastelholms slott och är prydd med en dödsskalle; en så kallad memento mori-påminnelse om att man är dödlig.

– Den är i otroligt fint skick och gjord för ett litet och klen finger.

Filmer och intervjuer

I en hörna kan man lyssna på intervjuer med äldre ålänningar och se på filmer, bland annat en tjugisig reklamfilm för Mariehamn från 1930-talet. En station finns för dem som vill fördjupa sig i Ålands självstyrelsehistoria och kanske titta på filmer när Julius Sundblom, som senare blev Ålands första talman, och hans sällskap besökte den svenska kungen på Stockholms slott.

Utställningen avslutas med en nostalgimonter med en mängd föremål som tidiga hushållsmaskiner, fritidsprylar, tonårskläder och leksaker från 1920-talet och framåt.

Också Ålands konstmuseum, som finns i samma byggnad, har en helt ny basutställning. Här har man valt att satsa på att hänga tavlor i museets samling enligt teman som Människans spår och När blickar möts. Det i sin tur betyder att tavlor i olika stil och från olika tidsperioder kan hänga intill varandra och skapar en spännande dynamik. Båda museerna har egna hörnor med aktiviteter för de yngsta i familjen och specialutställningar avlöser varandra. 🐦

Eldsjäl samlar sjöpolisen i bok

Den pensionerade sjöpolisen Peter Zell har under tio år skrivit ett välbehövligt internt informationsblad för Sjöpolisen och deras samarbetspartners.

Boken »10 år med Sjöpolisnytt« finns bara utgiven i knappt 100 exemplar, avsedda för sjöpoliser och deras samarbetspartners. **TEXT O FOTO:** Misse Ljungström

»10 år med Sjöpolisnytt« är ett historiskt dokument. Före länsammanslagningen på 1990-talet, hade Sjöpolisen haft ett internt infoblad, som upphörde när de fick flytta ihop vid Nacka Strand. Men behovet av kommunikation mellan inre utredningstjänsten och yttre personalen hos Sjöpolisen var förstås stort. Sjöpolisen Peter Zell, som hade haft delad tjänst; om sommaren på polisbåt och vintrarna inre utredningstjänst – tar fasta på behovet av info och säger till slut: »Men OK då!« och bestämmer sig för att i december 2006 skriva ett infoblad.

Första utgåvan blir ett torftigt blad med endast tre punkter som går ut digitalt till 27 fast anställda. Redan i februari året efter får infoblad nr 2 med redaktör Peter Zell, en mer journalistisk vinkel; en intervju, en infoartikel och ett 50-årsgrattis till en medarbetare. Allt med bilder. Peter plaster in en utskrift av bladet och lägger det på bordet i fikarummet. Efterhand samlar han de efterkommande bladen i en pärm, till glädje för så många att han får lovord och beröm tillräckligt att sporra honom att lägga ännu mer av sin fritid för att leverera Sjöpolisnytt i en snabbt strilande ström. Första året gör han så många som 45 nummer »SPN«, som polisen förkortar namnet.

Sjöpolisnytt växer

Peter sjuder av energi och idéer, efter några nummer börjar han ge bladet både humor och själ och han lägger in devisen »Informera mera/flera« »Enhet/enighet« under titeln Sjöpolisnytt. Efterhand börjar tårtbilder till jubilarer lätta upp kon-

kret polisinformation om sjöolyckor, sjöfylleri, stölder, kurser, domar, fartkontroller och olika ingripanden. Han breddar den strikta polisiära informationen med ett och annat boktips, samhällsfrågor och miljöfrågor. En återkommande miljöruta och olika slags tips i verksamheten och så småningom också en ruta med aforismer lockar till läsning.

Efter fyra år och 135 nummer säger dock både kroppen och hustrun Gull stopp för det myckna arbetet på fritiden. Peter ska sluta, men ... Nej! Nu blir det protester! SPN är nu uppe i en upplaga på flera hundra exemplar, till läsarna hör bland andra dåvarande justitieministern Beatrice Ask och professor emeritus Hugo Tiberg. Efter mycket övertalning och nytt upplägg, fortsätter Peter att göra SPN fram till och med 2016. Då går den popu-

läre redaktören Peter Zell i pension efter att han skapat totalt 202 nr(!).

Men efter att ha varit pensionär i ett halvår grannar han på idén att samla de tio åren av sjöpolisens verksamhet på något effektivt sätt. Resultatet blir en bok. Och som en kollega till Peter uttrycker vikten av SPN-boken: »... så innebär den att de sjöpoliser som tjänstgjort under i vart fall din tid med denna, inte på något sätt fallit i glömska.

Peter har nu beslutat att trycka en ny upplaga av SPN-boken och bifogar då 56 sidor med tidningsurklipp om Sjöpolisen åren 1994–2006, vilket ger boken ytterligare en dimension. Han har också börjat på en roman om den polismiljö han så väl känner till. Titeln på boken är klar, men den behåller han ännu så länge helt för sig själv. 🐸

LÄS OM: öar / natur / båtar / stigar / äventyr / event / kultur / tävlingar / varv
kuriosa / traditioner / utflykter / djur / sport / upplevelser / båturer / musik

Med hjärtat i skärgården

»Sinne, smak och sevärdheter«

Vår jubileumsbok är ute nu!

Fullmatad med 43 utvalda reportage från MagasinSkärgårds alla 38 nummer som kommit ut sedan starten för 15 år sedan. Med spännande, häftiga och kuriosa knäck från Hållnäs i norr till Trosa i söder och Åland i öster. Vi har bott i trädkoja, tältat på isen, seglat med »ostindienfarare« och festat på Runmarös egen Nobelfest. Det och mycket mer kan du läsa om i boken.

Pris: 250 kr plus porto. Boken är rikt illustrerad med fotografier.

Hård pärm. 193 sidor. Begränsad upplaga. **Beställ på info@magasinskargard.se**

magasin**SKÄRGÅRD.**
sinne/smak/sevärdheter

Ryssskräcken sommaren 1719

I år är det 300 år sedan ryssarna härjade i skärgården, vilket kommer att uppmärksammas på många håll. Blidökonstären Erik »Kulan« Wennberg har här avbildat amiral Fjodor Apraksin. Han var ett av befälen över ryssarna som satte husen i brand.

Tsar Peter I ville skrämma den försvagade stormakten Sverige till eftergifter i fredsförhandlingarna på Åland genom att skicka ut 40 000 man med en flotta bestående av 30 linjeskepp, en mängd skärbåtar och 140 galärer. Uppdraget var att sätta eld på alla byggnader utom kyrkor. Städer, öar och byar längs ostkusten från Lövstabruk till Norrköping brann som fnöske den här torra och varma sommaren 1717.

Det osade rök överallt. Ryssarna plundrade, förstörde och slaktade djur. Skärgårdsborna flydde hals över huvud och gömde sig i skogarna. De kunde ju inte veta om ryssen var ute efter att döda, skada eller tillfångata dem. Men ryssen var inte ute efter civila offer. De skulle bränna och förstöra. Visa sin makt. Trots Sveriges vetskap om förhöjd risk för angrepp, fanns inget riktigt försvar i skärgården. Befolkningen längs kusten fick klara sig bäst de kunde själva, då militären var koncentrerad på att skydda Stockholm. I huvudstaden hade de välbärgade (utom drottningen) flytt till säkrare orter.

Modiga hjältehistorier florerar här och var. Vissa öar klarade sig helt från förödelse. Som Svartlöga. Där skrämde säljägarna slag på ryssen med sina bössor och vapen. På andra ställen samlades garden ihop av så mycket folk som gick att uppbringa, samt hattar på stänger för att luras att man var fler. De förde ett himla oväsen med kastrullock, stekpannor, trumvirvlar, skott och det blåstes i bockhorn. Kvinnor och män. Gammal som ung. Vilket var ett lyckat koncept. Ryssen gick ogärna iland där.

Slutmålet för den ryska flottan var att sätta eld på vår kungliga huvudstad. Men i Baggenstaket stötte de på motstånd och tvingades till reträtt. Då drog ryssen till Norrtälje och brände ner trästaden innan man återvände hemåt. Den 20 augusti 1719 låg sju städer, tio större bruk, en mängd gods och gårdar i aska och ruiner. Efter nära en och en halv månads terror. Omkring 20 000 människor blev hemlösa. Sommaren därpå eldhärjades Umeå och Västerbottens kuster. 1721 skrevs slutligen ett fredsavtal. Många generationer senare har vi inte glömt illdåden och rysshattet lever vidare. Än i våra dagar.

/ JOSEFIN EKBERG

Guiden

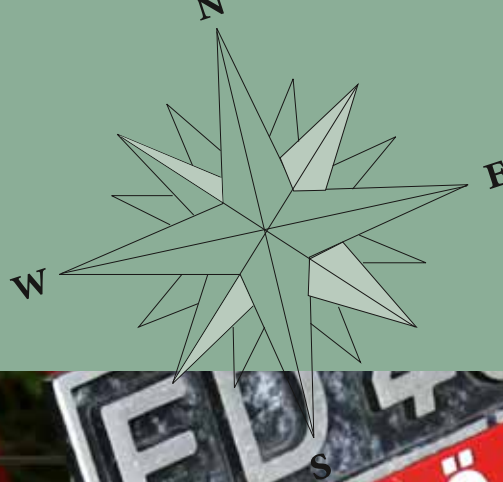

FOTO: ROINE KARLSSON

Din Skärgårdsguide

Hjälper dig att hitta alla krogar, vandrarhem, spa, sjötaxi och sjöräddning. Och mycket mycket mer ...

När strömmen går nästa gång och du inte kan googla längre kan du lita på Din Skärgårdsguide, där du hittar företagare i skärgården. Från taxibåtar till hotell och cykeluthyrare.

Nytta o. nöje

Antikt/Kuriosa/ Loppis/Möbler

EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgården.se
SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu
VEGA ANTIKLADAN,
NYNÄSV. 3 HANINGE
»En av Haninge kommuns
kulturhistoriska byggnader«
072-519 19 63
Vega Antikladan på Facebook
@vega.antikladan på Instagram
www.kvarngarden.se

Badtunna/bastu

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se
LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomsservice.se
NÄSSLINGEN RESORT, LJUSTERÖ
08-542 472 00
www.nasslingen.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18, www.ravsten.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com

Bageri

NILSSONS BAGERI, TROSA/NYKÖPING
0156-123 94 (Trosa),
0155-212 325 (Nyköping)
www.mekakonditori.se

Bastu/jacuzzi

BERGS GÅRD, TROSA
070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa
STF LILLSVEDS VANDRARHEM,
VÄRMDÖ, 08-541 385 30

Bastuflotte

GRÄDDÖ SJÖLIV
076-793 76 17
www.graddosjoliv.se

Boende

Östhammar/Öregrund

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se
EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgården.se
HOTELL KLOCKARGÅRDEN,
ÖREGRUND, 0173-300 65
www.klockargarden.nu
NORRSKEDIKA HOTELL & CAFÉ
0708-841 442
www.gamlajarnhandeln.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18
www.ravsten.se
UDDENS B & B, ÖREGRUND
0173-302 20, 070-316 59 99
www.uddensbb.se
ÖRSKÅRS FYR, VANDRARHEM
& SERVERING
Boka@orskarsfyr.se
www.orskarsfyr.se

Norra skärgården

ARHOLMA NORD
0176-560 40
www.arholmanord.se
CARLBERG BED & BREAKFAST,
BERGSHAMRA
0176-260 420
www.carlbergbo.se
FEJAN OUTDOOR, FEJAN
0709-81 00 00, 0176-431 50
www.fejanoutdoor.se
FRITIDSBYN KAPELSKÄRET,
RÅDMANSÖ
0176-441 69, 0708-800 838
www.fritidsbyn.se
FURUSUNDS VÄRDShUS, FURUSUND
0176-803 44
www.facebook.com/Furusund
Värdshus
GRÄDDÖ SJÖLIV
076-793 76 17
www.graddosjoliv.se
KVARNUDDEN B&B, GRÄDDÖ
0176-400 50
www.kvarnudden.se
LIDÖ VÄRDShUS, LIDÖ
0176-404 99,
www.lidovardshus.se
PENSIONAT GRANPARKEN,
NORRTÄLJE
0176-103 54
www.granparken.com, facebook.
com/pensionat-granparken
PENSIONAT SOLGÅRDEN,
GRISSEHAMN
0175-300 19
www.pensionat-solgarden.se
RÄNÄS SLOTT, RÄNÄS
0175-747 00, www.ranasslott.se
SALNÖ GÅRD, VÄDDÖ
0176-931 30, www.salnogard.se
SIARÖFORTET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se
SVEN FREDRIKSSON BED &
BREAKFAST, NORRTÄLJE
070-209 42 43
www.svenfredriksson.com

VANDRARHEMMET HVILAN, NORRTÄLJE

0176-133 16
www.vandrarhemnorrtalje.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
VILLA DAGMAR, FURUSUND
070-757 57 46, 076-212 98 97
www.villadagmar.se
WIK BED & BREAKFAST,
SÖDERBYKARL
0176-27 03 22, 0707-89 69 98
www.wikbnb.se
facebook.com/Wik Bed & Break-
fast i Roslagen
ÅTELLET I NORRTÄLJE
0176-70 04 50, www.atellet.se

Mellersta skärgården

ALWAYS OPEN B&B, VÄRMDÖ
073-651 81 27
www.alwaysopen.se
BOGESUNDS SLOTTSVANDRARHEM,
VAXHOLM
08-541 750 60
www.bogesundsslotts-
vandrarhem.se
DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GRINDA VANDRARHEM, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
HENRYS SKÄRGÅRDSSERVICE,
INGMARSÖ
070-421 88 63
www.henrysskargardsservice.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se
STF LILLSVEDS VANDRARHEM,
VÄRMDÖ
08-541 385 30
www.lillsved.se
NÄSSLINGEN RESORT, LJUSTERÖ
08-542 472 00
www.nasslingen.se

SANDHAMNS VÄRDShUS,
08-571 530 51
www.sandhamns-varldshus.se
SVARTSÖ SKÄRGÅRDShOTELL
& **VANDRARHEM, SVARTSÖ**
08-542 474 00
www.svartsonorra.se
VAXHOLMS B&B, VAXHOLM
0703-725 333
www.vaxholmsbedand-
breakfast.se
VILLA PARADIS B & B, VAXHOLM
0768-676 720
www.villaparadis.se
facebook.com/villaparadis

Södra skärgården

BERGS GÅRD, TROSA
070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa
FJÄRDLÅNG VANDRARHEM
073-595 53 03
www.enebackens.se
GRUNDETS VANDRARHEM, RÖGRUND
08-571 561 10, www.grundet.se
GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se
HÄRINGE SLOTT, VÄSTERHANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se
**KÖRUNDA GOLF & KONFERENS-
HOTELL, ÖSMO**
08-520 390 30
www.korunda.se
LANDSORTS VANDRARHEM,
0732-31 90 01
www.landsortsvandrarhem.se
**LOTSTORNET & SVEDTILJAS,
LANDSORT**
08-520 341 11, www.g-mo.se
NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-502 604 00
www.nynashavsbad.se
ORNÖ SKÄRGÅRDShOTELL, ORNÖ
08-501 560 04, 073-650 04 11
www.ornoskargardshotell.se
facebook.com/Ornö-Skärgårds-
hotell
VANDRARHEM BRÄNNERIET,
0155-26 15 58
www.nynasslott.se
NÅTTARÖ GÅRD & RESORT, NÅTTARÖ
08-520 400 30
www.nattaro.se
SKÄRGÅRDShOTELLET, NYNÄSHAMN
08-520 111 20
www.skargardshotellet.com
STF STUDIO LAGNÖ, TROSA
0156-224 70
www.studiolagno.se
**TRE SMÅ RUM I TROSA
BED & BREAKFAST, TROSA**
0156-121 51
www.tresmarumitrosa.se
facebook.com/tresmarumitrosa
TROSA STADShOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell

UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se
VEGA STADShOTELL,
NYNÄSV. 8 HANINGE
»Ett charmant och prisvärt
affärs/familjehotell«
08-777 22 91
www.vegastadshotell.se
**ÅGÅRDEN HOTELL, RESTAURANG
& TRÄDGÅRDSBAR, TROSA**
0156-400 90
www.agarden-trosa.se

Åland

**KUMLINGE STUGOR & RESTAURANG
KASTÖREN, KUMLINGE**
+358 400 529 199
www.kumlingestugor.com
PENSIONAT SOLHEM, MARIEHAMN
+358 18 163 22
www.visitaland.com/solhem
PARK ALANDIA HOTELL, MARIEHAMN
+358 (0)18 141 30
www.parkalandiahotel.com

Boule

GRÄDDÖ SJÖLIV
076-793 76 17
www.graddosjoliv.se

Båtuthyrning

**HENRYS SKÄRGÅRDSSERVICE,
INGMARSÖ**
070-421 88 63
www.henrysskargardsservice.se
GRÄDDÖ SJÖLIV
076-793 76 17
www.graddosjoliv.se
NYNÄS SLOTT, 0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18, www.ravsten.se

Camping

**FRITIDSBYNN KAPELLSKÅRET,
RÄDMANSÖ**
0176-441 69, 0708-800 838
www.fritidsbyn.se
SINGÖ CAMPING, SINGÖ
0175-100 25, 0708-79 08 44
www.singocamping.se
TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se
UTÖ VÄRDShUS, 08-504 203 00
www.utovardshus.se

Cykel

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se
**CARLBERG BED & BREAK-
FAST, BERGSHAMRA**
0176-260 420
www.carlbergbo.se
FORSMARKS VÄRDShUS,
0173-501 00
www.forsmarkswardshus.se
GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se
LANDSORT GÄSTHAMN OCH STUGOR
08-520 341 20, 0709-562 561
www.landsortsstuguthyrning.se
**STF LILLSVEDS VANDRARHEM,
VÄRMDÖ,**
08-541 385 30, www.lillsved.se
ORNÖ BÅTVARV,
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se
**SVARTSÖ SKÄRGÅRDShOTELL
& VANDRARHEM,**
08-542 474 00
www.svartsonorra.se
**VANDRARHEM MET HVILAN,
NORRTÄLJE, 0176-133 16**
www.vandrarhemnorrtalje.se
UTÖ VÄRDShUS, 08-504 203 00
www.utovardshus.se

Event/charter/båttur

CATCH & RELAX, VAXHOLM
08-544 913 20, 0708-66 02 03
www.catchrelax.se
FEJAN OUTDOOR, FEJAN
0709-81 00 00, 0176-431 50
www.fejanoutdoor.se
IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66, www.idoborg.se
LINJETTCHARTER, NORRTÄLJE
0176-23 05 15, 070-571 85 50
www.linjettcharter.se
SANDKILEN HELMI, BLIDÖ
070-609 01 34, 070-246 03 48,
070-496 10 91
www.helmi.se
SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA
070-577 32 33
www.constantia.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
UTÖ VÄRDShUS, 08-504 203 00
www.utovardshus.se
VAXHOLMS BRYGGHUS, RINDÖ
072-300 00 46
www.vaxholmsbryggghus.se

Fiske/sportfiske

CATCH & RELAX, VAXHOLM
08-544 913 20, 0708-66 02 03
www.catchrelax.se
**STF LILLSVEDS VANDRARHEM,
VÄRMDÖ**
08-541 385 30, www.lillsved.se
NYNÄS SLOTT, 0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se
RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18, www.ravsten.se
SKÄRGÅRDShOTELL
070-512 04 05
www.skargardsguiderna.se
**ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM,
ECKERÖ**
+358 (0)18 382 99
www.jaktfiskemuseum.ax,
facebook.com/jaktfiskemuseum

Galleri/Konst/ konsthantverk

RODDARHUSET I VAXHOLM
0734-34 36 10
www.roddarhuset.se
STAFFAN STRAND, HARGSHAMN
0730-817 313
www.strandsculptures.se
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64
www.sundboden.se
**ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM,
ECKERÖ +358 (0)18 382 99**
www.jaktfiskemuseum.ax
facebook.com/jaktfiskemuseum

Galleri/Konst/ Målarkurser

SKAPARLADAN, RÄDMANSÖ/NORRTÄLJE
070-747 76 62
www.skaparladan.se
facebook.com/skaparladan
instagram.com/skaparladan

Gokart

GOKART FÖR ALLA, MALSTA
0176-22 62 62
www.gokartforalla.se

Grupp & Ledarskaps- utveckling

ÄVENTYRENS Ö, ÅKERSBERGA
08-540 881 16
www.aventurenso.se
facebook.com/aventurenso

Gårdsbutik

BERGS GÅRD, TROSA
070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa

NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com

NYNÄS SLOTT,
0155-26 15 05

NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se

OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se

SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67, 070-879 69 69
www.samstorp.se

SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64
www.sundboden.se

TOMTA KALKONFARM, GRISSLEHAMN
0175-306 90, 070-545 20 10

VÄDDÖ GÅRDSMEJERI, ÄLMSTA
0176-501 03
www.vaddogardsmejeri.se

Gårdsbutik/Fiskrökeri

VÄSTERRO, LEMLAND, ÅLAND
+358 405 642 308
www.vasterro.ax, facebook.com/vasterro

Gästhamn

DALARÖ TURISTBYRÅ & GÄSTHAMN, DALARÖ
08-501 508 66, www.dalacro.se

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com

FRITIDSBYRN KAPELLSKÄRET
070-880 08 38
www.fritidsbyn.se

GRISSLEHAMNS MARINA & CAMPING
0175-330 30 (camping),
0175-306 49 (marina)
www.grisslehamnsmarina.se

GRINDA VÄRDShUS
08-542 494 91, www.grinda.se

GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se

LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomsservice.se

LIDÖ VÄRDShUS
0176-404 99
www.lidovardshus.se

LINANÄS GÄSTHAMN, LJUSTERÖ
08-542 400 10
www.linanasgasthamn.se

NYNÄSHAMNS GÄSTHAMN
08-520 116 35
www.nynashamn.se/gasthamn

NÄSSLINGEN RESORT, LJUSTERÖ
08-542 472 00
www.nasslingen.se

ORNÖ BÅTVARV
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se

SIARÖFORTET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se

TROSA GÄSTHAMN
0156-161 11
www.trosagasthamn.se

UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

WAXHOLMS GÄSTHAMN
08-541 322 00
www.waxholmshamn.se

Kajak/kanot

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-280 54 42
www.bokajak.se

GRINDA GÄSTHAMN, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se

KAJAK & UTELIV, GRÄDDÖ
0176-403 15
www.kajak-uteliv.com

LIDÖ HERRGÅRD, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se

STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ,
08-541 385 30, www.lillsved.se

MÖJA HAVSKJAKER
0736-546 758
www.mojahavskjaker.se

SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu

TROSA HAVSBAD, TROSA
0156-124 94
www.trosahavsbad.se

VAXHOLMS BRYGGHUS, RINDÖ
072-300 00 46
www.vaxholmsbryggshus.se

Kajakturer

FEJAN OUTDOOR, FEJAN
0709-81 00 00, 0176-431 50
www.fejanoutdoor.se

KAJAK & UTELIV, GRÄDDÖ
0176-403 15
www.kajak-uteliv.com

Konferens

ORNÖ SKÄRGÅRDSHOTELL, ORNÖ
08-501 560 04
073-650 04 11
www.ornoskargardshotell.se
facebook.com/Ornö-Skärgårds-hotell

Konferens/Bröllop

Öregrund/Östhammar

EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND
0173-302 00
www.epokgarden.se

RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ
0173-360 18
www.ravsten.se

Norra Skärgården

ARHOLMA NORD, ARHOLMA
0176-560 40
www.arholmanord.se

LIDÖ HERRGÅRD, LIDÖ
0176-404 99
www.lidovardshus.se

PENSIONAT GRANPARKEN, NORRTÄLJE
0176-103 54
www.granparken.com, facebook.com/pensionat-granparken

RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD, GRÄDDÖ
0709-701 901
www.radmansobygdegard.se

RÄNÄS SLOTT, RÄNÄS
0175-747 00
www.ranasslott.se

SALNÖ GÅRD, VÄDDÖ
0176-931 90
www.salnogard.se

SIARÖFORTET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se

SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com

Mellersta Skärgården

BOGESUNDS SLOTTSVANDRARHEM, VAXHOLM
08-541 750 60
www.bogesundsslottsvandrarhem.se

BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se

CATCH & RELAX, VAXHOLM
08-544 913 20, 0708-66 02 03
www.catchrelax.se

DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com

GRINDA VÄRDShUS, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT
08-571 590 66
www.idoborg.se

STF LILLSVEDS VANDRARHEM, VÄRMDÖ
08-541 385 30, www.lillsved.se

NÄSSLINGEN RESORT, LJUSTERÖ
08-542 472 00
www.nasslingen.se

SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA
070-577 32 33
www.constantia.se

ÄVENTYRENS Ö, ÅKERSBERGA
08-540 881 16
www.aventyrenso.se
facebook.com/aventyrenso

Södra Skärgården

BERGS GÅRD, TROSA
070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa

GRUNDETS VANDRARHEM, RÖGRUND
08-571 561 10, www.grundet.se

GULA VILLAN, UTÖ
08-501 574 10
www.gulavillanuto.se

HÄRINGE SLOTT, VÄSTERHANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se

LAGNÖ STUDIO, TROSA
0156-224 70
www.studiolagno.se

LANDSORTS VANDRARHEM
08-520 341 05
www.landsort.com

LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
070-542 80 48, www.g-mo.se

NYNÄS SLOTT, 0155-26 15 05

NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se

TROSA STADSHOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell

UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Kosafari

VÄDDÖ GÅRDSMEJERI, ÄLMSTA
0176-501 03
www.vaddogardsmejeri.se

Kiosk/Servering/ Minilivs

SINGÖ CAMPING, SINGÖ
0175-100 25, 0708-79 08 44
www.singocamping.se
UTÖ VÄRDShUS
08-504 203 00
www.utovardshus.se

Krogar/cafeer

Norra Uppland

CALLES FISK, HÄLLNÄS
0294-231 10, 070-559 86 78
www.kallesfisk.nu
EDS HANDELSTRÄDGÅRD, ÖSTHAMMAR
073-64 65 925 (öppnar 1 april)
www.edstradgard.se
NORRSKEDIKA HOTELL, NORRSKEDIKA
0173-150 55
www.gamlajarnhandeln.se
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64,
www.sundboden.se
ÖRSKÄRS FYR, VANDRARHEM & SERVERING
0173-340 21
www.orskarsfyr.se

Norra skärgården

ANKARET RESTAURANG & BISTRO, ÄLMSTA
0176-520 20, www.ankaret.net
ARHOLMA NORD, ARHOLMA
0176-560 40
www.arholmanord.se
CAFÉ TRUTEN, RÖDLÖGA
0176-870 60 (sommartid)
www.rodlogaboden.se
FURUSUNDS VÄRDShUS, FURUSUND
0176-803 44
www.facebook.com/Furusund
HAVSPIREN, NORRTÄLJE
0176-162 20, 0707-260 291
www.havspiren.se
KRÖNS TRÄDGÅRD, VÄDDÖ
0176-510 41
www.kronstradgard.se
KVARNUDDEN KAFÉ, GRÄDDÖ
0176-400 50 (sommartid)
www.kvarnuddens.se
L8 I HAMNEN, GRISSLEHAMN
0175-305 35 (sommartid)
www.l8ihammen.se
LOTSVILLAN PAD THAI, SIMPNÄS-BJÖRKÖ
0176-525 12 (sommartid)
www.sirpercys.se

PENSIONAT GRANPARKEN, NORRTÄLJE, 0176-103 54
www.granparken.com,
facebook.com/pensionat-granparken
PIZZERIA GRÄDDÖ, GRÄDDÖ
0176-400 11
RESTAURANG KINA THAI, ÖSTHAMMAR, 0173-175 54
SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ
0708-87 13 67, 070-879 69 69
www.samstorp.se
SIARÖFORTET, LJUSTERÖ
08-24 30 90
www.blidosundsbolaget.se
SIMPNÄS HAMNCAFÉ, VÄDDÖ
070-974 91 92
www.cafeet.se
SOLBRÄNNAN RESTAURANG & CAFÉ, ÖSTERSKÄR
08-540 609 09
www.solbrannen.se
VÄDDÖ GÅRDSMEJERI, ÄLMSTA
0176-501 03
www.vaddogardsmejeri.se
ÅTELLET I NORRTÄLJE
0176-70 04 50, www.atellet.se

Mellersta skärgården

BOGESUNDS SLOTTSVANDRARHEM, VAXHOLM, 08-541 750 60
www.bogesundsslots-vandrarhem.se
BULLANDÖ KROG, VÄRMÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se
DJURÖNÄSET, DJURÖ
08-571 490 00
www.djuronaset.com
GRINDA VÄRDShUS,
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
INGMARSÖ KROG, 08-542 468 00
www.ingmarsokrog.com
MÖJA VÄRDShUS, 08-571 616 10
www.mojavardshus.se
NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com
NÄSSLINGEN RESORT, LJUSTERÖ
08-542 472 00
www.nasslingen.se
OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se
PÄRLAN PÅ MÖJA, MÖJA
08-571 641 85
www.parlanpamoja.se
RÖKERIET FJÄDERHOLMARNÄS
08-716 50 88
www.rokeriet-fjederholmarna.se
SANDHAMNS VÄRDShUS
08-571 530 51
www.sandhamns-wardshus.se
SOLBRÄNNAN RESTAURANG & CAFÉ, ÖSTERSKÄR/ÅKERSBERGA
08-540 609 09
www.solbrannen.se
facebook.com/Solbrannen-Restaurang-Café

SÄBY SÄTERI, INGARÖ
08-570 267 00
www.sabysateri.se
VÅR GÅRD SALTSJÖBADEN
08-748 77 00, www.vargard.se
VAXHOLMS BRYGGHUS, RINDÖ
072-300 00 46
www.vaxholmsbryggghus.se
VAXHOLMS HEMBYGDSGÅRDS CAFÉ,
08-541 319 80
www.facebook.com/vaxholms-hembygdsgardsfest
VAXHOLMS KASTELL,
08-12 00 48 70
www.kastellet.com
WIKSTRÖMS FISK, MÖJA
08-571 641 70
www.wikstromsfisk.se
ÖSTANÄ SJÖKROG, ROSLAGS-KULLA
08-543 531 00
www.ostanasjokrog.se

Södra skärgården

BÅTSHAKET, ÄLÖ
08-501 574 63
www.batshaket.se (sommartid)
FINA FISKEN, TROSA
0156-138 47
www.finafisken.se
HÄRINGE SLOTT, VÄSTERHANINGE
08-504 204 40
www.haringeslott.se
KÖRUNDA GOLF & KONFERENSHOTELL, ÖSMO/NYNÄSHAMN
08-520 390 30, www.korunda.se
LOTSTORNET & SVEDTILJAS, LANDSORT
070-542 80 48, www.g-mo.se
LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR,
08-520 341 20, 0709-562 561
www.landsortsstuguthyrning.se
LÄGET HAMNKROG & BAR, OXELÖSUND
0155-334 50, 070-666 03 03
www.lagethamnrog.se
NILSSONS BAGERI, TROSA/NYKÖPING
0156-123 94 (Trosa),
0155-212 325 (Nyköping)
www.mekkakonditori.se
NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN
08-520 604 00
www.nynashavsbad.se
NYNÄS SLOTT, 0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se
NÄTTARÖ GÅRD & RESORT, NÄTTARÖ
08-520 400 30, www.nattaro.se
ORNÖ BÅTVARV, ORNÖ
08-501 581 00
www.ornobatvarv.se
TRE SMÅ RUM I TROSA BED & BREAKFAST, TROSA
0156-121 51
www.tresmarumitrosa.se
facebook.com/tresmarumitrosa
TROSA GÄSTHAMN
0156-161 11
www.trosagasthamn.se

TROSA HAVSBAD, 0156-124 94
www.trosahavsbad.se
TROSA STADSHOTELL, TROSA
0156-170 70
www.trosastadshotell.se
facebook.com/trosastadshotell
UTÖ VÄRDShUS, 08-504 203 00
www.utovardshus.se
VEGABAREN, NYNÄSV. 8 HANINGE
»Sveriges grönaste hamburgare.
Valfria färska grönsaker. Över
100 maträtter.«
08-777 20 58
www.vegabaren.se
ÅGÅRDEN HOTELL, RESTAURANG & TRÄDGÅRDSBAR, TROSA
0156-400 90
www.agarden-trosa.se

Livsmedel

GRINDA LANTHANDEL, GRINDA
08-542 494 91
www.grindawardshus.se
INGMARSÖ LIVS, INGMARSÖ
08-542 460 20
ingmarso.livs@telia.com
ICA GRÄDDÖ SKÄRGÅRDSHANDEL
0176-400 12
ICA KASTBERGS, HÄLLNÄS
0294-220 05
www.ica.se/kastbergs
ICA KVANTUM FLYGFYREN, NORRTÄLJE
0176-757 00
www.ica.se/flygfyrenonline
ICA NÄRE ÖREGRUND
0173-313 10
www.ica.se/facebook.com/icaoregrund
ICA TORGET, SKÅPLINGE
0294-102 55, www.ica.se
ICA VÄDDÖ KASSEN, ÄLMSTA
0176-778 80
LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR
08-520 341 20, 0709-562 561
www.sjoblomsservice.se
LINANÄS GÄSTHAMN, LJUSTERÖ
08-542 400 10
www.linanasgasthamn.se
NORRA STAVSUDDA HANDEL
08-571 650 78
www.stavsudda-handel.se
NÄTTARÖ LIVS, NÄTTARÖ
08-520 400 15
SPILLERSBODA LANTHANDEL
0176-22 10 01
facebook.com/spillersboda-lanthandel
SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanthandel.se
TORÖ LANTHANDEL
08-520 310 03
www.torobutik.se

Lägerverksamhet	Museum	Seglingsturer	UTÖ REDERI AB
SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA 070-577 32 33 www.constantia.se ÄVENTYRET VÄSSARÖ 0173-371 19 www.aventyretvassaro.se	BATTERI ARHOLMA KUSTFÖRSVARSMUSEUM, ARHOLMA 0176-560 40 www.batteriarholma.se KLAVERENS HUS, LÖVSTABRUK 076-904 89 16 www.klaverenshus.se KLUBB MARITIM, OXELÖSUND 073-815 74 52 klubbmaritim.weebly.com KNUTMASSOMUSÉET KVARNEN, GIMO, 0173-867 95 www.knutmasso.se MUSEET HAMN, FISKSÄTRA 08-570 311 10 www.hamnmuseum.se MÖJA HEMBYGDSMUSEUM, MÖJA 0705-73 83 13 www.hembygd.se/stockholm/moja NYNÄS SLOTT, 0155-26 15 05 www.nynasslott.se ORNÖ MUSEUM, 070-796 18 18 www.ornomuseum.se OXHALSÖ BÅTSMANSTORP, BLIDÖ 070-377 54 11 www.hembygd.se/blido ROLAND SVENSSON MUSEET, MÖJA 070-553 973 23 www.moja.nu/roland-svensson-museet SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA 070-577 32 33 www.constantia.se SIARÖFÖRTET, LJUSTERÖ 08-24 30 90 www.blidosundsbolaget.se SJÖFARTSMUSEET, ÄLMSTA 0176-502 59 www.sjofartsmuseet.se SKÄRGÅRDSMUSEET, STAVSNÄS 08-571 501 15 www.skargardsmuseet.org NATURUM STENDÖRREN, TROSA/ NYKÖPING, 0155-26 31 80 www.naturumstendorren.se VAXHOLMS FÄSTNINGS MUSEUM 08-12 00 48 70 www.vaxholmsfastning.se ÅLANDS FOTOGRAFISKA MUSEUM, BASTÖVÄGEN 7, PÅLSBÖLE +358 (0)18 439 64, alands.fotografiska.museum@aland.net www.alandsfotografiska-museum.com ÅLANDS JAKT OCH FISKEMUSEUM, KÄRINGSUND/ECKERÖ +358 18 382 99 +358 40 588 67 16 www.jaktfiskemuseum.ax facebook.com/jaktfiskemuseum	SANDKILEN HELMI, BLIDÖ 070-609 01 34, 070-246 03 48, 070-496 10 91 www.helmi.se SEGELFARTYGET T/S CONSTANTIA 070-577 32 33 www.constantia.se	08-679 58 30 (turupplysning) 08-571 546 10 (godsbokning) 08-501 570 25 (kontoret) www.utorederi.se WAXHOLMSBOLAGET 08-679 58 30 (turupplysning) www.waxholmsbolaget.se
Marina/Varv		Sjöpolisen	Spa/relax
BERGSHAMRA VARV, 0176-26 20 68 www.bergshamravarv.se DYVIKS MARINA, ÅKERSBERGA 08-543 543 00, www.dyvik.se GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ 0176-409 00 www.graddomarina.se GRÄSKÖ BÅTVARV 0176-452 55, 0708-53 63 13 www.graskobatvarv.se LAGERVIKS BÅTVARV, BLIDÖ 0176-820 04 www.lagerviks.se KANHOLMSFJÄRDENS MARINA, DJURHAMN, 08-571 631 64 www.kanholmsfjordensmarina.se Öppet mån-fre 7.30-16.30 ORNÖ BÅTVARV, 08-501 581 00 www.ornobatvarv.se RAMSMORA VARV, LJUSTERÖ 08-542 400 00 www.ramsmora.se SKÄRGÅRDSVARVET, GRÄDDÖ 0730-29 39 49 www.skargardsvarvet.se SVINNINGE MARINA, ÅKERSBERGA 08-540 631 55 www.svinningemarina.se ÖREGRUNDS BÅTVARV, ÖREGRUND 0173-304 23 www.oregrundsbatvarv.se		SJÖPOLISEN I STOCKHOLMS LÄN 010-563 73 26 Tips till sjöpolisen 114 14 www.polisen.se www.batsamverkan.se	DJURÖNÄSET, DJURÖ 08-571 490 00 www.djuronaset.com NJUTA SPA, NACKA 08-21 21 68, www.njutaspa.se NYNÄS HAVSBAD, NYNÄSHAMN 08-502 604 00 www.nynashavsbad.se NÄSSLINGEN RESORT, LJUSTERÖ 08-542 472 00 www.nasslingen.se RÄNÄS SLOTT, RÄNÄS 0175-747 00, www.ranasslott.se TROSA STADSHOTELL, TROSA 0156-170 70 www.trosastadshotell.se facebook.com/trosastadshotell
		Sjöräddningen	Stugor
		(vid allvarlig olycka ring 112) Arkösund, 0705-80 81 24 Möja, 0705-80 81 22 Räfsnäs, 0705-80 81 18 Trosa, 0705-80 81 23 Stockholm, 0705-80 82 01 Öregrund, 0705-80 81 17	
		Sjötaxi/rederier	Östhammar/Öregrund
		BLIDÖSUNDSBOLAGET 08-34 30 90 www.blidosundsbolaget ECKERÖ LINJEN, GRISSLEHAMN-ECKERÖ 0176-258 00 +358 18 28 300 www.eckerolinjen.se NORRA SKÄRGÅRDSTRAFIKEN, BLIDÖ, 070-932 97 95 PER ELIASSONS SJÖTJÄNST 070-660 03 62 (sommartid) www.per-eliasson.se ROSLAGENS SJÖTRAFIK, SANDHAMN 070-691 38 58 www.roslagenssjotrafik.se SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ 08-571 520 61 www.solbergagard.nu SKÄRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN 070-537 90 19, www.taxibat.nu TROSA REDERI 073-655 18 21 www.trosarederi.se SKÄRGÅRDSTRAFIK & CHARTER, STAVSNÄS 08-571 501 00, www.battaxi.se UTÖ VÄRDShUS 08-504 203 00 www.utovardshus.se	BO & KAJAK, ÖREGRUND 070-280 54 42, www.bokajak.se EPOKGÅRDEN, ÖREGRUND 0173-302 00 www.epokgarden.se RÄVSTENS STUGBY, GRÄSÖ 0173-360 18 www.ravsten.se ÖRSKÄRS FYR, VANDRARHEM & SERVERING 0173-340 21, www.orskarsfyr.se
			Norra Skärgården
			BERIT BERGEN, BLIDÖ Stuga 4-bäddar, WC/dusch, kök 0176-818 60, 0728-90 12 26 FRITIDSBYRN KAPELLSKÄRET, RÅDMANSÖ 0176-441 69, 0708-800 838 www.fritidsbyn.se KVARNUDDEN B&B, GRÄDDÖ, 0176-400 50, www.kvarnudden.se LIDÖ VÄRDShUS, LIDÖ 0176-404 99 www.lidovardshus.se SINGÖ CAMPING, SINGÖ 0175-100 25, 0708-79 08 44 www.singocamping.se
Minigolf			
LINANÄS GÄSTHAMN, LJUSTERÖ 08-542 400 10 www.linanagasthamn.se SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ 0708-87 13 67, 070-879 69 69 www.samstorp.se TROSA HAVSBAD, TROSA 0156-124 94 www.trosahavsbad.se UTÖ VÄRDShUS 08-504 203 00 www.utovardshus.se			

Mellersta Skärgården

FJÄRDEN

070-832 88 63, www.fjarden.se

GRINDA STUGBY, GRINDA

08-542 494 91
www.grindawardshus.se

GULA VILLAN, UTÖ

08-501 574 10
www.gulavillanuto.se

HENRYS SKÄRGÅRDSSERVICE,

INGMARSÖ, 070-421 88 63
www.henrysskargardsservice.se

HUSARÖBRÖDERNA ÖSTERMAN,

HUSARÖ, 070-934 96 50
www.husaro.se

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT

08-571 590 66
www.idoborg.se

STOCKHOLMS SKÄRGÅRDSTUGOR

08-570 231 31
www.skargardsstugor.se

SVARTSÖ SJÖBODAR, SVARTSÖ

08-542 471 10
www.svartsosjobodar.se

VILLA PARADIS B & B, VAXHOLM

0768-676 720
www.villaparadis.se
facebook.com/villaparadis

Södra Skärgården

LANDSORTS GÄSTHAMN & STUGOR

08-520 341 20, 0709-562 561
www.landsortsstuguthyrning.se

NYNÄS SLOTT,

0155-26 15 05

VANDRARHEM BRÄNNERIET,

0155-26 15 58
www.nynasslott.se

ORNÖ BÅTVARV,

08-501 581 00
www.ornobatvarv.se

TROSA HAVSBAD,

0156-124 94
www.trosahavsbad.se

UTÖ STUGA,

070-251 01 21,
www.utostuga.se

Hela skärgården

STUGFÖRMEDLING KUSTNÄRA

076-049 41 60
www.kustnarastugor.se

STUGSOMMAR

020-625 625
www.stugsommar.se

Åland

KUMLINGE STUGOR & RESTAURANG KASTÖREN

+358 400 529 199
www.kumlingestugor.com

Svävare

SVISCHAIR

070-211 13 81, www.svischair.se

Turistbyråer

DESTINATION DALARÖ

08-501 508 00, www.dalaro.se
LÖVSTABRUKS TURISTINFORMATION
0295-202 20, 0295-214 06
(bokning)

www.vallonbruken.nu,
www.bokauppland.se

MUSKÖ TURISTBYRÅ

08-500 454 10
www.ludvigberg.se

MÖJA TURISM

08-571 640 53
www.mojaturistinfo.se

NYKÖPINGS TURISTBYRÅ

0155-24 82 00
www.visitnykoping.se

NYNÄSHAMNS TURISTBYRÅ

08-520 737 00
www.visitnynashamn.se

ORNÖ TURISTBYRÅ

08-501 563 05
www.orno.se

OXELÖSUNDS TURISTBYRÅ

0155-383 50
www.visitoxelosund.se

TROSA TURISTCENTER

0156-522 22, www.trosa.com

UTÖ TURISTBYRÅ

08-501 574 10
www.utoturistbyra.se

VAXHOLMS TURISTBYRÅ

08-541 314 80
www.visitroslagen.se

VISIT ROSLAGEN

0767-650 660
www.roslagen.se

VISIT VÄRMDÖ

08-570 346 09, www.varmdo.se

VÄDDÖBYGDENS

TURISTINFORMATION
www.vaddobygden.se

ÅLANDS TURISTFÖRBUND

+358 (0)18 240 00
www.visitaland.com

Tälthotell

FEJAN OUTDOOR, FEJAN

0176-431 50
www.fejanoutdoor.se

Vattenskidor/ Wakeboard

VILLA PARADIS B & B, VAXHOLM

0768-676 720
www.villaparadis.se
facebook.com/villaparadis

Viltsafari

SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ

0708-87 13 67, 070-879 69 69
www.samstorp.se

Vinprovning

VINPROVNING ENOGASTRONOMISKA UPPLEVELSER

Systembolaget Sök dryck/
Gustavino, 070-798 24 48
www.gustavino.se

Yoga

IDÖBORG KONFERENS & RETREAT

08-571 590 66
www.idoborg.se

Örn & Sälsafariteter

SKARGÅRD – GUIDADE SEGLINGSTURER, NYNÄSHAMN

070-572 19 17
www.skargard.eu

Övrigt

Apotek/systemombud

ICA GRÄDDÖ SKÄRGÅRDSHANDEL

0176-400 12
LJUSTERÖ GÄSTHAMN

08-542 400 10
www.linanasgasthamn.se

SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ

08-542 473 25
www.svartsolanhandel.se

Arkitekt

KREAPLAN ARKITEKTKONTOR, ÖSTHAMMAR

0173-100 10, 070-638 39 28
www.kreaplan.se

Badrock/handduk

MIKLAGÅRD, TÄBY

www.miklagard.nu

Bastu/försäljning

BASTUSPECIALISTEN

08-445 14 10
www.bastuspecialisten.se

Bergsprängning

NJ MARK, NORRTÄLJE

070-602 32 42

Bio

STUDIO LAGNÖ, TROSA

0156-224 70,
www.studiolagno.se

Bogsering

SJÖENTREPRENADER, INGARSÖ

070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se

Bondgård

BERGS GÅRD, TROSA

070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa

SAMSTORPS GÅRD, RÅDMANSÖ

0708-87 13 67, 070-879 69 69
www.samstorp.se

VÄDDÖ GÅRDSMEJERI, ÄLMSTA

0176-501 03
www.vaddogardsmejeri.se

Bryggeri

NYNÄHAMNS ÅNGBRYGGERI

08-520 212 13, www.nyab.se

Bryggör

MARINFLYTBRYGGAN, SPILLERSBODA

0176-22 16 35
www.marinflytbryggan.se

SJÖENTREPRENADER, INGARSÖ

070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se

Bränneri

NORRTELJE BRENNERI, LOHÄRAD

0176-22 71 30
www.norrteljebrenneri.se

Bygg/bygg tjänster

BEIJER BYGGMATERIAL, ÖSTHAMMAR

075-241 29 80
www.beijerbygg.se

BLIDÖ BYGG & SJÖTRANSPORTER

070-932 97 95
tommy.bygg@telia.com

FROMS BYGG, NORRTÄLJE
070-770 03 08
GRÄDDÖ BYGG & SNICKERI,
RÅDMANSÖ, 070-723 41 20
www.graddobygg.se
MAGNUS FALK ENTR, ÖSTHAMMAR
0173-500 25
www.falkentreprenad.com
MATSSON & THOLÉN, NORRTÄLJE
0733-11 99 91
www.mtbyggger.se
NIKLAS GUSAVSSON BYGG, YXLAN
0768-81 61 77, www.ngbygg.se
NORRTÄLJE SNICKERI
0709-480 326
PA BYGG & INREDNING, ÖSTHAMMAR
073-023 57 64
www.pabygginredning.se
SÄLLSTRÖM BYGG, BERGSHAMRA
0708-26 13 34
www.sallstrombygg.se
TOTTE GRÖNWALL SNICKERI, FURUSUND
0709-40 82 38

Byggbesiktning

WINGE BYGGKONSULT, NORRTÄLJE
072-553 33 55
www.wingebyggkonsult.se

Båt/Byggvård/Kurser

BÅT & BYGGNADSVÅRD I ROSLAGEN,
VRETA, 072-585 18 43
www.bbviroslagen.se

Båtförsäljning/ Båttillbehör

BÅTMAGNETEN, VÄRMDÖ
08-571 685 70
www.batmagneten.se
ÄLMSTA ALUMINIUMBÅTAR AB
– VÄDDÖ BÅTCENTER AB
0176-503 44
kontakt@vaddobatcenter.se
www.vaddobatcenter.se
Vard 10-17, lör 10-14

Båtbygggeri

ERIKSSONS BYGGERI & BÅTBYGGAR-
SKOLA, INGMARSÖ,
0733-52 20 04
www.trabatar.net

Båtförvaring/service

RAMSMORA VARV, LJUSTERÖ
08-542 400 00,
www.rasmora.se

Båtmotorer

*Försäljning & Service –
Johnson, Evinrude E-tec G2,
Tohatsu, Honda m fl*
ÄLMSTA ALUMINIUMBÅTAR AB
– VÄDDÖ BÅTCENTER AB

0176-503 44
kontakt@vaddobatcenter.se
www.vaddobatcenter.se
Vard 10-17, lör 10-14

Båttillbehör

GRÄDDÖ MARINA, RÅDMANSÖ
0176-409 00
www.graddomarina.se
LÖTENS MEKANISKA/DREVDALAR,
SKÄRPLINGE
070-224 66 48, www.drevdelar.se
MARIN DECOR, ÖREGRUND
0173-305 10, www.marindecor.se

Båtservice

*Vinterförvaring o service,
båtar o utombordare,
bottenfärger o tillbehör.*

ÄLMSTA ALUMINIUMBÅTAR AB
– VÄDDÖ BÅTCENTER AB
0176-503 44
kontakt@vaddobatcenter.se
www.vaddobatcenter.se
Vard 10-17, lör 10-14

Bärgning/Bogsering

SKÅRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.skargardstjanst.se

Catering

BOGESUNDS SLOTTSVANDRARHEM,
VAXHOLM, 08-541 750 60
www.bogesundsslots-
vandrarhem.se
BULLANDÖ KROG, VÄRMDÖ
08-571 458 54
www.bullandokrog.se
SIR PERCYS CATERING, SIMPNÄS
0176-525 12, 070-175 91 88
www.sirpercycatering.se
SKÅRGÅRDCATERING, GRÄSÖ
073-971 51 12
www.skargardscatering.se
ÖRÄTT, SVARTSÖ
08-542 47 010, www.oratt.se

Delikatesser

OSTMAKERIET, RINDÖ
070-726 60 59
www.ostmakeriet.se

Ekokött

BERGS GÅRD, TROSA
070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa

Elbilar

EPTON TRADING
08-10 82 83
www.epton.se

Elservice/installation

GRÄDDÖ ELINSTALLATIONER
0709-556 636, www.graddoel.se

Elteknik/Larm/ Nätverk/Antennsystem

ALDÉNS EL, NORRTÄLJE
0176-28 48 50
www.aldensel.se

Entreprenad

GRÄSKÖ ARKIPELAGSERVICE
0708-45 58 63
arkipelagservice@telia.com

Entreprenad/ Markarbeten

SÖREN GUSTAVSSON ENTR,
ÖSTHAMMAR
070-222 02 02
www.sorengustavssonentreprenad
_osthammar.clearsearch.se

Fasadmålning

STRÖMBERGS RÖDFÄRGMÅLNING
070-592 15 31

Fastigheter

LJUSTERÖ SKÄRGÅRDSBY
www.ljusteroskargardsby.se
ÅKE BERGDAHL FASTIGHETER, TROSA
0156-222 75

Fastighetsförmedling

DALARÖ SKÄRGÅRDSFÖRMEDLING
08-501 518 80
www.dalaroskargard.se

Festlokal/bygdegård

BERGS GÅRD, TROSA
070-495 49 32
www.bergsgardtrosa.se
facebook.com/bergsgardtrosa
PENSIONAT GRANPARKEN,
NORRTÄLJE
0176-103 54
www.granparken.com,
facebook.com/pensionat-
granparken
RÅDMANSÖ BYGDEGÅRD,
GRÄDDÖ
0709-701 901
www.radmansobygdegard.se

Fisk

CALLES FISK, HÄLLNÄS
0294-231 10, 070-559 86 78
www.kallesfisk.nu

Frisör

GRÄDDÖSALONGEN
0176-401 41
ingela.wickman@hotmail.com

Färg/Golv

NORDSJÖ IDE & DESIGN,
ÖSTHAMMAR
0173-212 35, 070-787 87 68
www.roslagensgolv.se

Fönster

FINA FÖNSTER & SPRÖJS
0224-68 05 68, 070-775 69 98
www.finasprojs.se

Glass/ost

VÄDDÖ GÅRDSMEJERI, ÄLMSTA
0176-501 03
www.vaddogardsmejeri.se

Grill/kiosk

LJUSTERÖ KIOSK & GRILL
08-542 422 31

Grus/jord

JIDSTRANDS ENTREPRENAD, BLIDÖ
070-562 33 88
REDERIAB SKÄRGÅRDSGRUS,
GÄLLNÖBY
www.skargardsgrus.se
070-571 95 80
SKÄRPLINGE GRUS, GRIGGEBO
070-312 31 32
WESTERBERGS GRUS, DJURÖ
070-349 22 04
www.nordanvind.se

Gräv/muddring

SJÖENTREPRENADER, INGMARSÖ
070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se

Hydraulik

NYSTRÖMS MOTOR, SNESSLINGE
0173-140 04
www.nystromsmotor.se
ÖSTHAMMARS INDUSTRIHYDRAULIK
0173-25 28 50
www.industrihydraulik.se

Hälsa/skönhet/fovtvård

HÄLSOKRAFT, NORRTÄLJE
0176-26 84 88
www.halsokrafternorrtalje.se

Inredare/Stylist

INDOOR STYLING & DESIGN,
NORRTÄLJE, 0708-118 656

Inredning/Hantverk/ Present

ART BY ANGELA
www.artbyangela.se
BREVIKSLOGEN, RÅDMANSÖ
0176-428 06
CALLES FISK, HÄLLNÄS
0294-231 10, 070-559 86 78
www.kallesfisk.nu
ENGELBREKTSON & CO
www.flaggbutik.se
HANTVERKETS HUS, LEUSTABRUK
www.hantverketshus.se
JESS OF SWEDEN, ÖSTHAMMAR
www.jessofsweden.se
KULANS BOD & GALLERI, BLIDÖ
070-517 12 53, www.kulan.org
LILLA PARADISET, TROSA
0156-137 53
www.lillaparadiset.com
LEUFSTA HANDKRAFT, LEUSTABRUK
www.leufstahandkraft.se
MAUDS HEMSLÖJD, RÄFSNÄS
0176-403 92
NEDERGÅRDEN, SÖDRA STAVSUDDA
070-516 54 04
www.nedergarden.com
NYNÄS SLOTT, 0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ,
0725-29 46 80
www.nynasslott.se
PAPPERSSTUGAN, ÄLMSTA
0176-523 69
www.pappersstugan.com
PLURR
08-542 437 00, www.plurr.se
SJÖBUTIKEN, www.sjoutiken.se
SJÖPRICKEN KERAMIKVERKSTAD,
LANDSORT
08-520 341 05, 073-231 90 01
www.landsort.com
SOLBERGA GÅRD, RUNMARÖ
08-571 520 61
www.solbergagard.nu
SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64, 0709-46 84 18
www.sundboden.se
WESTERBLOMS SPILLERSBODA
0708-55 57 29
www.westerbloms.se
**ÅLANDS JAKT & FISKEMUSEUM, ECK-
ERÖ, +358 (0)18 382 99**
www.jaktfiskemuseum.ax, face-
book.com/jaktfiskemuseum

Järngjuteri

ALUNDA JÄRNGJUTERI
0174-101 94
www.alundajarngjuteri.se

Kakel/badrum

**ÅKERLUND GRUND & KAKEL,
NORRTÄLJE, 070-795 48 51**
www.akerlundsgrundochkakel.se

Kamin/spis

ELDABUTIKEN, NORRTÄLJE
0176-142 00
www.soderlindsvedspisar.se
SKORSTENSMÅSTAREN, SALTSJÖ-BOO
0727-102 207, 08-10 22 00
www.lagaskorsten.se

Kapellmakare/interiör

TRÅDRULLEN ELMSTA, ÄLMSTA
0176-509 14, 073-026 90 80
www.tradrullen.se

Kläder

4WORK YRKESKLÄDER, NORRTÄLJE
010-199 35 30, www.4work.se
Underkläder & Asscoirer

Knivslipning/ Uthyrning av fällor/ Hantverk

**GRÄVLINGS NATURPRODUKTER,
GRÄSÖ, 070-327 54 21**
www.gravlingsnaturprodukter.se

Kök/Inredning

KÖKSODEN, SEBENDE
0176-126 63
www.koksboden.net

Lägenheter

JM/SENIORGÅRDEN, GUSTAVSBERG
www.jm.se
ROSLAGSBOSTÄDER, NORRTÄLJE
0176-20 75 00
www.roslagsbostader.se
ÖSTHAMMARHEM
www.osthammarhem.com

Massage

HÄLSOKRAFT, NORRTÄLJE
0176-26 84 88
www.halsokraftnorrtalje.se

Markiser/persienner/ gardiner

JANSSONS MARKISER, NORRTÄLJE
0176-177 95
www.janssonsmarkiser.com

Marknadsföringsportal

ANLITA OSS, www.anlitaoss.se

Maskiner

SKÄRPLINGE MASKIN
0294-221 51

Muddring

GÄVLEBORGS SJÖSANERING
070-607 61 42
www.sjosanering.se

Musteri

NORRTÄLJE MUSTERI, NORRTÄLJE
070-776 74 81
facebook.com/norrteljemusteri

Måleri

STRÖMBERGS RÖDFÄRGSMÅLNING
070-592 15 31
christer_stromberg@hotmail.se
TREVIS MÅLERI, RÅDMANSÖ
070-403 31 03, 070-722 01 15
www.trevismaleri.se
VIKLUNDS MÅLERI AB, RÅDMANSÖ
0176-22 50 89, 070-533 21 05
www.viklundsmaleri.com

Möbler

SUNDBODEN, ÖREGRUND
0173-133 64, www.sundboden.se

Nationalpark

GOTSKA SANDÖN, 016-15 05 65
www.gotskasandon.se

Naturresevat

NYNÄS SLOTT, SÖRMLAND
0155-26 15 05
www.nynasslott.se
**NATURUM STENDÖRREN, TROSA/
NYKÖPING, 0155-26 31 80**
www.naturumstendorren.se

Navigationskurser

KUSTENS, GRÄDDÖ
0705-90 13 87
www.kustens.se

Plastproduktion

WETA PLAST, INGMARSÖ
08-542 460 30, www.wetaplast.se

Porslin/inredning

GUSTAVSBERGS PORSLINSFABRIK
08-570 35 663
www.gustavsbergsporslins-
fabrik.se

Postombud

SVARTSÖ LANTHANDEL, SVARTSÖ
08-542 473 25
www.svartsolanhandel.se

Resebyrå

FREYS RESEBYR, NORRTÄLJE
0176-555 95,
www.freysresebyra.se

Rörmokare

**RÖRBÅTEN BJÖRN PALMQVIST VVS AB,
VENDELSÖ,**
08-776 12 56, 0708-63 42 34
www.rorbaten.se

Sjökort

PAPPERSSTUGAN, ÄLMSTA
0176-523 69
www.pappersstugan.com

Sjötransporter/frakt

GRÄSKÖ ARKIPELAGSERVICE, BLIDÖ
0708-45 58 63
HUB PROJECTS, 070-575 60 70
www.sjotransporter.se
SEABAG, N STAVSUDDA
08-409 190 50, www.seabag.se
SJÖENTREPRENADER, INGMARSÖ
070-347 49 01
www.sjoentreprenader.se
SKÅNSJÖ FRAKT, NÄMDÖ
070-750 90 90
www.skansjofrakt.se
SKÄRGÅRDSTJÄNSTER, YXLAN
070-537 90 19
www.skargardstjanst.se
**WESTERBERGS GRUS/NORDANVIND,
DJURÖ, 070-349 22 04**
www.nordanvind.se

Skadeservice/ sanering

SKADESERVICE I ÖSTHAMMAR
010-155 61 00 (jourtelefon)
www.skadeservice.se

Skomakeri/nycklar/ kemtvätt

**SKARINS SKO & NYCKELSERVICE,
NYNÄSHAMN, 08-24 39 93**

Skräddarsydda paket

BO & KAJAK, ÖREGRUND
070-28 05 442, www.bokajak.se
CATCH & RELAX, VAXHOLM
08-544 913 20, 0708-66 02 03
www.catchrelax.se
SÖDERARM – FYREN I ÅLANDS HAV
0176-432 12
www.soderarm.com
UTÖ VÄRDHUS, 08-504 203 00
www.utovardshus.se

Slottsvisning

NYNÄS SLOTT, 0155-26 15 05
RESTAURANG & KAFÉ
0725-29 46 80
www.nynasslott.se

Smycken

CLAUDIA P, www.claudiap.se
GULDSEMEDERNA, NORRTÄLJE
0176-156 56
www.guldsemederna.se
GULDVIVA, MARIEHAMN
+358 18 221 30
www.guldviva.com
JESS OF SWEDEN, ÖSTHAMMAR
070-351 17 94
www.jessofsweden.se
MUSKOT FASHION, ÖREGRUND
www.muskotfashion.se
PORATHS GULD, NORRTÄLJE
0176-101 62, www.guld.net

Strumpor/underkläder

SOMMARBACKENS ULLBOD
0221-516 79, www.ullboden.se

Städprodukter Eko

TANT GRÖNS STÄD
+358 40 563 74 22
www.tantgronsstad.net
facebook.com/tantgronsstad

Städning

SKÄRGÅRDENS STÄD & ALLSERVICE,
DALARÖ, 08-500 071 50
www.skargardensa.se

Såg/snickeri

BERGSHAMRA SÅG & SNICKERI
0176-26 02 10
www.bergshamrasag.se
NORRTÄLJE SNICKERI AB
0709-480 326
norrtaljesnickeri@live.se
RÄFSNÄS SÅG, GRÄDDÖ
0176-402 65, www.rafsnassag.se
TOTTE GRÖNWALL SNICKERI,
FURUSUND, 0709-40 82 38

Säckar

SEABAG, N STAVSUDDA
08-409 190 50
www.seabag.se

Sällskap/föreningar

OK ROSLAGEN/HITTA UT
www.orientering.se/hittaut/
norrtälje
VETERANTRAKTORKLUBBEN,
NORRTÄLJE
www.veterantraktorklubben.nu

Tandläkare

ENGLESSENS TANDLÄKARPRAKTIK,
ÖSTHAMMAR, 0173-104 98
UPPLANDS TANDVÅRD, ÖSTHAMMAR
0173-106 07
www.upplandstandvard.se

Taxi/buss

FRÖTUNA TAXI & BUSS, RÅDMANSÖ
0176-26 90 65
www.frotunataxiobuss.se

Tillsyn/Larm

VÄRMDÖ Ö-BEVAKNING
08-718 41 31, 070-712 59 34
www.obevakning.se

Trädgård

EDS HANDELSTRÄDGÅRD, ÖSTHAMMAR
0173-108 99, 073-764 65 925
www.edstradgard.se
GULDKANNAN
08-98 55 99, 070-746 78 16
www.guldkannan.se
TAKSOPEN
www.taksopen.se
ÖREGRUNDS TRÄDGÅRD
070-752 84 78
www.oregrundstradgard.se

Utbildning/ kurser

ERIKSSONS BYGGERI
& BÅTBYGGARSKOLA, INGMARSÖ
08-542 461 36
KUSTENS NAVIGATIONSKURSER
0705-90 13 87, 076-109 92 74
www.kustens.se

Utställningar

NYNÄS SLOTT, 0155-26 15 05
NYNÄS RESTAURANG & KAFÉ
0725-29 46 80, www.nynasslott.se

Vandring

NYNÄS SLOTT,
0155-26 15 05 Nynäs
RESTAURANG & KAFÉ
0725-29 46 80, www.nynasslott.se

Vatten/värme

BRUNN EKO VÄRME AB,
STOCKHOLM, 070-750 90 94
www.bevab.nu

Veterinär

**KVISTHAMRA VETERINÄRKLINIK, NORR-
TÄLJE**, 0176-22 33 02
[www.kvisthamraveterinar-
klinik.se](http://www.kvisthamraveterinar-
klinik.se)
ROSLAGENS SMÅDJURSKLINIK,
NORRTÄLJE
0176-108 08, www.rsdk.se

Zumbadans

MOVE CATARINA, RÅDMANSÖ
www.movecatarina.se

90,2
skärgårdsradion

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från tvätta båten, bärga bilen till spränga berg och borra brunn.«

Eds Trädgård
 Trädgårdsrådgivning
 Trädgårdstjänster
 Handelsträdgård
 edstradgard.se
 073 64 65925

BYGG&MÅLERI

 0173 - 500 25, 070 - 640 68 78
 www.falkentreprenad.com

GRÄSÖ SCHAKT
 Alla slags markarbeten
 Vacuumtoalettsystem
 Leif Olsson · Nötsveden 120 · 742 97 Gräsö
 graso.schakt@telia.com
 Tel. 070 594 55 64 · 070 356 40 13

GSAB
 Gävleborgs Sjösanering AB
 070-607 61 42
 Utför muddringar
 info@sjosanering.se

Nordsjö Idé&Design
 Roslagens Golv
 Energivägen 1, Östhammar
 Tel: 0173-212 35
 www.nordsjoideedesign.se

PATRIK ANDERSSON
 Bygg & Inredning
 073-023 57 64

RITAB
 BYGGNADSRARBETEN
 BYGGSMIDE
 VVS-ARBETEN
 Roslagens
 Industriteknik AB
 0173-217 90
 ÖSTHAMMAR
 www.ritab.se

STRÖMBERGS

 RÖDFÄRGSMAJNING
 Även annan tak- och
 fasadmålning utomhus
 070-592 15 31

Vi har bostaden för dig!

 ETT HEM ATT LÄNGTA TILL!
 www.osthammarshem.se

Byggvaror av rätta virket
 Vi levererar till Er med bil eller
 egen båt i mellanskärgården

BOLIST
 BERGSHAMRA
 0176-26 02 10 · www.bergshamrasag.se

SERVICE OCH REPARATIONER

 MERCURY
 SUZUKI
 EVINRUDE
 BERGSHAMRA VARV AB
 bergshamrarvarv.se 0176-26 20 68

4WORK
 YRKESKLÄDER
 JÄRFÄLLA NORRTÄLJE SOLLENTUNA SÄTRA
 www.4work.se

From Bygg

 ANDERS: 070-770 03 08
 fromsbygg@gmail.com

ALLT FÖR BÅTEN

GRÄDDÖ MARINA
 0175 409 00
 WWW.GRADDOMARINA.SE

GRÄSKÖ BÅTVARV

 info@graskobatvarv.se
 0176-452 55 · 070-853 63 13

**GRÄSKÖ
ARKIPELAG
SERVICE**

ENTREPRENAD I SKÄRGÅRDEN
0708 - 455 863

**JIDSTRANDS
ENTREPRENAD
AB**

 GRUS – SAND – JORD
CONTAINER – MASKINTRANSPORTER
070-562 33 88 Jidde
BROMSKÄRSVAGEN 76, BLIDO

**Kvisthamra
Veterinärklinik**

0176-223302 Telefontid 9-11
Öppet mån-fre 9-17

Gilla oss på f
Bergsgatan 26, Norrtälje
www.kvisthamraveterinarklinik.se

KÖKSODEN.SE

Öppet ons-fre 11-17
lör-sön 11-15
Välkomna!
0176-126 63
Norrtäljevägen 470

NORRTÄLJE SNICKERI AB

Platsbygger kök, bokhyllor,
bardiskar, garderober...

0709-480 326
norrtaljesnickeri@live.se

Yxlan

 **NICLAS GUSTAVSSON
BYGG & SNICKERI AB**

076-881 61 77 • niclas@ngbygg.se

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från fälla träd, byta däck till sjötransporter och ullstrumpor.«

NJ-Mark

Bergsprängning
Pålning
Trädfällning
Vassklippning

Niklas
070-602 32 42

Låt oss visa skärgården! Vi finns i den.

Reguljär direktbåt Sandhamn – Stavnäs
Båttaxi ≥ 190 p
Skärgårdsturer
Åretrunt-charter
Mat & Dryck

ROSLAGENS SJÖTRAFIK AB
"Tärnan" & "Gudungen" • 070-691 38 58
www.roslagenssjotrafik.se

Bröllop och fest vid havet!
Rådmansö bygdegård i Gräddö

www.radmansobydegard.se tel: 0709-701 901

**SÄLLSTRÖMS
Snickeri & Bygg AB**

0708-26 13 34
www.sallstrombygg.se

UNO

Totte Grönwall Snickeri
0709 408 238

VANDRARHEMMET
HVILAN

Lundmansgatan 9, Norrtälje
+46 (0)176-133 16
www.vandrarhemnorrtalje.se

Väddö Ved

"värmer bra"
All sorts ved!

070-340 32 29

Winge Entreprenadbesiktning
BYGGKONSULT Överlåtelsebesiktning
Kontrollansvar PBL

072-553 33 53 Johan Winge
Johan@wingebbyggkonsult.se

GÄLLER DET **Träbåtar?**
DÅ GÄLLER DET OCKSÅ OSS!
Nyhet! Båttvätt!

Båtbyggarskola
Fullständig varvsrörelse

 **ERIKSSONS BÅTBYGGERI
& BÅTBYGGARSKOLA AB**
Box 15, 130 25 INGMARSO
0733-522004 trabatar.net

Servicefolk »Vi hjälper dig med allt möjligt. Från bygga brygga, fixa avlopp till målning och ny bil.«

BRYGGBEKYMNER?
 Vi utför allt i bryggor och kajer
 Pålning · Muddring · Bogsering
 Sjötransporter
Sjöentreprenader AB
 Box 47 · 130 25 Ingmarsö
 070-347 49 01
 sjoentreprenader@ingmarso.com

Brunn Eko-Värme AB
 Brunn och bergvärme
 Egna sjötransporter
 Sten: 070-750 90 94, Jonas: 070-712 59 34
 www.bevab.nu, info@bevab.nu

båt magneten
 båttillbehör · motor · båt · trailer
 Fagerdalavägen 11 A · 139 52 Värmdö
 08-571 685 70
 www.batmagneten.se

NORDANVIND
 leveranser i Stockholms skärgård och Mälaren
 sand · grus · jord
 070-349 22 04
 www.nordanvind.se

M/S Containa: 070-750 90 90
 Kran upp till 19 meter
 Flytbryggor

SKÅN SJÖ Containrar & Storsäckar
 FRAKT www.skansjofrakt.se

Transporter året runt

 08-571 501 00 www.battaxi.se

Stugor att hyra i skärgården

 STOCKHOLM Skärgårdsstugor
 www.skargardsstugor.se 08-570 231 31
 Vi finns även på

Sopa taket fritt från barr, löv och bullig mossa!

 Upp till 6 meter lång.
 Utan att ramla från taket.
TAKSOPEN.SE

Grundet
 Vandrarhem, konferens och servering på Rögrund
 08-571 56 110
 www.grundet.se

Skärgårdens Städ & Allservice AB

 • Hemstädning
 • Ö-service
 • Flyttstädning
 • Fönsterputs
 08-500 071 50
 skargardensa.se

UtoStuga.se
 070-251 01 21
 www.utostuga.se

Insjöns Gärdesgård AB
 072-560 69 73

 Senvuxet virke, brända stölar, bundet med färsk granvidjor.
Genuint byggd dalagärdesgård.

ÅKERLUNDS GRUND & KAKEL AB
 070-795 48 51

BEIJER BYGGMATERIAL
 Östhammar
 Tel 075-24129 80
 Edsvägen 2, Östhammar

Dutchman Bygg & Snickeri AB
 073-676 89 26
Allt för ditt bygge!
 www.dutchman.se

Våra älskade orkidéer

Tävling
Chans att vinna ett
halsband. Skicka in
ditt svar senast
15 maj 2019.

Det är svårt att finna något mer omhuldat och vackert i den svenska floran än orkidéen. De flesta av våra orkidéer är kalkberoende och Östra Svealands kusttrakter har stråk av urkalksten som gynnar växten. Stockholms skärgård är bland annat känd för sin rika förekomst av Adam och Eva med uppgifter om cirka 200 lokaler. Det är tyvärr en växt på tillbakagång på grund av igenväxta ängs- och hagmarker. De flesta av våra orkidéer är svåra att hitta och artbestämma. Man kan behöva ta en flora* till hjälp. Utseendet på blomman kan vara en ledtråd som för er till namnet, kan vi tipsa om.

Para ihop orkidéerna nedan med rätt bild och ha chans att vinna ett marint halsband från Claudia P Jewelry. Ett silver-

pläterat unisexsmykke med texten »Dreaming of the sea«. Vi drar fyra lyckliga vinnare. / ROINE KARLSSON

- 1) Flugblomster 2) Guckusko 3) Knottblomster 4) Tvåblad
- 5) Nattviol 6) St Pers nycklar 7) Skogsfrun 8) Rödsyssla
- 9) Adam och Eva 10) Gulyxne myggnycklar

Skicka in ditt svar till info@magasinskargard.se eller posta till Magasin Skärgård, Gräddö Varvsväg 12, 760 15 Gräddö. Märk med namn, adress, ålder, yrke och gärna intressen också. Vi vill lära känna dig lite. Tala gärna om var du hittade ditt magasin, det är vi också nyfikna på. Tack på förhand och lycka till.

*Flora är en bok för vilda växter

FOTO: ROINE KARLSSON

Vi gratulerar vinternumrets vinnare till tävlingen »Vem skrev vilken bok?«

Grattis Carina Törnqvist Norstedt i Norrtälje. Hon tipsar om boken »Sveriges öar« av Anders Källgård. Grattis Per Löfström i Östhammar. Han gillar Sten Rinaldos skärgårdsskildringar och Roland Svenssons bok »Skärgårdsliv i gången tid«. Grattis Charlotte Jonsson i Saltsjö-Boo som hittade sin tidning i Gustavsbergs hamn. Och grattis Marianne Hollstrand i Gräddö. Ni har alla vunnit varsitt armband.

Rätt svar var: A – 3: Einar Malm. B – 7: Ester Grönblad. C – 1: Ewert Wallert. D – 4: Harriet Hjort. E) – 2: Maj-Britt Eriksson. F – 6: Karl-Axel Sjöblom. G – 5: Sten Rinaldo. H – 8: Sven Barthel. Tack för alla svar vi fick. Det var ovanligt många.

LIVSKVALITET DU HAR RÅD MED

HUS OCH LÄGENHETER FRÅN 990 000 kr (35-93 m²)

Nu bygger vi lägenheter

Vill du bo modernt och bekvämt till rimlig kostnad? Nu bygger vi 16 lägenheter i Ljusterö Skärgårdsby, det nya boendenavet på centrala Ljusterö. Lägenheterna har uteplats eller balkong, ljusa öppna planlösningar och en del har en etagevåning. Storlekar från 35 m² till 60 m². Kring de bevarade torpen kommer Skärgårdsbys gemensamma gästhus, en pool och ett växthus att byggas. I närheten finns golfbana, butiker, restauranger, skola, gårdsförsäljning, båthamnar och mycket mer.

Välkommen på säljstart söndag den 7 april kl 11-13.

36 m²

Entréplan med trädgård

36 m²

Entréplan med trädgård

60 m²

1tr, Etagelägenhet

60 m²

1tr, Etagelägenhet med balkong

SUCCÉN FORTSÄTTER
3:e ÅRET

Lasse Stefanz

Mat & dansbandskväll 26:e juli 2019
på Fina Fisken i Trosa
Nu med två dansgolv!

Köp dina biljetter på www.finafisken.se

ÅBFAB
ARRANGÖR

FinaFisken